פרשת **אחרי** תשפ"ד לפ"ק | גליון תתתקמ"ה שנה כ"ח

קול התאחדותינו

יו"ל ע"י התאחדות האברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק יצ"ו

ולא תקיא הארץ אתכם

משרתים הדורים מלובשים בטוב טעם המתובבו בין שולחנות ערוכים כדי להכין סעודות גדולות מלאים מכל מיני מעדנים ומטעמים שונים לכל האורחים שהוזמנו ע"י עשיר העיירה, ובסדר נפלא הושיבו איש על מחנהו ואיש על דגלו העשיר לפי עשרו והעני בין חבריו העניים.

העשיר הנ"ל הצטיין במצות הכנסת אורחים וביתו הי' פתוח לרווחה לכל עובר ושב וקיבל בסבר פנים יפות את כל באי ביתו הן העניים שאכלו מלחמו מדי יום ביומו, והן העשירים שנקלעו לכאן לרגל עסקיהם.

אכן, היות שהעשיר הי' בקי בטוב הרגלי אכילה, לכן סידר גם סדר המאכלים לעניים בנפרד ולעשירים בנפרד, לעניים נתן לחם וירקות כמו שהם רגילים בביתם, ולעשירים נתן מאכלים מעודנים יותר כפי הרגילם.

יום אחד נכנס אורח הדור בלבושו, וכפי מראהו הושיבוהו בין העשירים, וציוה למשרתיו שיביאו לו לאכול, וכראות האורח שעל שולחנו עדיין לא הביאו את האוכל, גחן האורח אל עבר שולחנם של העניים ולקח מלחמם הדל וחטפו ואכלו.

בראות העשיר שאורח הלז אינו מכיר ואינו מוקיר ערכו אמר לו: מדוע הנך טורח ליטול מאכלים משולחן אחר, מוטב שתעבור לשם והמאכלים יהיו מזומנים לך שם בקירוב מקום.

עפ"י משל זה מבאר המגיד מדובנא מאמה"כ (חבקוק ג' ו') "עמד וימודד ארץ" ואמרו חז"ל שהקב"ה מדד לכל אומה כפי מידתה וצרכיה, בגלעד שכיחים רוצחים, בבבל לב רגז, במצרים מצויים כשפים, ועוד, אך לעומת זאת, ארץ ישראל היא המקום להשגה רוחניות, ארץ אשר ה' אלוקיך דורש אותה מראשית השנה ועד אחרית שנה.

אולם כאשר ישראל חוטאים ומתנהגים כחוקות הגוים, אומר להם הקב"ה מדוע תשבו בארץ ישראל ותושיטו יד לחוץ לארץ, אם בחרתם בתאוות הגויים, אני מגלה אתכם לשם ומוציא אתכם מארץ ישראל, וזשה"כ ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה, כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם, דמכיון שאתם מתנהגים כמו הגוים אין כאן מקומכם.

והוא הדבר אשר צריך להיות נר לרגלינו לנו דיירי ארץ הקודש דמפני חטאינו שהתדמו ישראל לחוקות הגויים ועשו כמעשיהם לכן גלינו מארצינו, ועל אחת כמה וכמה חובה כפולה ומכופלת מוטל עלינו בזמן זה כאשר אנו נמצאים בגלות חייבים אנו לשמור בכל כוחינו על ההבדל והמרחק שבין ישראל לעמים, ולהיפוך ממה שהכריזו הציונים "ככל הגויים בית ישראל" אלא כאמה"כ (ויקרא כ כו) "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי".

תוכן העניינים

לקח טוב ..... ב
תורה ותפילה ..... ג
דבש תמרים - לקיטת תמרים ..... ד
קדוש יאמ"ר ..... ו
בשפתי צדיקים - לשון חכמים ..... ח
פרפראות לחכמה - דורש טוב ..... ט
שבח"י רפבן ..... י
פינת קדרת ..... יב
חוקים להורותם ..... יח
לשיב כהלכה ..... כ
לשכת הסופרים ..... כא
הילולא רבא ..... כג
נועם שבת ..... ל
לשולחן מלכים ..... לו

אגרת פרק א'

להכנסת מודעות, מזל טוב, הנצחת שם, לע"נ:
להר"ר **אלטר אשר אנשיל אילאוויטש** הי"ו
052.7648437

כל הזכויות שמורות ©

בס"ד

קהל יטב לב
ד'סאטמאר
קרית יואל יצ"ו

Cong. Yetev Lev
D'Satmar
Kiryas Joel

Main Office: 16 Garfield Road | Monroe, NY 10950 | **Tel.** 845.774.4040

תאו ואתכנשו להילולא דרבי

בכבוד הראוי העז בזה להזמין את כל הקהל הקדוש אנשי שלומינו
תלמידים וחסידים, די בכל אתר ואתר, לבוא ולהשתתף אצל

סעודת הילולא רבתי
וסיום הש"ס

יומא דהילולא קדישא של מרן רביה"ק בעל פרך משה ז"ע ועכ"י

שתתקיים אי"ה

בראשות כ"ק מרן רביו הגה"ק שליט"א

שיערך שולה"ט, וישמיע דברות קודש במשנתו של בעל ההילולא ז"ע

מוצאי שבת קודש פר' אחרי
כ"ו ניסן הבעל"ט

בהיכל בית המדרש הגדול עם סנפי' ואגפי'
פק"ק קרית יואל יצ"ו

בשעה 11:30

סעודת הילולא רחבה מוכן לכל הקהל הקדוש

יהי' שמחתו הגדול יקן עולם, וישלין טוב בעדינו,
וישמע לנו שפע רב וכל מילי דמיטב מעתה ועד עולם אמן.

הנהלת הקהילה

אלבום

בזאת יבוא אל הקודש, בהכנעה וענוה

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך וגו'. בזאת יבוא אהרן אל הקודש וגו' דקדקו המפרשים בטעם שנכפל דיבור ואמירה בראש פרשה זו כו', וי"ל כי הנה ידוע, **"עיקר העבודה היא להיות דבוק תמיד בקדושה עליונה, ועצה נכונה לזה [היא] הכנעה ושפלות, דאז הקב"ה שוכן אתו כדכתיב** (ישעי' נז, טו. ועי' סטה ה) 'אני את דכא ושכוך' כו'. והנה משה רבינו ע"ה, אף שהעידה התורה עליו (במדבר יב, ג) 'והאיש משה ענו מאד מכל האדם', עם כל זה ע"י מיתת שני בני אהרן נתוסף לו הכנעה יתירה, כנראה מדברי הנחמה לאהרן, כמו שכתב רש"י עה"פ 'בקרובי אקדש' (לעיל י, ג) "יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום והייתי סבור או בי או בך עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך". וזהו פירוש הפסוק: **"וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן"**, ר"ל אחר ההכנעה ושבירת הלב הנ"ל **"וידבר ה' אל משה"** זכה להשראת השכינה, **"ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך, בזאת"** ר"ל, בהכנעה ושבירת הלב **"יבוא אל הקודש", כי בזאת נעשה כסא להשראת השכינה ולדבק בקדושה עליונה.**

תפארת שמואל

ההכנה בהרגש נפשו שאינו מוכן לגשת אל הקודש, הוא ההכנה היקרה מכל ההכנות

ואל יבא בכל עת אל הקודש וגו'. בזאת יבא אהרן אל הקודש וגו'. הנה, **המון העם מוכן תדיר לבוא אל הקודש, כגון לתפלה, בכל עת מוכן הוא להתפלל, וכן לכל דבר שבקדושה,** משא"כ עובד ה' מעולם אינו מוכן לתפלה, כי אחר כל ההכנות שמקדש ומטהר עצמו לעבודת ה' אומר בלבו, מי אנכי לגשת אל הקודש, **כנודע מאיש אלוקי הרבי מלובלין זצ"ל שאמר על עצמו: 'ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי'** (תהלים נ, טז. ראה מאור ושמש ריש פרשת משפטים) **אך מה יעשה שמוכרח הוא להתפלל, ומתוך מחשבה זו עומד ומתפלל, "ובאמת היא הכנה היקרה מכל הכנות".** וזהו הרמז: **"ואל יבא בכל עת אל הקודש וגו' בזאת יבא אהרן אל הקודש"**, כלומר, עם **"ואל יבא"** וגו', **היינו במחשבה זו שאינו יכול לבא אל הקודש, בזאת עצמה יבא אהרן אל הקודש, כי זאת היא הכנה המקודשת מכל ההכנות.**

דברי ישראל

'וחי בהם' היינו העושה מאהבה

את משפטי תעשו ואת חקותי תשמרו ללכת בהם אני ה' אלקיכם. ושמרתם את חקותי וגו' וחי בהם אני ה'. יש לדקדק למה כפל לומר שוב מה שכבר אמר; ועוד למה שינה, כי בראשון אמר **"אני ה' אלקיכם"** ובפסוק אחריו אמר **"אני ה'".** אכן כנגד שני בנים דברה תורה, אחד המקיים מצות מיראה ואחד העושה מאהבה, וכנגד העושה מיראה אמר: **"את משפטי תעשו וגו' אני ה' אלקיכם"** דקדק להזכיר בחינת הדין הרמוזה בשם אלקים, ואח"כ צוה לעשות מאהבה, ולכן אמר: **"אני ה'"** ולא הזכיר שם אלקות, **"לומר שתהיה חשמירה לצד אהבת הטוב והחפץ והרצון פעל בו לעשות מאמר קונו החביב מאהבתו אותו הגם שלא היה עונש לעובר".**

"ואמר: **'וחי בהם'**, פירוש, **כי אדם שעושה מאהבה ישנו גם בטוב עולם הזה יתר על הגמול הקבוע לו בעולם הנצחי,** ואולי כי לזה רמז באומרו 'וחי' בתוספת וא"ו, להעידך שזה נוסף על שכר אחר שהוא שכר הנעלם, משא"כ גדר הראשון שעושה מיראה שאין לו אלא לעולם העליון, כאומרו 'ללכת בהם', לעולם העליון, **אבל גדר זה 'וחי בהם', פירוש לא לעתיד לבא, שאם כן היה לו לומר 'ויחיה', אלא מעת טעמו טעם תמצות בערך זה וחי בהם.** והגם שאמרו ז"ל (קידושין לט:) שכר מצות בהאי עלמא ליכא, **"זה ישנו בהטבה זו".**

אור החיים הק'

כמה יותר שמנתק עצמו מהטומאה, יתעלה בקדושה

ואת חלב החטאת יקטיר המזבחה. איתא בגמרא (זבחים ו.) שעולה מכפרת על חייבי עשה וחטאת על לא תעשה. והנה, לכאורה איפכא איבעי למיעבד, כי העולה שהיא כולה כליל היתה צריכה לכפר על ל"ת, וחטאת שיש בה גם כן הנאה לכהנים הו"ל לכפר על עשה. אמנם, מבואר בספר "ברית מנוחה" פירש עה"פ (שמות כג, ל) **"מעט מעט אגרשנו מפניך",** שאדם שנתפס ברשת היצה"ר ורוצה לשוב ולתקן עצמו, צריך התיקון להיות מעט מעט, כי אם היה הרע נדחה ממנו תיכף, בפעם אחת, לא היה נשאר בו חיות כלל. עכ"ד, עיי"ש. **ובזה יבואר,** דהנה אדם שעבר על מצות ל"ת ויצא מגדר הקדושה, צריך שיהא תיקונו מעט מעט, כאמור, ולפיכך צריך להביא לכפרה חטאת, שיש בו ג"כ הנאה לכהנים, ומי שלא עבר כי אם על מ"ע תיקונו קרבן עולה, שהיא כולה כליל, מפני שיכול לתקן הכל מיד. ולעומת זה רמז הפסוק: **"ואת חלב החטאת יקטיר המזבחה", דהנה אדם שהוא נעזב מהיצר הרע ונשמט ממנו מעט מעט, כן להיפך, מאידך מתחיל הוא לעלות על במתי הקדושה מעט מעט.** וזהו: **"ואת חלב החטאת" 'חלב'** רומז ליצה"ר, ו**'חטאת'** הוא לשון חסרון (מ"א א, כא: "חטאים". וברש"י: חסרים) **כלומר, מה שהיצר הרע נחסר ממנו, "יקטיר" מלשון קטירא, קשר "המזבחה" כך באותה מדה נקשר הוא אל צד הקדושה.**

אור לשמים

זהרורי אורה
לספרים הקדושים,
בפרשה יפה נדרשים

תורה ותפילה

לאסוף ידים בכוחות איתנים
בתורה ותפילה עמודי עולמים,
הצריכים חיזוק כל הימים

תורה

בכח התוה"ק בלבד אנו יכולין להשיג אלקותו ית' ולקבל עומ"ש

או יאמר את משפטי תעשו ואת חוקותי תשמרו ללכת בהם אני ה' אלהיכם. נראה לפרש על פי פשוטו כו' (עיי"ש אריכות הביאור), אך כיון שנתמעט בכל דור ודור יותר השכל והתשוקה לדרוש ולחקור אחר מציאות אלהותו על כן הוצרכו הדורות לבתוב בכל דור ודור פירושי התורה כדי להבין התורה **כדי שיהיה יכול לבוא על ידי השתדלות העסק התורה לבוא קצת למציאות אלהותו יתברך ולקבל עול מלכותו יתברך, נמצא עיקר כוונת נתינת התורה לישראל לא היה רק שידעו כולם מציאות אלהותו יתברך ויקבלו עול מלכותו עליהם תמיד.**

וזהו פירוש הפסוקים הנ"ל **'את משפטי תעשו ואת חוקותי תשמרו ללכת בהם אני ה', רצה לומר שעל ידי שמירת המשפטים וחוקים תבואו להשגת אלהותו יתברך וידעו שאני ה' אלהיכם, וזהו 'ללכת בהם' שתבואו להשגת אלהות** כי על ידי הליכה בא האדם למקום מבוקשו שרוצה ללכת שם לכך נקרא השגת אלהות בשם ההליכה כמו שמצינו 'והתהלכתי בתוככם' (ויקרא כו, יב), **כך הכוונה גם כאן 'ללכת בהם' רצה לומר להשיג בהם ש'אני ה' אלהיכם'.**

מאור ושמש

עיקר עסק התורה ועבודת ה', מתוך טירדות דיקא

ואל יבא בכל עת אל הקודש. יש לפרש על פי מאמר חז"ל (אבות ב, ז) "אל תאמר לכשאפנה אשנה, שמא לא תפנה". ועוד, כי אף אם באמת יקיים דבריו וילמד בכל עת פנאי, **"אין זה דרך העבדות, רק ללמוד מתוך טרדות המשא ומתן".** וזהו: **"ואל יבוא בכל עת"** לומר כשיהיה לי עת ופנאי אבוא **"אל הקודש"** ללמוד, **כי אם רצון השי"ת היה לעבדו רק בעת הפנאי, היה נותן את התורה למלאכים שבשמים, שיש להם תמיד עת ופנאי לעבוד את ה', ואין זאת, "רק דווקא נתן התורה לאריץ, שיש להם טרדות המשא ומתן, ומתוך טרדתו יפנה לקבוע עתים לתורה ותפלה".**

דברי ישראל

יחיה וישמח עצמו בעסק התוה"ק, וידע 'כי הם חיינו'

וחי בהם, פירשו וחי בהם **שיחיה וישמח בדברי תורה, ולא יתעצב.** ואני מפרש **שיחיה בהם – שידע שכל חיותו נובע מהתורה. שאין לו חיות זולת התורה וכל החיות שלו באה מהתורה כמו שאומרים 'כי הם חיינו',** ולכן גם אנו מברכים ברכת אלקי נשמה וכו' המחזיר נשמות לפגרים מתים מיד אחרי ברכת התורה **להראות שכל החיות באה רק מהתורה.**

חידושי הרי"ם

תפלה

אל ימנע מלהתפלל על כל דבר כקטן כגדול בכל עת

כי בענן אראה על הכפרת כו' ולא ימות. פירוש גם אם עשה לעצמו מסך המבדיל כמ"ש 'וסכות בענן לך מעבור תפלה' אף על פי כן 'אראה על הכפורת' פירוש על ידי התשובה והחרטה יראה אליו חשם יתברך לקבלו * **'ולא ימות'** שגדולה כח התשובה שמארכת ימים ואין לך דבר שעומד בפני התשובה. ו'**בואת יבא אהרן אל הקודש בפר בן בקר לחטאת'** כו'. רוצה לומר לענין חטאים לפשפש תמיד במעשיו שאינו יוצא ידי חובתו ויכניע עצמו מאד בהכנעה גדולה * **'ואיל לעולה' רמז אבל לעולה היינו תפלה שהיא עולה לגבוה יתגבר להיות זריז כאיל לבל ימנע עצמו להתפלל על כל דבר ודבר ואל יאמר מי אנכי שאמלא לבי להתפלל על דברים כאלו אל יאמר כן, וכגדול כקטן יתפלל תמיד.**

נועם אלימלך

עליית האדם בתפילתו תליא בהכנה הקודמת לה

כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו. נראה לפרש ע"ד רמז, דאיתא בספרים **אשר לפי הכנת האדם קודם התפלה סובב הולך תפילתו אח"כ, אם משכים האדם בבקר והולך לעסקיו ושוכח מהבורא ב"ה, ובפרט אם מדבר דברים בטלים ח"ו, אלו המחשבות בעצמם מבלבלים תפלתו,** אבל אם מעת קומו ממטתו מכין עצמו לחיות מעבדי ה' בתורה ובמזמורי תהילים ובמחשבות קדושות, ועושה תשובה אז אין מבלבל אותו שום מחשבה זרה ואדרבה מוסיף והולך קדושה ומתלהב יותר. וזה שאמר הכתוב: **'כי ביום הזה'** דקאי על כל אדם ובכל זמן בכל יום ויום שעומד בו, **'יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם'** שאם האדם מכין עצמו בבקר בתורה ובתשובה על כל עוונותיו ובטהרת המחשבה כנ"ל, אז **'לפני ה' תטהרו'**, פירוש, **על ידי זה בשעה שאתה עומד לפני ה' היינו תפלה** (ברכות ו:) כמ"ש (בראשית יח, כב) 'ואברהם עודנו עומד לפני ה'', **'תטהרו' היינו שלא יבלבל אתכם שום מחשבת פגול, ויהיה טהורה עומדת לעד.**

קב ונקי

כל עת ראוי לבא לפני אבינו מלכינו אב הרחמן ב"ה

ואל יבא בכל עת אל הקודש. בא הכתוב לרמז כלל גדול בעבודת השי"ת, שהרי הכתוב אומר **"בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר".** ופירושו הוא, שהתורה והמצוות שהאדם עושה צריכים להיות לבנים בלי שום כתם בשלימות הכוונה ובטהרת המחשבה בלי שום תערובת הסט"א ח"ו, **ואם כן אמור יאמר האדם לנפשו: כשאהיה במדרגה זו אעבוד את השי"ת בתורה ותפלה,** אבל כשאינני עדיין במדרגה נעלה כזו, שיהא הכל בטהרת המחשבה כראוי, איך אפצה פה לפני השי"ת בתורה ותפלה. על כך באה אזהרת הכתוב: **"ואל יבוא בכל עת אל הקדש"** שלא יהיה האדם עומד ומצפה וממתין עד שיבוא אל הקדש בבחינת **"בכ"ל ע"ת יהיו בגדיך לבנים", אלא תמיד, באיזה מצב שהוא עומד אפילו בדיוטא התחתונה ר"ל, יכול הוא להתקרב אל השי"ת, כי כל מעשה ומחשבה שעושה האדם לקיים רצון בוראו באיזה אופן שיהיה, הרי זה אהוב וחביב אצל אבינו שבשמים בהוב"ש.**

עבודת יששכר

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני ה' וימותו. איתא במדרש שנכנסו שני פולמסין דנורא לתוך חוטמיהן של נדב ואביהוא, ענו שרפי הקודש ואמרו השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם, והנ"ל עפ"י דאיתא בתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין ראה שאין העולם מתקיים עמד ושיתף מדת הרחמים נמצא דהתנהגות מידת הרחמים היא מחסדי השי"ת משום קיום העולם, ואי לאו משום חששא של קיום העולם היי נוהג במידת הדין, כמו שעלה במחשבה תחילה, והנה נדב ואביהוא חטאו במה שלא נשאו נשים וזה גרם להם שנענשו, וכיון שלא נשאו נשים לא חששו לקיום העולם ולהמשכת הדורות, ע"כ היי ההנהגה עמהם עפ"י מדת הדין, כי אם ל"צ לחשוש לקיום העולם הרי גם א"צ לשתף מדת הרחמים כנ"ל, ולפיכך בשעה שנכנסו שני פולמסין דנורא לתוך חוטמיהון של נדב ואביהוא, ונענשו עפ"י מידת הדין, כי בטלה אצלם מדת הרחמים כיון דאין חוששין לקיום העולם במה שלא נשאו נשים, לפיכך ענו שרפי קודש ואמרו השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם כמו שהיי מקודם במחשבה תחילה לברוא את העולם במידת הדין.

(ישמח משה)

☆

ויתבאר עפ"י"ש מוזלהי"ה בסי' ישמח משה עה"פ ואוהביו כצאת השמש בגבורתו, כי אוהבי השי"ת ע"י דבקות נפלא קרובים להתבטל במציאות רק השי"ת משפיע להם חיות חדש, והוא כצאת השמש שמשתחוה להשם יתי' תחשך אורה כנר בפני אבוקה בגבורתו של השי"ת, והיינו והחיות רצוא ושוב, רצוא למקומו למקור חי עולמים ושוב מחדש, וזהו מחיה מתים במאמרו כלומר אותן שהם מתים במאמרו כשאומרים שמו הוא מחיה אותם ע"י"ש, וזהו שלא תאמר בשביל חטא מתו ע"כ אמר אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני ה' היינו עד כלות הנפש וכמ"ש האוה"ח, אלא שלאחר הקב"ה מחייהו אבל אלו וימותו ולא החיה אותם מחדש כי הוצרך להתקדש בהם הבית וגם בשביל שאר הענינים האמורים במדרש ובגמי, ולזה נשארו בבחינת כלות הנפש אבל המיתה לא היי ע"י חטא רק שחטא גרם לבלי להחזיר להם חיות שלהם, ועפ"י פירשתי נורא אלקים ממקדשיך וא"ל ממקודשיך שממה שחיי בבני אהרן יש ליקח ראייה על מורא להזכיר שם שמים, כי אל ישראל הוא נותן עוז ותעצומות לעם ברוך אלקים כי לולי עוזו החיות רצוא למקומו, ובזה מבואר הפליאה בשעה שנכנסו שני פולמסין דנורא לתוך חוטמיהון של נדב ואביהוא, והטעם שמתו כמבואר דלא החיה אותם השי"ת והשאירם בכלות הנפש ענו שרפי הקודש ואמרו השיבנו ה' אליך עד כלות הנפש אבל ונשובה לחיות מחדש וזהו חדש ימינו כקדם שישיב לנו החיות כקדם.

(ייטב לב)

☆

ולפי דעתי אפ"ל עוד בהקדם לפרש הפי דלהלן כי ביום הזה יכפר עליכם מכל חטאתיכם לפני ה'

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, על רבותי"ק עצי התמרים

"חדש אסור מן התורה" אף "בקרבתם לפני ה', רק לאחוז ולהתאמץ בדרכי העבודה המסורה לנו מאבותינו

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני ה' וימתו. כשנחלש רביה"ק בעל דברי יואל זללה"ה ולא נסע להישיבה בסאנז סט. להשמיע להבחורים דברי פתיחה, ולכן באו התלמידים לקריית יואל לשמוע דברי אלקים חיים מפ"ק של רבינו ז"ל. רבינו דרש לפני תלמידי הישיבה בביהמ"ד הגדול בקרית יואל ביום ד' אחרי, **ואמר אז בתוך דברי הפתיחה, על הפסוק אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני ה' וימותו, דיש ללמוד מכאן יסוד גדול דאף שהם רצו להתקרב ולעבוד את המורא בזה, ואכן כן הי' כמו שהעיד עליהם הכתוב בקרבתם לפני ה', מ"מ כיון שלא קבלוהו ממשה רבינו ע"ה והיה דרך חדש אשר לא צוה ה', נענשו על זה, וכמו כן בכל דבר חדש אפילו מכוונים לשם שמים, אפילו הכי אסור משום שהוא דבר חדש.** רבינו כפל ושילש דבר זה בכל כוחותיו בהתאמצות יתירה, ואח"כ הכריז הרה"ג ר' נתן יוסף מייזעלס הר"מ את תקנות הישיבה אשר רבינו חתם בכתי"ק, והוסיף עוד כמה תקנות לפי פקודת כ"ק רבינו ז"ל, ורבינו ישב כל הזמן דבוק ברעיונותיו הקדושים והסתכל על התלמידים וברכם בקול ואמר להם: **"תתנהגו בדרך המקובל, ואז יעזור השי"ת שתצליחו בתורה ויראת שמים ותתקיימו לקיום נצחי".** וזה היה דעתו ושיטתו של רבינו ז"ל שעמד והזהיר בכל עת שאסור לנו לילך ולחפש חדשות, והעיקר שלא לשנות מדרך המקובל לנו, ואף בדרכי עבודת ה' כל דבר חדש אסור, ואנו חייבים רק לחזק את הישנות.

רצון צדיק (דף רפד)

תטהרו, עפ"י מ דאיתא במד"ר נפש החוטאת במה תתכפר, הדין אמר תמות הקב"ה אומר יעשה תשובה ויתכפר, א"כ עיקר התשובה דמהני אצל ישראל הוא רק מכח רחמנותו וחמלתו יתי עלינו, כי מצד הדין נפש החוטאת והאיש אשר יעבור ממצות המלך מה"מ הקב"ה ויעשה אשר לא כדת אזי בנפשו ישלים ואחת דתו חי"ו, אכן הקב"ה מגודל רחמנותו עלינו נתן לו רפואה תעלה ארוכה המרפא לכל חולי הנפש והיא התשובה שלימה לשוב לפניו בכל לב ונפש ויעזוב דרכו הרעה והי יסלח לו מחטאתו אשר חטא נגדו ויכופר עונו, והנה ידוע כי האותיות הקודמין לחשם הנכבד טדה"ד מורים על דין, והנה ביוה"כ יום הגדול והנורא כל איש ואיש מישראל הוא במדריגה גדולה כי אז אין שטן ואין פגע רע והם קטיגור וקח סניגור מקומו, ואז ממילא הם יכולים לעמוד נגד מדה"ד, לא כן בכל ימות השנה כי אז קטגוריא שכיח ואין יכולין לעמוד נגד מדה"ד, וזש"ה כי ביום הזה דיקא ביוהכ"פ יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם על כל החטאים יכפר אז לכם, והטעם כי אז לפני הי דאפי האותיות אשר המה לפני שם הוי טדה"ד המורים על דין עכ"ז תטהרו באותו יום כי אין קטיגור ויכולין לעמוד גם נגד מדה"ד, וזה רק פעם אחת בשנה אכן אצל משרע"ה מצינו שנקרא איש האלקים ופי בשלה"ק שהי יכול לעמוד נגד מדה"ד אבל לאו כל אדם זוכה לכך שיתנהג עצמו ויעמוד נגד מדה"ד החזקה, והנה שני בני אהרן נדב ואביהוא טעו כי כמו שיער בנפשם אשר גם הם במדריגה הגדולה אשר יכולים בכל השנה לעמוד נגד מדה"ד, וזה הי ענין חטאם אשר ע"ז נגזור עליהם הדין כי במדה שאדם מודד מודדין לו וכיון שהם התנהגו עצמם עפ"י הדין א"כ ממילא הי צריך ההנהגה עמהם ג"כ עפ"י עומק הדין ונפש החוטאת תמות, וזש"ה במדה"ר לטוב לנו כל הימים אכ"ר.

(קדושת יו"ט)

☆

עוד יתבאר עפימ"ש אא"ז ז"ל בויט"ל לפרש הפי וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות עפ"מ דאמרו ז"ל דקודם בריאת אדם אמרו מלאכי השרת זמין למיחטי קמך והשיב להם השי"ת עד לא בראתי עלמא אתקינת תשובה ובזה פירשו ראשו כתם פז כלומר בראשית הבריאה ראה הי כי אפי באותן שהם נקיי הדעת ומבהיקין כפז יהי כתם בבגדיהם, וזש"ה וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים הקרבנות שמביאין על החטא כימי עולם וכשנים קדמוניות היינו אותן ימים ושנים שקדמו לבריאת עולם שראה הקב"ה שכך עתיד להיות ואעפ"כ נברא האדם כי באלה חפצתי עכ"ד עי"ש, והנה י"ל בנדב ואביהו שכתוב בם בקרובי אקדש ופרש"י שאמר משה לאהרן רואה אני שהם גדולים ממני וממך ואעפ"כ הקריבו איש זרה אשר לא צווה אותם הי גם ע"ד בחינה זו ראשו כתם פז אשר גם בפז ראה הי שיהי כתם וזש"ה אחרי מות שני בני אהרן שהי מפני החטא ואמה"כ אף בקרבתם לפני הי היינו שהי קרובים בקרבתם לפני הי שהם התקרבו עצמם להאותיות אשר המה לפני הי הוי שיכולין לעמוד נגד מדה"ד, ולכך וימותו כי מי יוכל לעמוד נגד מידת הדין כנ"ל ובזה נבון הפליאה בשעה שנכנסו שני פלמוסין דנורא לתוך חוטמיהן של נדו"א מחמת שהם התקרבו להאותיות אשר לפני הי המורים על דין והתנהג עצמם עפ"י מדה"ד, ענו שרפי הקודש ואמרו השיבנו הי אליך ונשובה היינו במידת הרחמנות יתבי עלינו המקבל שבים כנ"ל דעיקר תשובה שמהני אצל ישראל הוא רק מכח רחמנות הקל הטוב ומטיב לישראל, והי יתנהג עמנו

לעיני הרואה נדמה כי ירדו ממעלת אהבה, אך באמת נתעלו למדריגה נעלה יותר של יראה ובושה לפני ה'

דהנה שמעתי מפי הרב הצדיק מאוהעל זללה"ה על הא דאמרו במדרש (ויקרא רבה כ, ז) וכבר היו משה ואהרן מהלכים, ונדב ואביהו מהלכים אחריהם, ואומרים מתי ימותו שני זקנים הללו ואנו ננהיג את הדור, והשי"ת השיב להם, כמה חמורים טעונות מעורות של סייחין. **דהנה יש כמה מדריגות בעניני עבדות ד'**. יש שיש להם יראת חטא מצד יראת העונש, רק שאחר כך באים לאהבת ד' שמחבבין לעשות מצות ומעשים טובים. אמנם יש יראה גדולה מזה, דאף המצוה שעושה יש לו בזה יראה ופחד לגשת אל הקודש, כמו אדם ההולך אל האדם החשוב ממנו הוא ירא לילך אצלו, אף כי הוא משתוקק מאוד לבוא לפניו, ויודע כי לא יעשה לו שום רעה ח"ו, ומכל מקום הוא ירא מגשת אליו. והנה ממילא יראה הזאת הוא מכסות את האהבה וההתלהבות שיש לו.

והנה נדב ואביהו בודאי היה להם יראת העונש וגם כן אהבת הבורא יתברך, **והשתוקקו מאוד לעשות עבודתו יתברך**, כמו שנאמר עליהם (שמות כד- יא) ואל אצילי בני ישראל וגו' ויחזו את האלקים וגו', ואמרו חז"ל (תנדב"א רבה פרק י) כל המתעצל מן העבירה זוכה ורואה פני השכינה. והנה ראו שאצל משה רבינו ע"ה ואהרן לא היה כל כך התלהבות למצוה, **וחשבו שזה הוא מחמת זקנתם, ופסקו מדם אהבת השי"ת שאין לבם בוער כל כך. אמנם באמת משה ואהרן כבר היו במדריגה היותר גדולה מזה, שהיה להם יראה מחמת בושה.** וזה שאמרו במדרש וכבר היו משה ואהרן מהלכים, ונדב ואביהו מהלכים אחריהם, דהיינו שלמשה ואהרן כבר היה להם מדריגה הזאת, אבל עכשיו באו למדריגה הגדולה מזה, ולכן נאמר להם כמה חמורים טעונים מעורות של סייחין, דהיינו שיפה כוחם של משה ואהרן בזה, עד כאן דבריו דברי פי חכם חן.

אך פרי תבואה (פרשת שמיני)

למלכות ונקרבו לחי וחיו גדולים ממשה ואהרן, מ"מ גם בארזים נפלה שלהבת ויש לדאוג שלא יבוא חטא על ידם, והיינו שאמרו מלאה"ש השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם ר"ל כקדם היינו כימי קדם קודם בריאת העולם מה שראה הקב"ה אשר זמן האדם למחטי קמיה ומשו"ה עד לא קדמה עולם ידע והכין מראש תשובה.

(עצי חיים)

☆

ואפ"ל עפ"י משי"כ באגרא דכלה דידוע דטבע וסגולת המצוות להשפיע טובה וברכה לכל העולמות וסגולת העבירה בטבעה להשפיע להיפך, אך לפעמים מצטרכים ישראל להשפיע רעות לשונאיהם והאיך יהיי זה אפשרי, אם מפאת המצוות הלא בטבעה כל טוב, ואם מפאת העברות הלא באיסורייהו קיימי, ואחשבה לדעת שהוא בעשות האדם תשובה מאהבה על העבירות ואז זדונות נעשית כזכיות, אמנם כיון שהרע גרמה עשיית זאת יושפע גם רעות על ידי אותן העבירות, אלא שיהיי פעולתן לטובת ישראל ויחולו על ראש שונאיהם, עכ"ד. ובספר בני יששכר הוסיף עוד עצה אחרת עפ"י מאמרם (נזיר כ"ג:) גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה, ובכן בעשות האדם עבירה לשמה אף שהעבירה תעורר דינים וגבורות, אמנם כיון שהעבירה נעשית לשמה הנה הדינים והגבורות הנפעלים על ידיה יחולו על ראש שונאי ישראל, עכ"ד, אמנם עצה זו של עבירה לשמה לא על הכלל כולו יצא ואינו מסור ביד כל אדם לעשותו וכמו שכתב בספר תולדות יעקב יוסף שאין לעשות עבירה לשמה אלא במקום הכרח גדול ובלב בר וזך מכל הנאה עצמית ואם לאו אל יעשנה. והנה נדב ואביהוא בהקריבם אש זרה אשר לא צווה ה' אותם עשו מעשיהם בכוונה רצויה לשם שמים, וכמו שכתב באבן עזרא בביאור הכתוב וימותו לפני ה' כי חשבו שיעשו דבר רצוי לפניו, א"כ הי' בזה כענין עבירה לשמה שהפעולה רעה אך המעשה טובה, ועי"ז דרש המדרש בשעה שנכנסו שני פולמסין דנורא לתוך חוטמיהן דנדב ואביהוא ענו שרפי הקודש השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם ונתכוונו בזה ללמוד את בנ"י דרך טובה וישרה שענין עבירה לשמה אין ראוי לעשותו ובאם רצונם להשפיע דינים על שונאי ישראל אז העצה השיבנו ה' אליך ונשובה לעשות תשובה מאהבה ובזה יושפע הרע על אויב ה'.

(ברך משה)

☆

או יאמר בביאור דברי המדי בהקדם מ"ש בספה"ק בני יששכר לבאר מאמרם ז"ל דבשעת מ"ת אמרו המלאכים תנה הודך על השמים כי טענו שהתורה מגיע להם מדינא דבר מיצרא כיון שהם מצרנים וקרובים להקב"ה, ובבנ"י שם כתב לסתור טענתם עפ"מ דקי"ל דהיכא דאיכא פסידא למוכר לא שייך דינא דבר מיצרא עי"ש, וי"ל עוד מילתא בטעמא עפ"י דרכו ז"ל ע"ד מה דאיתא בגמ' דבתשובה מאהבה הזדונות נעשו כזכיות, והנה זכיות הללו הנעשים מהעבירה אינו אלא בבנ"א שיש להם יצה"ר ועלולים לחטוא חיו אבל במלאכי עליון שאין להם יצה"ר שיבואם לידי חטא לא שייך בהם תשובה מאהבה, א"כ אם ינתן להם התורה לא יהא במציאות זכיות שנעשו מעבירות ושפיר יהיה פסידא להמוכר להקב"ה שיש לו נחי"ר מהזכיות, ובכה"ג לא שייך דינא דבר מיצרא, עוד יש תשובה נכונה לסתור טענת המלאכים עפ"מ שאמרו חז"ל עתידין ישראל שיהיו מחיצתן לפנים ממלאכי השרת, וקי"ו ביש"ל כתב דיעקב אבינו ע"ה היה קרוב להקב"ה יותר מהמלאכים, נמצא דישראל בני יעקב המה הם המיצרנים וקרובים להקב"ה, וע"כ מגיע התורה לישראל דייקא, ואפשר דמה"ט נקרע הים בזכות יעקב דייקא כמבואר במדי, כי הים טען שדעדיין לא נשלם הזמן של די מאות שנה, ואולם כבר כתב החת"ם בתורת משה לתרץ עפ"י מאמרם ז"ל דהקדש חמץ ושחרור מפקיע מידי שיעבוד, וכיון דהקב"ה הקדיש את בני ישראל במ"ת, מה"ט נפקע השיעבוד עכ"ד, ואכתי י"ל דאם ינצחו המלאכים בטענתם שמגיע להם התורה לא יהיה לבנ"י דין הקדש וממילא לא נפקע השיעבוד ואיך יצאו קודם הזמן, אמנם י"ל שיצאו בזכות יעקב שהיה במחיצה קרובה להקב"ה יותר מהמלאכים כנ"ל, נמצא דליכא טענת בר מיצרא דאדרבה יעקב אבינו הוא המצרן, וא"כ שפיר זכו בניו לקבלת התורה ויש להם דין הקדש ונפקע השיעבוד ושפיר נקרע לפניהם הים, ובזה יבואר היטיב דהנה נדב ואביהוא מתו בקרבתם לפני ה', דהיינו שרצו להתקרב בקירבה יתירה להקב"ה יותר מהמלאכים אך לא היו עדיין במדריגה גבוה כ"כ, לכן פגעה בהם מדה"ד וימותו, ולבאורה מוכח מיתתם דהמלאכים קרובים ביותר להקב"ה, דמה"ט מתו משום שרצו להתקרב יותר, דכיון דהמלאכים קרובים ומיצרנים להי' שוב נתעורר טענתם תנה הודך על השמים, וא"כ אין לישראל דין הקדש, דלא נפקע השיעבוד, ולפיכך בשעה שנכנסו בי פולמסין דנורא לתוך חוטמיהן של נדב ואביהוא שאלו מלאכי השרת א"כ למה קרעת הים לישראל, וכיון שעדיין לא נשלם הזמן של די מאות שנה, וע"ז ענו שרפי הקודש ואמרו השיבנו ה' אליך ונשובה, ר"ל אף דישראל אינם קרובים כ"כ אל השי"ת כמו המלאכים, אעפ"כ לא שייך טענת המלאכים מדינא דבר מיצרא, כיון דאיכא פסידא למוכר באלו הזכיות שנעשו מתשובה מאהבה מה שלא שייך אצל המלאכים, וזהו השיבנו ה' אליך ונשובה, כלומר דלבני ישראל שייך תשובה מאהבה שעושים מהזדונות זכיות, ולכן שפיר מגיע להם התורה, ויש להם דין הקדש שמפקיע מידי שיעבוד מצרים אף טרם כלות הזמן, ושפיר נקרע להם הים, ודו"ק.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני ה' וימותו, ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבוא בכל עת אל הקודש. הנה בדיבור הרשום לא נאמר בו שום ציווי, רק בפשוט שאמר זה מתחיל שוב ויאמר ה' אל משה וגו' ואל יבוא בכל עת, ודיבור הרשום מה בא ללמדינו. ונראה דהנה כשהילר רוצה להסית לצעות מדרכי אבותיו לדרכים חדשים, בא בטענה של לשם שמים, להטעותו שעל ידי השינויים יוכל להתקרב אל ה' ביתר שאת. לזה בא הכתוב להורות, כי מי גדול משני בני אהרן נדב ואביהוא, דאף שהם רצו להתקרב ולעבוד את ה' על ידי הקרבתם אש זרה, מכל מקום כיון שלא קבלו דרך זה ממשה, והיה דרך חדשה משר לא ציוה ה', נענשו. ולכן עלינו לדעת, כי כן הוא בכל דבר חדש משר לא שערוש חבותינו, אפילו שהחדש מדמה בדעתו שעושה בכוונה לה', אפילו הכי אסור לעשותו. (טיב לבב)

אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני ה' וימותו. שבועה שלא ידחקו את הקץ (כתובות קיא:). שלא ירבו בתפלה יותר מדאי (הש"י). בחמת מותר להתפלל על הגאולה כמה שרוצים, ומדרבה צריך לעורר רחמי שמים לקרב הגאולה, אבל בתופן המכריח אסור אף בתפלה, כדאמרו (בבא מציעא פה:): תפלתם של רבי חייא ובניו היתה מכריחה להביא גיאת המשיח אף בלא זמניה, ולכן היה ההכרח לטורדם מתפלתם; וזהו **בקרבתם לפני ה'**, שרצו הם לקרב את הגאולה **לפני** קודם שעושה לותה **ה'**, ועל כן נענשו. וזהו **וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן**, ולא אמר מה היה הדיבור, דזה גופא היה הדיבור, שצריכים לידע שביבת מיתתם היה **בקרבתם לפני ה'**, שרצו למהר את הגאולה, ועל ידי זה **וימותו.** (משנה)

אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני ה' וימותו. על ידי מיתת נדב ואביהוא נתקדש ה', כדכתיב (שמות כט): ונקדש בכבודי, כי על ידי שרצו כל העם משר שני לדיקים הללו מתו **בקרבתם לפני ה'**, נשאו קל וחומר, אם בחרזים נפלה שלהבת, מה יעשו ליוצי קיר כמוהו, והלא ודאי שאם נפגוש כל שהוא בכבוד המשכן, יפרץ בהו ה', ולוחת עליהו להזהר בכבוד הבית המקודש. אלא מאידך גיסא אילו היו נשארים לדיקים אלו בחיים, ודאי שהיה מתקדש שם שמים בעולם ביתר שאת, על ידי מעשיהם ועבודתם הקדושה, ואפילו הכי קא חזינן שבחר ה' לסלקן מן העולם, למען יהיה קידוש ה' על ידי מיתתם, משום שכך רצתה חכמתו יתברך, כי **בקרבתם לפני ה' וימותו** יהיה קידוש ה' גדול יותר, דכשבר ה' עושה דין בחקודשיו שמו מתקדש ומתעלה. (דברי יואל)

אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני ה' וימותו. כוונת הכתוב לתת טעם למיתתם, **בקרבתם** לפי שהיו קרובים ביותר אל ה', השיגו בגובל מדריגתם כי אין קדושת המשכן נאתית ועתיד להחרב, לפיכך רצו לקרב את הגאולה **לפני ה'**, בטרם הגיע הזמן שקבע ה' לגאולה, על כן **וימותו.** (דברי יואל)

אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני ה' וימותו. נדב ואביהוא לדיקים גמורים היו, אלא שבעבור מדריגתם הגדולה דקדק ה' עמהם ביותר, כלשון **בעלה"ק** (תורה שבכתב ה.): שבני עליה שפורש נשמתם בסוד המשבה העליונה, מדקדקים עמהם בקו הדין ביותר, ואפילו בשגר בחינת עלה בחשבה לברוא את העולם במדת הדין (בראשית רבה יב), כי הם עולים שם; ועל כן בחמת **קרבתם** וגדולת מדריגתם התנהג ה' עמהם בבחינת **לפני**

ה', כדכתיב שמיתתן של חיה"ק שהוא מדת הרחמים לדין, ולפיכך **וימותו**, דהן ממיס לע"ז וכו' בעיניו, ומי ילדק לפניו בדין. (דברי יואל)

אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני ה' וימותו. נדב ואביהוא ממו שלא נשאו ונתנו עסקו בפריה ורביה (מדרש). עמרם גירש את אשתו מפני גזירת פרעה, שעמדו כל הסנדיקים וגרסו נשותיהן, אמרה לו מרים אמו: גזירתך קשה משל פרעה, שפרעה לא גזר אלא על הזכרים, ואתה על הזכרים ועל הנקבות (סוטה יב:). **החמס סופר** (דברים ז' אדר קנ"ג) ניצלו על פי מה למדו (בבא בתרא ס:): מיום שחרב בית המקדש אין הוא שנגזור על עצמנו שלא לישא נשים ולהוליד בנים, ונמצא זרעו של אברהם כלה ממלוי, והרי נשבע ה' שלא יהיה כליה זרעו של אברהם, על כן רצו לעשות גזירה כזו כדי להכריח את הגאולה, רק כיון שהוא גזירה שאין רוב הציבור יכולים לעמוד בה, ולא יקיימו לגזירה זו, ונמצא שלא יהיה כלה זרעו של אברהם, ולא ישארו רק העבריינים שלא יקיימו לדברי חכמים, על כן לא גזרו על זה. ופשטר שזה היה כוונת עמרם וסייעתו במה שגירשו נשותיהם, כדי שלא יהיה להם בנים, ויוכרח שה' יושיע לותם ותתבטל גזירת פרעה; והנה העושה כדבר הזה, מכריח את הגאולה, ומסור לעשותו. ופשטר שזה היה טעותם של נדב ואביהוא, שבאו על המשכן ורצו שעדיין היו הגאולה שלימה, ולכן רצו לעשות גזירה שלא לישא נשים, ורצו הם להיות הראשונים בדבר, ומאי כך כל עדת ישראל, ויכריחו בזה את הגאולה. וזהו **בקרבתם לפני ה'**, ושם רצו שעדיין היו הגאולה השלימה, על כן רצו לגזור שלא לישא נשים כדי להכריח את הגאולה, וזה הי' החטא שמסור לתוק הקן. (תשטו)

אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני ה' וימותו. ובגמה יומר שובה ה' רבבות אלפי ישראל (במדבר י). מלמד שאין השכינה שורה על פחות מב' אלפים וג' רבבות, הרי שהיו ישראל שני אלפים וג' רבבות חסר אחד, וזה לע עסק בפריה ורביה, לע נמצע זה גורם לשכינה שתסתלק מישראל (יבמות ס:). ונראה דמדה זו לע נאמרה אלא בשאתם בני אדם מישראל, שאין השכינה שורה על פחות מב' אלפים וג' רבבות, אבל בגדיקים אמיתיים אפילו גדיק אחד זוכה להשראת השכינה. והנה נדב ואביהוא היו סבורים, דהע להמועט עצמו מפריה ורביה גורם לשכינה שתסתלק מישראל, זהו רק בפשוטי העם, שאינם רואים להשראת השכינה מבלעדי המספר של כ"ג אלף, אבל הם כבר עלו למדריגה גבוהה שהם רואים להשראת השכינה אף בלא מנין זה, ואם כן אין נחשב להם לחטא מה שמנעו עצמם מפריה ורביה. אמנם טעו בכך, כי אכתי לע היו בבחי' זו, וטעותם נגמה מחמת חשיבותם הגדולה וקרבתם לה'. וזהו **אחרי מות שני בני אהרן**, שנענשו מחמת שלא עסקו בפריה ורביה, ומקור טעותם היה משום **קרבתם לפני ה'.** (דברי יואל)

אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני ה' וימותו. משה פירש מאשתו מדעתו, שדרש קל וחומר, מה ישראל שלא דברה ה' עמהם אלא שעה אחת, אמרה התורה אל תגשו אל אשה, כל שכן אני שנכנל שעה ושעה שכינה מדברת עמי (שבת פז.). והקשו (תוספות ד"ה מה): מאי קאמר לפירש מאשתו מדעתו, הלא דן קל וחומר על פירשו, וקל וחומר הוא אחד מי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן, ואם כן מדאורייתא הוא חייב לפרוש; **בקדושת לוי** (ואתחנן ד"ה וכן) כתב: בשמת זהו קל וחומר פריכא, אלא לפי דעתו של משה שהחזיק עצמו שפל מכל אדם הוא קל וחומר, דבשמת למה יוה ה' לישראל לפרוש מן האשה, הלא זה מצוה כשאר מצות, אלא לאו כל אדם זוכה לקיימה בלי שום תערובת הנאה גשמית כלל, ומשום הכי הוא טמא וצריך טבילה, ועל כן נתחייבו ישראל בפריה. אבל משה שבודאי קיימה רק לעשות רצון ה', היה אלו מצוה זו כשאר מצות, ואינו צריך טבילה וטהרה; וזהו **בקרבתם לפני ה'**, מחמת שהיו ברום המעלה מופשטים מכל שמץ גשמיות, על כן **וימותו**, כי לפי גודל מדריגתם לע היו רשאים להמנע ממצות פריה ורביה כשאר מצות ה'. (דברי יואל)

סיפורי צדיקים, גליון הפסוקים
המלאים זיו ונוגה מפיקים

בקרבתם לפני ה'

הרב הצדיק [רבי אברהם דוד] דק"ק בוטשאטש זי"ע אמר ששמע שהרב הגאון וכו' מהרמ"ע מפאנו בעל עשר מאמרות זללה"ה היתה פטירתו על ידי נשיקה שהיה לו זמן התבודדות לעורר אהבה להבורא כל עלמין ית' ואמר להשמש שזמן מוגבל ימתין, ואחר כך תיכף יבוא אליו וימשכו עד יפסוק מדביקותו, כן היה בכל יום, והיה היום ותהי שריפה בעיר ומתוך הבהלה שכח משמשו לבוא בזמנו, ובא במעט זמן אח"כ, וימצאהו מת שיצאו נשמתו בנשיקה. וזהו ג"כ פירוש הפסוק אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני ה' וימותו, זאת היתה גם כן מיתתן התקרבות לו יתברך ואמר שכן אצל הצדיקים הוא בנקל לבוא לאהבה גדולה עד שתצא נשמתן מגודל אהבה, אך ברית כרותה ומפורש שאין לעשות כך, אמת שחיוב לעורר האהבה השבעתי אתכם וגו' אם תעירו ואם תעוררו את האהבה וגו' אבל צריך להיות רצוא ושוב, אם כן לכך שוב לאחריך. **(שפתי קדושים)**

בזאת יבוא אהרן אל הקודש

בשנת ת"ח כשהיו רדיפות וגזירות נוראות אמרו רבים שהם חבלי משיח, וסמכו לפסוק זה "בזאת יבוא אהרן אל הקודש", דהיינו בשנת זא"ת (ת"ח) יהיה זמן הגאולה ויבנה המקדש ויבוא אהרן אל הקודש, וכן אמר המקובל הקדוש רבי שמשון מאוסטרופולי זי"ע, וכן מובא בשם השל"ה, [ועי' בזוה"ק (תולדות קלט:) שלמדו מהפסוק בשנת היובל הזא"ת תשובו איש אל אחוזתו, דשנת ה' אלפים ת"ח יהיו קיימין כל דיירי עפרא בקיומיהון], ועוד אמרו אז (תהלים כז ג) אם תקום עלי מלחמה בזא"ת אני בוטח, כן סמכו מאמה"כ (ויקרא כו מד) ואף גם זא"ת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא גאלתים, אח"כ כשעברה שנה זו נבוכו רבים באמונה ופרסם הש"ך "קול קורא" כדלהלן: דאיתא בגמ' (סנהדרין צח.) דאמר ליה רבי יהושע בן לוי למשיח אימתי אתי מר, אמר ליה היום וכו' הדר אמר שקורי קמשקר בי, אמר לו "היום אם בקולו תשמעו", והנה תשובה תפלה וצדקה מעבירים הגזירה ומקרבים הגאולה, והם "צום קול ממון", כל אחד גימטריא קו"ל, כל אלו יכולים להיות היו"ם אם בקול"ו תשמעו, וזהו שנאמר (תהלים קיח כג) מאת ה' היתה זא"ת – שנת ת"ח היתה פקידה לטובה מאת ה', כיון שהוא כולל "צום קול ממון" ביחד גימטרי' ת"ח, "אך היא נפלאת בעינינו", שלא זכינו לזה ונפלאת ומכוסה היא מעינינו, משום זה היו"ם עשה ה' נגילה ונשמחה בו, דהכל תלוי דווקא אם יש באמת "זה היום" שתשמעו בקולו במציאות, והיא המניעה. **(מאמר אברהם)**

השוכן אתם בתוך טומאותם

דרכו בקודש של הרה"ק הרבי ר' בונם מפרשיסחא זי"ע קודם שנתפרסם לרבן של ישראל, שבשבת הראשונה אחרי בואו מדאנציג היה בפרשיסחא אצל היהודי הק' זי"ע, ולשבת השניה נסע ללובלין להרה"ק החוזה מלובלין זי"ע, פע"א בא ללובלין, ורבו הק' לא נתן לו שלום, הבין רבי בונם כי לא דבר ריק הוא, והתחיל להתבונן במעשיו ולחשוב דרכיו בדאנציג, ומצא שלא חטא שם במאומה, ואדרבה היה לו הפעם "דאנציג טוב" כי תיקן שם הרבה מה"דייטשן", אחרי כן אמר בלבו "פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה" וביטול תורה הרי הי' לי באמת, שבדרך המעטתי על כל פנים בלימוד התורה, החליט לתקן חסרו זה, וישב תיכף לעסוק בתורה ולמד בהתמדה כל היום וכל הלילה, אחרי כן נצנץ במוחו פירוש חדש על המאמר "פשפש ולא מצא" אם פשפש במעשיו ולא מצא בו חטא, יתלה את הסיבה ש"לא מצא" בביטול תורה, שאילו הי' עוסק בתורה היה מוצא בו את החטא, ואם כן - חשב רבי בונם הלאה - עתה שעסקתי בתורה בוודאי אמצא בי את עווני, וכך הוה, תיכף הרגיש בחטא שחטא בזחיחות הדעת על שהיה לו הפעם "דאנציג טוב", ומיד עשה תשובה על זה, אחרי כן נכנס אל רבו, ורבו הק' קיבלו בסבר פנים יפות ונתון לו שלום באהבה רבה, ואמר לו: הלא ידעת, כי דאנציג הוא מקום טומאה, ושם שכינתא בגלותא, והיא מתדבקת בכל אדם שיש לו רצון להתדבק בה, כי במקום טומאה אין לקדושה במה להאחז, ואם שם שרתה עליך שכינה הרי זה דבר נקל, ולא מצד כוחך הוא, ולחינם היתה לך מזה גבהות הלב. **(לשון חסידים)**

לשון חכמים

לשון חכמים צדקו וישרים, בדרך צחות וטלי צחנאמרים

והיתה לכם לחוקת עולם בחודש השביעי בעשור לחודש תענו את נפשותיכם וכל מלאכה לא תעשו האזרח והגר הגר בתוככם, כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו. אמרתי על דרך הלצה, דהנה דבר גדול וכבד לעשותו יקרא בלשון בני אדם 'מלאכה', ואמרו חז"ל ביומא (סב) עוברה שהריחה לוחשין לה יום הכיפורים היום, ונראה מזה אשר הידיעה והזכרון מקדושת עיצומו של יום הקדוש גורם להקל את התענית, וכן הוא באמת בבני עלייה ולא דוקא בני עלייה, אבל הנסיון מעיד כי כל איש אשר יחוש ויבין קצת גדולת היום הזה שכוח ישכח ולא יעלה על לבו כלל צרכיו הגשמיים, **וזה שאמרה תורה 'בעשור לחודש תענו את נפשותיכם וכל מלאכה לא תעשו', העינוי הזה לא יהיה בעיניכם מלאכה ועבודה כלל, 'כי ביום הזה יכפר עליכם כו' לפני ה' תטהרו', יום הכיפורים היום, ולא תעלה על לבכם ענין אכילה ושתיה.** (חי' הג"ר יוסף נחמיה ז"ל אב"ד קראקא)

פרפראות לחכמה

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים, כפתור ופרח משוקדים

דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקודש: קשה תיבת אחיך מיותר וכי לא ידעינן שאהרן הוא אחיו, ועוד הו' של "ואל יבא" מיותר, י"ל, ע"פ מה שפירש"י על הפס' "ובאהרן התאנף ה' מאד להשמידו ואתפלל גם בעד אהרן" להשמידו – זה כלוי בנים, והועילה תפילתו לכפר מחצה ומתו שנים ונשארו השנים. ואיתא (מכות כ"ג.) ונקלה אחיך לעיניך כיון שלקה אחיך הוא, וז"ש "אחרי מות שני בני אהרן" ממילא נתכפר אהרן במיתת בניו לכן "דבר אל אהרן" תאמר לו לאהרן "אחיך" הוא כיון שנלקה ועוד תאמר לו "ואל יבא בכל עת".

(משנת ר' אליעזר)

☆

ועיניתם את נפשותיכם חקת עולם. י"ל עפי"מ דאיתא בספר מעגלי צדק בשם הרה"ק ר' מאיר מפרעמישלאן בפי' "ועיניתם את נפשותיכם" מלשון עונה, שתוכלו לענות ולהשיב על החטאים שעשיתם וגם רוב קיצור בעבודת ה' כי נפשותיכם גרמה שאין לכם נפש גבוהה לעבוד ה' כראוי, וז"ש ועניתם שתוכלו לענות, את נפשותיכם, כי נפשותיכם גרמה רוב קיצור בעבודת ה'. גם יש עוד התנצלות אחד כי קושי הפרנסה גורם, ועד"ז שמעתי לפרש בשם הגה"צ מהר"ם א"ש זי"ע הפסוק, "היתברך כסא הוות יוצר עמל עלי חוק", דהנה אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה שמו של עמלק, וזה רק ע"י תשובה תורה ומע"ט, ומבואר בגמ' דחק לישנא דמזונא הוא, וז"ש היתברך כסא הוות יוצר, פי' האם יכול לחבר הכסא של יוצר העולם, עמל עלי חוק, אם כל העמילות הוא רק על חק לישנא דמזונא, שכל היום טרודים על המחי' ועל הכלכלה ודפח"ח, וזהו שאמר ועיניתם את נפשותיכם, "חקת עולם" שתענו שאתם טרודים על חוק לישנא דמזונא ולכן אתם מקצרים כ"כ בעבודת ד'.

(נפש יהונתן מסעליש)

☆

כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו: י"ל ע"פ מה שאמרו (יומא פ"ה:) עבירות שבין אדם למקום יום הכפורים מכפר עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חבירו, וז"ש "כי ביום הזה יכפר עליכם מכל חטאתיכם" ואיזה עבירות יכפר עבירות שהם "לפני ה'" שבין אדם למקום אבל עבירות שבין אדם לחבירו "תטהרו" צריכים אתם להטהר בעצמכם.

(שערי רחמים)

☆

ואשה אל אחותה לא תקח. מקשים העולם הלא הראשונה שלקח הוא אשתו והשניה היא אחותה, א"כ היה לו לומר אחות אשתך לא תקח, או אחותה של אשה לא תקח, וי"ל דהנה איתא בגמ' עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים ביום שיגמול חסדו וכו' לאחר שאוכלין ושותין אומר לו ליעקב טול וברך אומר להן איני מברך שנשאתי שתי אחיות בחייהן שעתידה תורה לאוסרן עלי.. ויש לדייק קצת על הוספת הלשון לאוסרן עלי, וכי רק עליו אסרה התורה. וי"ל דכשעבד יעקב אצל לבן היה כל מגמתו וחפצו לרחל כמבואר בפר' ויצא ואף שנשתרבב אח"כ שלקח את לאה בראשונה מ"מ רחל נקראת אשתו, ולאה נקראת אחות אשתו. ולפי זה י"ל שהכתוב מרמז על יעקב אבינו, ואשה היא הנקראת אשתו שאותה לקח בשניה אל אחותה אחד שלקח את אחותה ומדוייק נמי הלשון שאומר יעקב שעתידה תורה לאוסרן עלי כי יעקב הרגיש בכך חטא וחסרון שלא יברך, משום שלשון הפסוק ואשה אל אחותה רומזת עליו.

(הרה"ק הרבי ר' העשיל מקראקא זי"ע)

דורש טוב

כמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו ובחקתיהם לא תלכו וגו'. ופירש"י מגיד שמעשיהם מקולקלים מכל האומות. **וקשה למה היה צריך לפרש בקרא כמעשה ארץ כנען 'אשר אני מביא אתכם שמה' לא תעשו, וכי אם לא יביאם שמה אז חלילה רשאים לעשות כמעשיהם המקולקלים.**

ונראה דהנה ידוע דכח הפועל עושה רושם בנפעל, כגון אם אחד נותן מתנה לחבירו אז מכניס במתנה גם כח של עצמו ומשפיע בתוך המתנה מטבעו וממהותו של הנותן, וכשהמקבל נהנה מהמתנה נכנס בו השפעה ממהות הנותן, ומטעם זה קדושי ישראל הצדיקים נזהרין שלא לקבל מתנות מעוברי עבירה ומחללי שבתות כדי שלא יכנס בהם השפעה רעה כפי הנהגות הנותן, והנה לכאורה למה עשה הקב"ה שיקחו מז' עממין את ארצותיהם הלא יצא מזה שישראל יעשו כמעשיהם מתוך ישקבלו מתנת העמים הטמאים והמקולקלים.

אך זה אינו, כי ישראל לא מן העמים קיבלו את הארץ, אלא הקב"ה נתנה לכנענים וברצונו נטלה מהם ונתנה לישראל (כמפו' פ"ש בבראשית פידוע), וא"כ אדרבה כחו של מלך מלכי המלכים הקב"ה הוא מונח בהנפעל בהמתנה. **וזהו שאמר הכתוב 'כמעשה ארץ כנען לא תעשו', וכי תימא והלא זה דבר שאי אפשר הואיל ומקבלים מהם את הארץ, לזה אמר אשר "אני" מביא אתכם שמה, כי אני הש"י כב"י הוא הנותן והמביא אתכם לתוך הארץ ולא הכנענים, ע"כ בניקל לכם להיות נשמרים בקדושה.**

אגרא דכלה

'אחרי מות' – חלק מהאזהרה, או הזמן שנאמרה.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי ה' וַיָּמֻתוּ: (פרק טז פסוק א)

טעם אחרי מות שני בני אהרן[א]. כי מיד כשמת מתו בניו הזהיר לו מהרן מן היין ומן השכר שלא ימות (לעיל י ח ט). ולמד עול למשה שיזהיר לומו שלא ימות בקרבתו לפני ה'[ב]. והקרוב, שהיו שתי המיתות ההלה ביום המחרת למיתתם, כי גו ביום לונן היה, ולין רוח הקודש קורה מתוך עצבות (שבת ל). ולזהרת היין, הדבור לההרן היה, ובלומו היום היתה גם זאת המיתה למשה[ג]. לבד הקדיש הכתוב האזהרות שהזהיר לו שלא ימותו בטומאתם בטומאת שכני משכן בתוכם (לעיל טו לא), ולאחרי כן כתב לזהרת היחיד[ד].

ועל דעתי, כל התורה כסדר[ה], שכל המקומות משר בהם יאחר המוקדם יפרש בו, כגון וידבר ה' אל משה בהר סיני (להלן כה א) בספר הזה[ו]. וכגון ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן[ז] (במדבר ז א) בספר השני, וכיוצא בהן, ולכך אמר בכאן "לאחרי מות" להודיע כי היה זה לאחרי מותם מיד. ועל דברי רבותינו (תו"כ פרשה ח ג) שלמדו שלא תמות כדרך שמת פלוני, זה דרוש יותר מן הדקדוק, יהיה טעם הכתוב שלמד השם למשה בלשון הזה, לאחרי שמתו שני בני אהרן בקרבתם לפני ה' לומר לאיש שלא יבא בכל עת אל הקדש ולא ימות:

מעשה חש"ב

א כתב רש"י (שם) "מה תלמוד לומר. היה רבי אלעזר בן עזריה מושלו, משל לחולה שנכנס אצלו רופא. אמר לו: אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב. בא אחר ואמר לו: אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב, שלא תמות כדרך שמת פלוני. זה זרזו יותר מן הראשון, לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן". **ולפי זה 'אחרי מות' היה חלק מהאזהרה**, שהזהירו שלא יבוא בכל עת אל הקודש, שלא ימותו כדרך שמתו בניו. אבל מתי נאמרה פרשה זו אינו כתוב ברש"י כאן.

ב לפי פירוש רבינו 'אחרי מות' אינו חלק מהאזהרה, רק כוונת הכתוב לומר **הזמן שנאמרה פרשה זו**, וזה היה אחרי מות שני בני אהרן, באותו יום שנאמרה 'מן היין ומן השכר אל תשת', נאמרה עוד ציוי 'ואל יבוא בכל עת אל הקודש'.

ג ע"פ המבואר בחז"ל נאמרה פרשיות אלו באותו היום שנפטרו, כמו שאמרו 'שמונה פרשיות נאמרו באותו היום. אמנם דעת רבינו על דרך הפשט שנאמרו פרשיות אלו למחרת יום מיתתם, שכן פרשת שתויי יין נאמרה לאהרן, וביום מיתתם היה אונן, ואע"פ שמותר לו לעשות העבודה, מ"מ אין רוח הקודש שורה מתוך עצבות. אע"כ שנאמרה למחרתו.

ד אמנם לכאורה צ"ב ביון ששני פרשיות אלו נאמרה באותו יום א"כ למה הציוי 'ואל יבוא בכל עת אל הקודש' נאמרה כמה פרשיות אחר כך. ע"ז כתב רבינו משום שרצה הכתוב להקדים בכתיבה את האזהרות האמורות לכלל, לפני פרשה זו שנאמרה ליחיד.

ה והטעם שהציוי לאהרן כן נכתב מיד אחרי מיתתם, אפשר לומר כפי המבואר ברש"י (שמיני, פרק י פסוק ג ד"ה וידם אהרן) "קבל שכר על שתיקתו. ומה שכר קבל, שנתייחד עמו הדבור, שנאמרה לו לבדו פרשת שתויי יין". וכדאי להורות לנו השכר שקיבל על זה שוידם אהרן, לכן נכתבה בסמיכות הציוי לאהרן. שיהיה ניכר שזה השכר שקיבל אהרן אל שתיקתו.

ו דעת רבינו שכל התורה כסדרן נכתבו, ולא אמרינן אין מוקדם ומאוחר בתורה, חוץ מהמקומות שנאמר בהם בפירוש שזה לא נכתב כסדרן, כמו שמביא רבינו כאן כמה דוגמאות. והכא נמי כאן נאמר 'אחרי מות' להודיע שבאמת נאמרה מיד אחרי מיתתם של בני אהרן בפרשת שמיני. ולא נכתבו במקומו.

ואפשר לומר שרש"י לשיטתו ורבינו לשיטתו. לפי רש"י אמרינן בכל התורה אין מוקדם ומאוחר בתורה, והתורה אינה צריכה לומר על פרשה שלא נכתבו במקומו, לכן מפרש שאחרי מות שני בני אהרן הם חלק מהאזהרה. משא"כ דעת רבינו שכל התורה כסדרן נכתבו. חוץ מאלו המקומות שנאמר בהם בהדיא שאינם במקומם. לכן הוצרך הכתוב לומר 'אחרי בני אהרן' להודיע הזמן שנאמרה, ובזה נדע שאינו נכתבה כסדרן.

ושם כתב רש"י "מה ענין שמיטה אצל הר סיני וכו'. אמנם לפי רבינו הטעם שנאמר בהר סיני, שכיון שחומש ויקרא נאמרה כבר באהל מועד, כפי שנאמר בתחילת פרשת ויקרא 'וידבר ה' אליו מאהל מועד', וא"כ היה אפשר לטעות שגם פרשת שמיטה נאמרה באהל מועד, קמ"ל הכתוב שפרשת שמיטה נאמרה כבר 'בהר סיני'. ואינו נכתב במקומו. אבל לרש"י שכל התורה לא נכתבה כסדרן, הוקשה מה ענין שמיטה אצל הר סיני.

ז פסוק זה נאמרה בפרשת נשא, וזה היה בחודש ניסן שבאותו היום הוקם המשכן, ובתחילת חומש במדבר נאמר שיש למנות את ישראל 'באחד לחודש השני', א"כ פרשת נשא הקמת המשכן היתה לפני המנין של כלל ישראל. לכן הוצרך לומר זמן, להורות שאינו נכתב כסדרן.

אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי ה' וַיָּמֻתוּ...
דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן אָחִיךָ וְאַל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת... (שם פסוק א –ב)

לומר לנו מבראשית הפרשה לאות כי בני אהרן הכניסו שם הקטרת לפניס[א]. ומינו כן על לעתיד, כי הכתוב שמזכיר תמיד העון, לומר (במדבר ג ד) בהקריבם שם זרה, ושם תהיה לויה שנכנסו לפניס, בעבור שהזהירה שהזהיר למשה על מביהם שלא ימותו, כל שכן שתהיה לויה שנכנסו שתויי יין, בעבור שהזהירה שנלמרה להרן עלמו מיד. ועוד כי היך יעלה על לעתם לבא היום אל המקום אשר לא נכנס שם מביהם, כי הרן הקטיר הקטורת על המזבח הפנימי, ולמה יכניסו הם הקטורת שלהם לפניס משלו. וכבר למזתי (לעיל י ג) על חומש, ובלון הכתובים יורה עליו. אבל מלת "בקרבתם" כפי הפשט, כמו לו בקרבתם אל המזבח לעשת (שמות מ לב), ילמר כי בשרתם לפני ה' מתו, שם כן יזהיר הרן שלא יקרב שלא במקום אשר יהיה ובעת אשר יהיה[ב]:

מעשה חש"ב

א דעת האבן עזרא שמכיון שמיד 'אחרי מות שני בני אהרן', נאמר הפרשה 'ואל יבא בכל עת אל הקדש מבית לפרכת'. מוכח שחטא של בני אהרן היתה שהכניסו הקטורת לקדשי קדשים. ולפי"ד כוונת הכתוב **'בקרבתם'** לפני ה', היינו שנכנסו לפני ולפנים.

ב דעת רבינו שאין להביא ראיה מזה שנזהר 'אל יבא בכל עת אל הקדש' אחרי מיתתם שחטאם היה שנכנסו לקדשי קדשים, דאם כן כל שכן שתהיה ראיה שחטאם היו שנכנסו שתויי יין, שהרי אזהרה זו נאמרה למשה מיד אחרי מיתתם בפרשת שמיני. ועוד שלא מסתבר לומר שנכנסו לקדשי קדשים, מקום שאף אביהם לא נכנס לשם בעת עבודתו. שהרי אהרן הקטיר הקטורת על המזבח הפנימי מחוץ לפרכת. אלא סיבת החטא כנזכר בכתוב 'בהקריבם אש זרה'. וכוונת הכתוב **'בקרבתם'** – היינו בשעת שעשו את העבודה שהקטירו את הקטורת אז מתו, כיון שהיתה שלא ברשות. והטעם שנזהר אחרי מיתתם על 'ואל יבא בכל עת אל הקדש', שכיון שהם מתו בשעת העבודה, הזהירם עוד על מיני זהירות שיש ליזהר בשעת העבודה.

חידת האבן עזרא, ופתרונו של רבינו

'כהיותך בן שלושים ושלש תדענו' – ושוב ענין שעיר המשתלח

וְנָתָן אַהֲרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִם גּוֹרָלוֹת גּוֹרָל אֶחָד לה' וְגוֹרָל אֶחָד לַעֲזָאזֵל: (פרק טז פסוק ח) **כתב האבן עזרא** "ואם יכולת להבין הסוד שהוא אחר מלת עזאזל, תדע סודו וסוד שמו, כי יש לו חברים במקרא. ואני אגלה לך קצת הסוד ברמז, **בהיותך בן שלשים ושלש תדענו'.**

*

<u>**רבינו מביא דברי האבן עזרא, וכדרכו בקדש מאריך בביאור דברי האבן עזרא ע"פ סוד, ונצטט קצת מלשון רבינו:**</u>

.."ואני אגלה לך קצת הסוד ברמז בהיותך בן שלשים ושלש תדענו. והנה רבי אברהם נאמן רוח מכסה דבר, ואני הרכיל מגלה סודו, שכבר גלו אותו רבותינו ז"ל במקומות רבים... והנה רמז לך רבי אברהם, **שתדע סודו כשתגיע לפסוק, ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים,** [לשדים] (להלן יז ז) [שזה ל"ג פסוקים מפסוק זה] **... ".**

*

פתרון החידה, וטעם שעיר לעזאזל: רבינו פתר המילים 'שלשים ושלש', לפסוק דלהלן פרק יז פסוק ז', 'ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים', **שזה ל"ג פסוקים מפסוק זה. וטעם השעיר,** שמלפנים היו עובדים למלאכים ומקריבים להם קרבנות, ואסרה התורה לגמרי את קבלת אלהותם ועבודתם. אבל צוה ה' שנשלח ביום הכפורים שעיר במדבר לשר של מעלה המושל במקומות החורבן והשממה, שהוא העילה לכוכבי החרב והדמים והמלחמות והמריבות והפירוד והחרבן, **וחלקו באומות עם עשו שירש את החרב והמלחמות, וחלקו בבהמות הם השעירים והעזים. וכן מושל על השדים הנקראים בלשון הכתוב שעירים.** כשם אומת עשו הקרויה 'שעיר'. והוא עפי"ד המדרש עה"כ **ונשא השעיר עליו את כל עונותם – 'שעיר' – זה עשו,** שנאמר, הן עשו אחי איש שעיר', **'את כל עונותם' – הוא נוטריקון עונות תם,** שנאמר ויעקב איש תם. וכן שנינו בפרקי דר"א, **שנותנים את השעיר כשוחד לסמאל ביום הכפורים כדי שלא יבטל את קרבנם לה'.** וכאשר רואה סמאל שלא נמצא בהם חטא ביום הכפורים, אומר לפני הקב"ה, יש לך עם אחד בארץ כמלאכי השרת שבשמים, והקב"ה שומע את זכותם של ישראל מפיו ומכפר עליהם ונמצא שהקטיגור עצמו נושא את עונותם. **ואין כוונת שילוח שעיר המשתלח חלילה שיהיה קרבן לשר זה, אלא תהיה כוונתו לעשות בכך את רצון בוראו שציונו על הדבר. משל למה הדבר דומה למי שעשה סעודה לאדונו, וצוהו האדון לתת מנה אחת לעבדו פלוני, שאינו נותן לכבוד העבד אלא לכבוד אדונו.**

שבת אחר הפסח ומנהגי'ה

מאת: הרב שלמה שבתי קעסטנבוים, חבר המערכת

שבת קודש פ' אחרי הבעל"ט השבת הראשון אחר הפסח נקרא בפי כלל ישראל 'שבת געלע מצות', ובפשטות הטעם דהי' מערבין בהחלות ביצים ולכן נקרא בשמו געלע מצות, דהמראה של הביצים הי' ניכר בהחלות, וכן בכמה קהילות הי' המנהג לערב ביצים בהחלות, אולם בבעלזא ועוד הי' המנהג למשוח החלות בחלמון ביצה והטעם יבואר להלן, ובקאמארנא (מנהגי קאמרנא אות שנ"ד) היה המנהג להביא אל השלחן מצות מטוגנות בביצים. עוד יש מנהג (לוח דבר בעתו) בכמה מקומות, שהשאירו מצות שלימות מפסח ללחם משנה, ולשבת זו הישרו אותן קודם במי ביצים ריבכון בשמן על המחבת, ויצאו טריות וצהובות

והנה ב'לוח דבר בעתו' (שנת תשע"ז) ראיתי טעם פלא בפשטות על מה שנקרא 'שבת געלע מצות' בשם הגאון רבי העניך פאדווא ז"ל אב"ד לאנדאן יצ"ו ומח"ס שו"ת חשב האפוד: כי פעם לא היו שמרים והשתמשו בשאור זויערטייג ובשבוע אחר הפסח שאין פנאי להמתין לשאור מוכן לחימוץ, שמו בהן כרכום שמחמם קצת כנ"ל והוא הצהיבן.

ובאמת יש מקור קדום לזה בספר 'דברי יאיר' להגאון רבי יאיר ז"ל מבראד (נדפס בשנת תצ"ט), ושם מבואר דהמנהג הי' לאפות חלות עגולות כמו מצות ולמשוח כרכום וקוראין געלע מצות, וביאור הטעם שאמרו חז"ל שהחררה של מצה שהוציאו ממצרים הספיקה להם עבור מזון של ס"א סעודות עד רדת המן ביום ט"ו באייר, ולכן עושין אותו עגולות זכר למצות לזכור הנס דעדיין הי' טועמין טעם מצות, ומה דהי' מושחין כרכום, הוא משום דמבואר בהגהות דאסור לאכול מצות אחר המצות משום בל תוסיף, וא"כ אם נראה לגמרי כמצות מחזי כבל תוסיף, ע"כ מושחין בכרכום דהא מצות בפסח אסור עם כרכום כמו שאר תבלין, וע"כ לא נראה ממש כמצות וליכא בל תוסיף, אבל עדיין הוא זכר לזה.

ועי' ב'חידושי הרי"מ' עה"ת פ' שמיני שביאר הטעם: "דקריעת ים סוף הי' ביום ד' (דהא ביום ה' בשבוע יצאו ממצרים, וביום השביעי ליציאת מצרים דהיינו ביום ד' בשבוע עברו הים), ובשבת באו למרה ושם נצטוו על השבת, והמים הי' שם ירוקים דהא יסוד המרה ירוק כידוע, ולכן נקרא שבת זו שבת ירוק (געהל הוא מראה ירוק) לזכרון דבשבת זו היו במרה, ושם קבלו מתנת שבת.

ובס' 'אמרי אלימלך' [להרה"ק ר' אלימלך מגראדזיסק ז"ל] (לשבת אחר הפסח) ביאר באופן נפלא הטעם: עפ"י מה שכ' בספה"ק 'עבודת ישראל' לראש השנה, לבאר המדרש עה"פ בשיר השירים דודי צח ואדום וגו', צח לי בר"ה ואדום בשאר ימות השנה, דלכאורה איפכא מיבעי לי' דבראש השנה שהוא יום הדין, הוא מראה אדום המורה על דין. וביאר ע"ז: דכנסת ישראל משבח הקב"ה דבאמת יש לזכות בדין בראש השנה בב' מהלכים, א) ע"י שישראל קדושים מתנחמים ושבים בחודש אלול ומרבים תורה ומעש"ט, ועי"כ יעמוד מליץ טוב לצדקנו ואנן נצחין דינא ולזה אנו נוטלין הלולב ואתרוג בחג הסוכות להראות לכולם דאנן נצחין דינא כמבואר בזוה"ק. ב) לפעמים הגם שח"ו ישראל אינם ראוים במעשיהם רק בזכות אבותם הקדושים, ובלימוד זכות שהקב"ה מלמד על בניו, הם ג"כ נוצחין הדין. אמנם שאין כבוד ה' כ"כ מתגבה כמו שאם זוכין ישראל במעשיהם ומנצחין באמת, והכל מודים שהם בניו ועבדיו והקב"ה ראוי להקרא אלקי ישראל כי הם עושים רצונו, כי זהו עיקר המשפט להוציא לאורה שאנחנו ישראל עמו והקב"ה ראוי להקרא אלקי ישראל והוא מלכינו ומתענג בעבודתינו, דלא כאותן שאמרו בשעת הבריאה מה אנוש כי תזכרנו עד שהוציא הקב"ה אצבעו ביניהם ושרפן כדאיתא בגמ', וזה נקרא הניצוח ומתגבה כבוד השי"ת, והכל מודים כי מראשית הבריאה צפה והביט ברצונו הטוב על ישראל עם קדושו שיתענג בעבודתינו, ובאמת זה כל עיקר הדין והמשפט בר"ה, כי בכל ר"ה נתעורר החשבון והמשפט על השנה שעברה והמקטריגים רוצים לחזק א"ע

באיזה עילה שמוצאים בישראל שימאס הקב"ה בהם ויטוש את נחלתו, ואז תהי' ההשפעה בלי סדר העבודה של ישראל רק בדרך צדקה ומתנת חנם וחסד, **ובזה יוכל להיות שיתאחזו החיצונים בהשפעה וייטב להם, וא"כ הם לא איכפת להן אם ינצחו ע"י מתנת חינם**, ולזה אנחנו מעוררים ע"י השופר ע"ש שפרו מעשיכם שאנחנו מראים צדקותינו ועבודתינו והתשובה הנפלאה שאנחנו שבים ממעשינו ומעצבון ידינו, ועי"ז הקב"ה שב כביכול אל בחינתו להיות אלקינו להתנהג בשפעו הקדושה מדה במדה ע"י עבודתינו.

ובזה יבואר עומק הענין דמשבחת כנסת ישראל את דודה, צח לי בראש השנה כי הצח הוא הלובן העליון המורה על עצמותו שהוא צח ומצוחצח שאין בו שום גוון עדיין, כי עילת כל העילות לא שייך בו ענין מדה וקיצבה וגוון, רק מאהבת ישראל עמו נחית מדרגוי לאתלבשא בספירין שהוא ההנהגה על פי המדות שהם חסד גבורה תפארת הנרמזים בגוונים לבן ואדום וירוק, שעל ידי עבודת ישראל בא לבחינת ספירות [דהיינו הקב"ה בעצמותו כביכול הוא בלי שום גון כלל אור אין סוף פשוט, אולם ע"י צמצומים מתלבש במדות ובספירות דכל אחד הוא גון מיוחד, והכל עשה בשביל ישראל עם קדושו], אבל בראש השנה כשהדין והקטרוג על זה כנ"ל, אז עולה כביכול לבחינת עצמותו הלובן העליון שאין בו שום גוון כמו שהי' קודם הבריאה, וזה הוא עד שאנו ממשיכין על ידי התפלות והריצוים ותקיעות שופר שיתרצה הקב"ה בנו **ויתנהג עמנו בבחינת גוונין ויהיה שש ומתפאר בגוונין שלו על ידי עבודתינו**, וזה שאמרו צח לי בראש השנה ואני ממשכת אותו שיהיה לי ואדום כל ימות השנה, שבחינת אדום מורה על הגוונין והמדות, וממילא שמתערבין הגוונין ונעשה צח ואדום, כי אין מראה הלבן יפה כשהוא לבדה ואף גם מראה אודם, כי שניהם מורים מום בגוף רק כלול מלבן ואודם הוא הגוון הנאה והנחמד הנקרא תפארת ישראל אשר בך יתפאר, עי"ש בעבודת ישראל.

והנה מצה הוא בחי' עצמיות בלא שום שינוי ותוספת כי לא ניתוסף בו שום טעם אחר רק קמח ומים כמות שהוא בראשונה, וזהו מורה על עצמותו הפשוט אמיתת הבורא דלית לצייר ליה בשום ציור ומופשט מכל גוונין, והטעם דנוטלין **מצה כי אז ביצ"מ הי' השי"ת בבחי' עצמותו לובן העליון בלי שום גוון מעבודת בנ"י כמ"ש ואת ערום ועריה, אמנם אחר ימי הפסח אשר אנו מקיימים המצות מצה ומרור ושאר המצות וספיה"ע נחית קוב"ה מדרגוי לאתלבשא בבחי' גוונין ושש ומתפאר בגוונין שלו ממעשה בנ"י**, לכן קורין שבת אחר הפסח **שבת געהל"י מצות** מצות ירוקים, כי ירוק הוא רומז לבחי' תפארת, שכולל כל הגוונין לרמז כי בחי' המצות הרומז על עצמותו הפשוט נתלבש עתה בבחי' גוונין, להיות שש ומתפאר בגוונין שלו כמ"ש ישראל אשר בך יתפאר, עי"ש.

ובאמת מה שכ' דמראה ירוק הוא מדת תפארת מבואר בספה"ק הטעם: דמדת החסד הוא לבן, ומדת גבורה הוא אדום, ומדת רחמים דהוא מדת תפארת כלול משניהם, וידוע דכשמערבין לבן ואדום הוא מראה ירוק, ובזה כ' הרה"ק רבי משה מראזוואדוב ז"ל לבאר בכתי"ק (נדפס בהגדת זרע קודש בסוף במנהגים) הטעם דקורין שבת זו געלע מצות, דהא כל השפעות טובות הנצרכין להמשיך אל עם בני ישראל נמשכין מן הי"ג מדות דרך מדה זו מדת הרחמים דהוא מראה ירוק, ובפסח צריכין להמשיך רחמים על ישראל כי בפסח נידונין על התבואה כמבואר במס' ראש השנה (כז). ולזאת בשבת אחר חג הפסח נקרא מצות ירוקים געל"י מצות, כי המצה רומזת לכנסת ישראל כנודע, וכאשר נמשך רחמים לישראל נקרא בשם מצות ירוקים שהיא הגוון הרומז לתפארת מדת הרחמים, ודפח"ח.

ובספר 'החכמה מאי"ן' (דף קי"ז) מסופר, כי פעם שהה הרה"ק מראזוואדוב ז"ל בעיר קלימנטוב ושהה שם על חג הפסח, בשבת לאחר הפסח הקרויה שבת "געלע מצות", ונוהגין לעשות כדמות מפתח על החלה, והיה הרבי קורא לה "הצפור שעל החלה", בליל שבת קודש לאחר שהרבי בצע מן החלה, הוא הוריד את "הציפור" מן החלה ושבר אותה, ואמר: כמו שאני שובר את הציפור, כך תהיה לו להצאר מפלה בקרוב, וכעבור יום או יומים נודע שהצאר מת.

משמי' דהגה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא ז"ל (מובא בספר פרדס אליעזר) מתאמרי, **הטעם מה דמושחין החלות שיהיה צהוב ירוק געל ומחמת זה קורין לשבת געלע מצות**, דבמדרש מבואר נמי רמז אחר בפסוק הנ"ל דודי צח ואדום, צח לישראל ואדום למצרים, והכוונה שבכל המכות היה נגוף למצרים ורפוא לישראל, על כן עושים החלות אחר פסח צהוב, שמשותף מלבן ואדום זכר על שהי' צח שהוא לבן לישראל ואדום למצרים.

וכבר היה אמרינו לעיל שב'בעלזא' הי' גם המנהג לעשותן עגולות והטעם הוא: כי כשיצאו ישראל ממצרים נתחייבו בקרבן תודה כי יצאו מבית האסורים כדין יורדי הים, ובפסח אי אפשר להביא תודה מפני החיוב להביא חלות של חמץ עם קרבן התודה, והשלימו אחר הפסח, וחלות תודה היו עגולות על כן עושים אותן עגולות, ועוד לעשות זכר לעוגות שהוציאו ממצרים, וטעמו בהן טעם מן, והמן היה כזרע גד עגול.

וב'שארית לפנחס' [להרה"ק רבי פנחס מאוסטילא ז"ל] מובא טעם נפלא לזה, וגם מביא מנהג ההחלות בשבוע זו הי' נמוכות כצורת מצות, דמבואר בכתבי האריז"ל שבשבעה שבועות הללו, ימי הספירה, צריכין להשתלם בעבודת השי"ת ע"י המדות הקדושות, שאין מדה בעולם שלא יהי' כלול משאר מדות [וכן אנו מזכירין ברבוש"ע אחר הספירה גבורה

שבחסד וכו'], והנה שבת זו חל תמיד בשבוע השני לספירה במדת גבורה שהוא מדת יצחק מדת יראה, ושבוע הראשון הוא מדת החסד שהוא מדת אברהם מדת אהבה, נמצא שבשבוע השני יש כבר בידינו שתי המדות אהבה ויראה, והנה תכלית עבודתינו לכלול שמאלא בימינא (זוה"ק ח"ג דקע"ח ע"א) דהיינו מדת יראה במדת אהבה, ובעת הזאת שכבר יש בידינו שתי המדות אהבה ויראה צריכים אנו להעלות על לבנו לאכללא שמאלא בימינא, ולזה עושין החלות כצורת מצה כי מצה הוא מסטרא דימינא רומז ליצ"ט וחמץ מסטרא דשמאלא רומז ליצה"ר כמבואר בזוה"ק, **לכן עושין החלות שהם באמת חמץ כצורת מצה לאכללא שמאלא בימינא דהיינו חמץ במצה**.

וזהו הטעם שקורין לשב"ק זו שבת געלע מצות וגם עושין החלות במראה ירוק (געהל), כי המראה הזאת מורכבת ממראה לובן ואודם, לובן רומז לחסדים ואודם לגבורות (תיקו"ז דקכ"ה ע"א), דהיינו ימינא ושמאלא, ולכן עושים החלות במראה הזאת המורכבת משניהם לרמז על בחינה זו לאכללא שמאלא בימינא, והוסיף רמז נפלא לזה דשבת עצמו רומז ג"כ על התכוללות שתי מדות הללו, כי שבת עצמה היא בחינת אהבה כמו שאנו אומרים ושבת קדשך 'באהבה' וברצון הנחלתנו, וגם ביו"ט כשחל בשבת אנו מוסיפים מילת 'באהבה' הרי העצם שבת היא בחינת אהבה, ואעפ"כ מצינו במס' דמאי (ירושלמי פ"ד מ"א) דע"ה ירא לשקר דאימת שבת עליו, הרי מצינו בשבת עצמו שתי בחינות הללו ורומז גם כן לכלול היראה באהבה, ולכן קורין שבת זו שהיא בשבוע השני לספירה 'שבת געלע מצות' שכבר יש בידינו שתי המדות וצריכים לאכללא שמאלא בימינא כמו ששבת עצמו מורה ע"ז.

ובקונטרס 'עולת מועד' [להגאון ר' שלמה דאמיניץ ז"ל מווי עלעטשקא] (מחסידי גאליציא שמביא בספרו הרבה מצאנו ומשינאווע) מביא טעם נפלא שמערבין בעיסת חלה לשבת זה, כרכום - זאפערן והחלות צבע **אדמומות** (מדבריו נראה דהי' יותר אדמומות ולא געהל), כי שבת הוא דינא קשיא, והמענג את השבת נמתקו הדינין על כל ימות השבוע, וכדאיתא בזוה"ק כבו"ד שב"ת הוא ר"ת כ'ל ב'רכאן ד'לעילא ו'תתא ב'יומא ש'ביעאה ת'ליין, והיינו דמצינו 'כל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים', ומדייקים דלכאורה מהו ביאורו של 'בלי מצרים', ואמרתי לפי ששבת דינא קשיא לשון מצרים, כמו מן המצר, אבל אם מענג את השבת נמתקו הדינים וליכא מיצר וזה נחלה בלי מצרים, ולאשר כי שבת ראשון ושבוע ראשונה שאחר הפסח תמיד הוא בספירת גבורה, לכך שב"ק שלפניו דינא קשיא יתירה יותר משבתות כל השנה, ולכן עושין בו חלות מתובל בגוון סומק דאיהו גבורה, יצחק נקרא סומק סימנא טבא להטעים הפת בעונג יתירה, וממנה גבורה תצא להמתיק גבורה שבגבורה לחסדים ורחמים רבים.

וכבר ידועים המאמר של הרה"ק רבי פנחס'ל קאריצער ז"ל (אמרי פנחס רייז): **מה שקורין העולם געלע מצות הוא טעות אלא גאולה מצות** עי"ש, וגם הזכיר המנהג דעושין החלות כעין מצות, והטעם: רמז למצות הנאכלות עם פסח שני, עי"ש.

ועי' בספה"ק 'ישמח ישראל' שמביא בשם אביו ז"ל בשם העבודת ישראל ז"ל **דשבת זו נקרא גילוי מצות**, ובמאמר המוסגר מביא נוסח דאמר דנקרא גאולה מצות כדברי הרה"ק ר' פנחס מקאריץ הנ"ל, ועי"ש בדבריו מה שהאריך לבאר עומק הכונה בזה.

וכן הוא בספה"ק 'תורת אמת' (לשבת אחר הפסח) דשבת זו נקרא געלע מצות **משום הוא גילוי מצות**, וביאור הכונה: כי השבת הוא שרש כל ענין שבקדושה וע"י קדושת השבת מתגלה התפשטות כל מיני קדושות, ובשבת זה שאחר הפסח בו נשרש קדושת חג הפסח שעיקר מצוותו הוא המצה, לכן קוראין לשבת זה שאחר הפסח **גילוי מצות** שבו נתגלה שרש קדושת המצה שאכלנו בז' ימי הפסח.

ומעשה נורא ופלא בענין זה, מובא בספר 'שלהבת קודש' בשם ספר 'תפארת בנים' (חלק זכרון פנחס אות מ) מתוך מכתב הרה"צ רבי חיים שרגא צבי מוואנחאצק ז"ל, ותו"ד שם, דפעם אחת הי' זקני הרה"ק ר' נתן דוד זצללה"ה זי"ע משידלובצא משובתי שבת קודש בחענטשין שבת אחר פסח **הנקרא בל"א שבת געלע מצות**, ואמר אדוני אבי זקני ז"ל תורה מפני מה קורין את השבת הזה געלע מצות, ואחר השלחן היו החסידים מחזרים את התורה והיה שם אברך אחד שלא היה מחסידי א"ז הקדוש ז"ל ואמר לחסידי א"ז ז"ל אני יודע שיש מקומות ששבת זה נקרא בשם אחר אם כן התורה של הרבי שלכם לא היה ולא נברא, והתחילו החסידים להתקוטט עמו, בתוך כך בא אא"ז הקדוש ז"ל ושאל מה זאת וסיפרו לו את דברי האברך, ואז אמר אא"ז הקדוש ז"ל תדעו שאיש הזה מתפלל בתפילין פסולין, והחסידים בשומעם זאת ביודעם כי רבם רוח אלקים דיבר בו, ותיכף במוצאי שבת היו רצים לבית האברך ובכפי'ה היו חוטפים מאתו את התפילין ופתחו אותם ואז ראו כולם כי היה פסול דאורייתא, והיה רעש בין החסידים כי עין בעין ראו רוח הקודש כזה, ואז אמר א"ז הקדוש ז"ל תדעו שאין זה רוח הקודש, רק שידעתי זאת מדברי חכמינו ז"ל שאמרו ז"ל (סנהדרין ד:) שלכן אנו מניחין ארבע פרשיות של תפילין משום דבתורה כתיב (שמות יג) לטוטפות, וטט בכספי שתים, ופת באפריקי שתים, ולפי האברך הזה לכאורה קשה מאוד, כי אפשר שיש מקומות אשר קורין טס ארבע, א"כ צריכין להניח שש פרשיות, אלא ודאי שאין משגיחין במקומות, וא"כ אברך הזה שמשגיח על מקומות אחרים אם כן אין סובר הכלל של חכמינו ז"ל לענין תפילין ולזה אמרתי שבודאי מתפלל בתפילין פסולין.

*

עוד מנהג קדום מקובל אצלינו בשבת זו לנקוב החלה במפתח, ומצינו כמה אופנים במנהג זה: בספה"ק 'אוהב ישראל' מובא, שנהגו לעשות על החלה צורת מפתח וכתוב

בלשו"ק "המנהג הוא מימים קדמונים לנקוב את החלות בשבת שלאחר פסח במפתחות. ונעשה על החלה צורת מפתח, ומנהג ישראל תורה הוא". מנהג שונה מזה מצינו בספה"ק 'אמרי פנחס' שרק מנקבים את החלה עם מפתח. ויש גם שאופים חלה מיוחדת בצורת מפתח.

וכמה טעמים ורמזים נאמרו ע"ז, בספה"ק 'אמרי פנחס' (אות רי"ז) כתוב הטעם, שהוא רמז דתרעין פתיחין עד פסח שני, ובספה"ק 'אוהב ישראל' (ליקוטים) מצינו עוד כמה טעמים: **א)** לפי שבפסח היו השערים פתוחים ואח"כ ננעלו וצריכין אנו לפותחן, **ולכן מנקבין החלות במפתחות לרמז בזה שאנו פותחים מעט ע"י מצות שבת וה' הטוב יפתח לנו את אוצרו הטוב. ב)** כי אנו סופרים ספירה שבעה שבועות והם מ"ט יום ע"ד סוד נ' שערי בינה, **ואנחנו הולכים משער לשער ולכל שער יש מפתח, וזהו שעושים צורת מפתח. ג)** כי בעת הזאת הפסיקו בני ישראל לאכול מן המן בעת שנכנסו לארץ ישראל אחר הקרבת העומר ואילך, והתחילו לאכול מתבואת הארץ, והיו ישראל צריכים לפרנסה כי עד עכשיו אכלו רק מן המן, על כן התפללו לה' שיפתח להם את שערי הפרנסה, **ומזה נשתרבב המנהג להיות עושים צורת מפתח על החלות לרמז שיפתח לנו השי"ת את שערי הפרנסה.**

טעם נוסף מובא בספר 'טעמי המנהגים' (סי' תקצו) שכתוב "למה שמנקדין ה'לחם משנה' בשבת אחר הפסח, במפתח דוקא, ומנהג אבותינו בודאי תורה היא. הנה י"ל על דרך הכתוב (שה"ש ה, ב) 'פתחי לי אחותי רעיתי'. וידוע מאמר חז"ל שהשי"ת מבקש מכנסת ישראל 'פתחו לי פתח כחודו של מחט, ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם'. וידוע דכנסת ישראל - 'כלה' קרואה, וגם נקראת בבחינת 'לחם', על דרך: 'כי אם הלחם אשר הוא אוכל', והנה ידוע דבפסח היו כל השערים ומוחין עילאין פתוחים, ואח"כ ננעלו התרעין, וצריכין אנו לפותחן. **ולכן אנו מנקדין הלחמים הק' משבת זו במפתחות, לרמז בזה, שאנו פותחין מעט ע"י מצות שבת, 'וה' הטוב יפתח לנו את אוצרו הטוב', 'ויצו שחקים ממעל ודלתי שמים יפתח. וכאשר נתן לאבותינו במדבר את המן בחודש אייר שמברכין בשבת זו"**, עי"ש.

עוד שני רמזים לנקוב את החלות במפתח מצינו בספה"ק 'עטרת יהושע' ותו"ד הוא, כי ישראל בעת צאתם מגלות מצרים עשו פסח כמו שנקרא פסח מצרים, לזאת בשבת אחר פסח שאופין קמ"ח העולה פס"ח מנקבין החלות עם מפת"ח העולה פס"ח מצרי"ם לרמז על זה. ועוד טעם שני ע"ד רמז כתוב ב'עטרת יהושע' על מה שנוהגין לנקוב את החלות במפתח של ביה"כ בשבת שאחר חג הפסח, וזל"ק: "ונראה דהנה אחר קיום מצות אכילת מצה הנקראת לח"ם ענ"י והמה ג' מצות, וג' עם לח"ם ענ"י עולה רי"א. ונרמז זאת בפסוק 'אל יתהלל חגר כמפתח' (מלכים-א כ יא), היינו, תיבת חג"ר הם ג' עם לח"ם ענ"י במספר, ותיבת 'כמפתח' רומז על מה שמנקבין החלות במפתח, **היינו, שאל יתהלל ויתפאר האדם במצוותיו כמו באכילת מצה שהיא מצוה ראשונה, כי אדרבה, המצה מרומז על ענוה"**, עי"ש.

ועי' בספר 'יד אפרים' (להגאון רבי אפרים ביליצר ז"ל הי"ד) שכתב הטעם, לפי שעד עתה היה חמץ אסור, והיינו סגור ונעול, וכעת אחר הפסח הותר והיינו שנפתח במפתח.

ובספר 'ויחי יוסף' כתוב טעם נחמד, וז"ל: "ע"פ מה שביאר אאמו"ר זצ"ל בספר 'ויגד משה', מה שנאמר (שמות יב) משארותם צרורות בשמלותם, ופירש"י שירי מצה ומרור, דהטעם שלקחו זאת עמהם עלי דרך כדי להראות שההתעוררות של מצות הללו מתקיים אצלם גם אחר החג, ע"כ. וי"ל דמטעם זה אנו עושין סימן וזכר לדבר לנקוב החלות בצורת מפתח, **לרמז שפסח הוא מפתח על כל השנה לזכור להלאה התעוררות שזכינו בחג הפסח**", ע"ש.

טעם חדש מצינו בספה"ק 'רב טוב' (סוף פ' שמיני), וזלש"ק: "לכן מנהג ישראל תורה בשבת שמיני שחל שחל אחרי פסח, או פרשת אחרי שחל לפעמים אחרי פסח, שבהן נאמרו להשמר ממאכלות אסורות ומעריות שהן מסט"א, שהן מפתח של הלב להוציאו מסט"א, על כן נוהגין לעשות החלות במפתח, **להורות על זה שמה שנאמר בפרשיות הללו, הן המפתח לפתוח הלב לעבדו בכל דבר**, כנאמר (ויקרא יא מה) כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים, כלומר שיהא גם אכילה ושתיה וכל צורכיכם לאלקים", עי"ש כל הענין.

וגם בתורתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א מצינו טעם ורמז נכון למנהג ישראל תורה לנקוד החלות בשבת שאחר הפסח במפתח. דהנה ידוע כי כל התפלות שאנו מתפללין עולין למעלה דרך השערים, שערי רחמים ושערי רצון וכו', וכמו שנפרט כל השערים בתפלות רבון העולמים, אך לפעמים כששולט מדת הדין ח"ו השערים נסגרים ואין התפלות יכולים להעלות, ועל זה אנו מתפללין פתח שערי שמים לתפלתינו, אך גדול העת רצון של חג הפסח בכח מצוות היום לשבור כל החומות המסכים המבדילים, וכמו שאמרו (פסחים פה:) כזיתא פסחא והלילא פקע איגרא, כלומר שנשברו כל החומות ונתעלו כל התפלות, ואינם צריכים לעבור דרך השערים, וגם אם בעוה"ר אין מעשינו רצויים כראוי והשערים נסגרים, התפלות עולים דרך הפרצות כיון שנשברו החומות, וממילא אנו זוכים לקבל כל השפעות הטובות שיורדים בשפע רב לעם קודש.

אך בעבור ימי החג, והנה יורדים אנחנו מקדושה העליונה הלזו, וחוזרים לימי החול, ונתקנו החומות, אנו צריכים לעצה שנזכה שיעלו תפלותינו לנחת רוח לפני ה', **ולזה נוקדין החלות במפתח, להורות שמעתה אנו צריכים למפתח כדי שנוכל לכנוס דרך השערים, ואנו מתפללים לה' ומצפים לחסדו ית"ש, שיהיה לנו הזכיה לפתוח לנו השערים שערי אורה שערי ברכה, שערי פרנסה שערי סייעתא דשמיא** וכו', ונזכה לגאולה וישועה בעגלא ובזמן קריב.

זכות הגליון בשבוע זו

ניתנדב ע"י

ידידינו הרבני הגביד הנכבד, רודצו"ח

מוה"ר אהרן צבי מיטטעלמאן הי"ו

יו"ר קרן מלמדים

מנכבדי קהילתינו הק' בבארא פארק יע"א

לעילוי נשמת אביו

הרה"ח ר' **יעקב** ב"ר **נחמן חיים** ז"ל

נלב"ע א' אייר

ת.נ.צ.ב.ה.

יוצנחנו בקו"ל

מכתבים הערות והארות שנתקבלו על שולחן המערכת

ב"ה

בין פסח לעצרת, אבוא בזאת האגרת, להביע דברי שבח ותפארת,
קדם הני עוסקים במלאכת הקודש ומזכי הרבים עולת שבת בשבתו
מערכת הנכבדה של הגליון הוותיק 'קול התאחדותינו'
שע"י קהלתינו הק' בעי"ת בני ברק יצ"ו.

וכאות הכרת טובה על רוב עבודתכם בכמות ובאיכות בתוכן עשיר להנות את הציבור ובפרט במדור 'משולחן מלכים' ממש אין כדגמתו, ורבים וכן שלמים מצפים ומחכים מדי שבוע בשבוע מתי יגיע ויופיע בהדרו, כי בזה הם מענגים את השבת.

לכן אמרתי להעיר על השיחת קודש שהי' בגליון המוגדל לחג הפסח, עם הרה"ג דומ"ץ טאשנאד שליט"א, ואעתיק תו"ד כדלהלן:

"דומ"ץ דינוב: דער רבי האט אמאל פארציילט א מעשה פונעם ברך משה, אז דער עצי חיים האט געמוטען קוויטלעך אינדרויסן פאר פסח.

רבינו: יא, ווייל מ'האט אויסגערייניגט די שטוב דעמאלטס.

דומ"ץ דינוב: מ'האט אים ארוים געשיקט, ער איז פארקילט געווארן דעמאלטס האט ער געזאגט". ע"כ

הנה מצאתי סמך לדבר בס' גדולה שמושה (עמ' נח) בשם הרה"ח ר' וואלף כ"ץ הי"ו שסיפר כדלהלן: בא' הימים לפני פסח תש"כ נסעתי עם רבינו לבארא פארק, ר' יודל קארן ע"ה עשה ברי"מ, וזה הי' שבוע לפני פסח. כשנסע בחזרה נסע עמו בן אחיו מרן הברך משה זצ"ל, ובאמצע השיחה אמר לו רבינו: "עכשיו לפני פסח הנני נע ונד, מנקין לפסח למעלה, ואין לי הספרים שאנק אין לי הספרים, הנני מסתובב אנה ואנה", אמר לו הברך משה: "איני יודע למה דודי מתרעם, גיסי הרב מציעשנוב אמר לי פעם תורה מאבי, ואמר שתורה זו שמע מחותנו (מרן העצי חיים) בהסוכה לפני פסח", אמר לו רבינו ז"ל הנך צודק גם אמי מורתי (הרבנית הצ' חנה) ע"ה היתה מגרשת את אבי (מרן הקדוי"ט) להסוכה, וראיתי שרבינו סביר וקיבל".

ומעין הפתיחה, אגמור בשיר והלל ערוכה, כה יתן ה' וכה יוסיף עוד רבות בשנים, דשנים ורעננים, חפץ ה' בידכם יצליח לזכות את הרבים ולהשקות הצמאים לדבר ה' מתוך הרחבת הדעת דקדושה, וכל טוב סלה.

בידידות והערכה

דוד וו. וויליאמסבורג

ב"ה

שלום וישע רב יעלה ויבוא על ראש העוסקים במלאכת הקודש בגליון הנפלא קול התאחדותינו היוצא לאור ע"י חברי קהלתינו בעיר בני ברק, גליון מלא זיו ומפיק נוגה, וגולת הכותרת שיחת קודש "משולחן מלכים" מאן מלכי רב רבנן איתן אדונינו כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א, אשר רבבות מישראל הוגים בשיחתו של צדיק בעת ביקורי ענווי"ם דגדולי ומאורי הדור שליט"א אשר עולים מעת לעת למעון הקודש לברך ולהתברך, ובעת ביקורי הגומלין של מרן רבינו שליט"א.

ואין מן הצורך לתאר עלי גליון גודל המעלה של מאמר נפלא זה אשר משולחן גבוה קא זכי הצמאים לדבר ד', מצלא דאילנא רברבי ובכפות תמרי"ם יסכך עלינו, לנהלינו בדרכי התורה והיראה אשר לנו מאבותינו ורבותינו המסורה, בהוד תורתו וקדושתו לחזקינו ולאמצינו בגבורה, ומבארו הגדול שפע קודש להשפיענו תורה ויראה טהורה- לנו ולבנינו ולדורותינו תמיד ערוכה ושמורה

ועל של עתה באתי, שבגליון פרשת שמיני החודש הבאתם עלי גליון שיחת קודש אשר נערכה בעת שמחת הוואך נאכט של נכד מרן רבינו שליט"א בן חתדב"נ הגה"צ רב דביהמ"ד ברך משה שליט"א ובין הדברים הזכיר מרן רבינו שליט"א על מה שנוהגים כאן בארה"ק לברך ברכת שהחיינו בעת שמחת מצות ברית מילה, ותמה שגם אנחנו בני אשכנז נוהגים בזה כפסק הבית יוסף ודלא כהרמ"א.

ובתוך שיחת הקודש אמר מרן רבינו שליט"א כדלהלן:

"עס איז א גרויסער חידוש, די אלע יארן וואס דער פעטער ז"ל האט געלעבט האט מען אים נישט געפרעגט איבער דעם? כ'האב נישט דאס וועמען צו פרעגן, קיינער האט אים נישט אהנגעפרעגט צי מ'זאל יא מאכן שהחיינו אדער נישט, און ער איז דאך געווען אין ארץ ישראל".

ועל זאת אמרתי להוסיף מענין לענין באותו ענין, מה ששמעתי מזקני אנ"ש פעיה"ק, שבשנת תש"ו בשעה שקבע רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע משכנו בתוככי עיה"ק ירושלים, ראה מרן רביה"ק זי"ע שבבית מדרשו פעיה"ק הונהג לעשות הגבהת הספר תורה לפני קריאת התורה כפסק הבית יוסף ודלא כהרמ"א, כמו שנהוג בהרבה מקומות בבתי החסידים פעיה"ק לעשות הגבה לפני קריאת תורה, ורביה"ק צוה לשנות בחזרה המנהג כפי פסק הרמ"א, לעשות הגבהת הספר ארחי קריאת התורה, וכפי שנהגו אבותינו ורבותינו בכל הדורות מקדמת דנא.

ונסיים מכתבינו בברכת הדיוט אל מול פני הקודש בברכת התורה, שקווי ד' יחליפו כוח מתוך שמחה וזמרה- ונזכה להסתופף בצל הקודש כל ימינו מתוך בריות גופא ונהורא- מרנא ורבנא כ"ק מרן רבינו עטרת תפארת ראשינו הגה"ק שליט"א יתן השי"ת שנזכה עוד רבות בשנים להסתופף בצל הקודש צל תומ"ר מלך ביפיו תחזינה עינינו תמיד, ונזכה עוד רבות בשנים להסתופף בצל תומר צל הקודש, והוא ינחינו במעגלי צדק וינהלינו על מי מנוחות באנפין נהירין מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, עדי נזכה לביאת מלכא משיחא במהרה בימינו אמן.

הכ"ד זעירא דמן חבריא

י. ב, ג, ו

פעיה"ק ירושלים תובב"א

בס"ד

ט' למטמונים תשפ"ד לפ"ק

שלום שלום לרחוק ולקרוב, מריחוק מקום וקירוב לב, מע"כ אהובינו וידידינו

חברי מערכת גליונינו המפואר

"קול התאחדתינו"

בקרב קהלתינו בני ברק הע"י

אחדשה"ט בצאת החג הקדוש, יחד עם אלופי אלפי אנשי שלומינו, מאוד נהניתו מהגליון לכבוד יו"ט עשיר התוכן, ורב האיכות בליעה"ר. מלא וגדוש בכל התחומים, הן בהלכה בטוב טעם ודעת, והן בחסידות, והן בסיפורים נפלאים, והיסטאריע יהודית וחסידית, ובפרט במדור משלחן מלכים, השיחות קודש מלא על גדותיו בענינים שונים מענינא דיומא, מתוקים מדבש ממש עונג יו"ט במלוא מובן המילה, גם השיחה של רבינו שליט"א עם מרן רבינו הברך משה זצ"ל ממש להפליא. בקיצור כל כולו אומר כבוד.

וכדי לזכות את הרבים אמרתי להעתיק לפניכם מה שמצאתי במשך ימי החג בענין מה שדבר כ"ק רבינו שליט"א עם הגאון הדומ"צ טאשנאד שליט"א בנידון 'אי חזרה בתוך כדי דיבור מהני לעקור גם באופן קללה'. ולזה רצפתי פה העתק מתוך תשובה שכתב הגאון רבי אפרים ראזען שליט"א נדפס בסוף ספרו הליכות שנה, עובדא נאה ויאה למעשה רב מרביה"ק זצוק"ל בנידון הנ"ל, ואין נא אלא לשון בקשה לפרסמו כדי שיהנו מזה אלפי ישראל קוראי ולומדי גליונינו מדי שבוע בשבוע.

וז"ל שם בתוך המכתב:

שמעתי מהרה"צ ר' יחזקאל וואגשאהל שליט"א מלאנצוט שהי' נוכח ביחד עם הרה"צ ר' יעקב לייזער כ"ק אדמו"ר מפשעווארסק שליט"א אצל רבינו מסאטמאר זצ"ל ביום א' בפסח בתפילת מנחה, והש"ץ טעה בשיגרא דלשניה ואמר "מוריד הגשם", ומיד געזו בו הציבור "מוריד הטל", והאדמו"ר מפשעווארסק אמר "אתה גבור", והרבי זצ"ל פנה ראשו אליו והראה צד ספק בזה, ולמחר ניגש הרבי ז"ל אליו, ואמר בקול בין הקהל, ר' יענקלי הצדק איתך, ולאחריו אמר האדמו"ר מפשעווארסק שליט"א נימוקו, דהיות שכל ברכת אתה גיבור דברי שבח הן, לכן היכי שכולל בתוכו מוריד הגשם אע"ג דאינו יפה בעתו אינו ניכר שהוא חוזר דסוף סוף הן נמי גבורותיו של מקום, ע"כ אם אמר בימות החמה מוריד הגשם צריך לחזור לאתה גיבור, להראות שהוא אינו רוצה בעת במוריד הגשם שהוא קללה רק במוריד הטל, ואינו מועיל התוך כדי דיבור, ודפח"ח.

והנני בזה ידידכם מוקיר פעלכם הנשגבה

צ. ה. ווייס

ברוקלין ניו יארק

ואמרתם
שב"ח פסח

מהררי ציון ארץ הקודש, נישא ברכותינו מלא הגודש, אל מול מע"כ
ידידינו הדגולים והחשובים, ברורים ואהובים, עומדים הכן לימינינו, לבוא
לעזרת הכלי קודש דמוסדותינו, הלא המה

האחים החשובים

בני הרבני החסיד המרומם

הרב ר' **אורי שוואריץ** זצ"ל

מנהל כללי דמוסדותינו הק' בקרית יואל יצ"ו
ומחבר ספרי "אורי וישעי"

ובמיוחד לבנו החשוב

הר"ר **יואל שוואריץ** הי"ו

על חסדם שגבר עלינו

לשלוח תמיכה מיוחדת
לכבוד חג הפסח הבעל"ט

לכל כלי הקודש דמוסדותינו פעיה"ק ת"ו

ובזה זכו להמשיך מפעלו הטוב של אביהם הדגול זצ"ל
אשר מידי שנה בשנה שלח התמיכות להכלי קודש לחג הפסח
ובוודאי יהיה לנייחא רוחא לנשמתו בגנזי מרומים

יצו ה' אתם את הברכה, ויזכו לראות בכל מעשה ידיהם רוב ברכה
והצלחה, עדי נזכה לעלות לציון עיר קדשינו, ונאכל שם מן הזבחים
ומן הפסחים, בביאת גואלינו, ומלכינו בראשינו, בב"א

החותם בברכת הודאה מריחוק מקום וקירוב הלב

בשם כל הכלי קודש שליט"א

ישכר בעל יאקאן

הל' ספירת העומר

תשובות לשאלות שנשאלו בעניני ספירת העומר

לענות לחבירו מנין הספירה

שאלה: כשאחד שואל אותי בלילה לפני שספרתי, איזהו זמן הספירה, האיך אפשר לענות לו, באופן שאוכל לספור בברכה

תשובה: יש כמה אופנים שאפשר לענות לו:

א. **יכול לענות לו כרגיל, ולכוין שלא לצאת בספירה זו, אולם לכתחילה אין לעשות כן** (הנה מעיקר הדין נקטי' כרוב ראשונים דמועיל היפך כוונה שלא לצאת במצוה, כפי שמסיק בב"י סי' תקפ"ט סעי' ח' – ט', וכן כתב במשנ"ב (כאן סקכ"ב, ובסי' תרנ"א סקכ"ה) דאפשר לכתחילה לעשות עצה זו, ומשמע מדבריו דזה מועיל אפילו לכתחילה, אולם מצינו פוסקים הסוברים דלא מהני היפך כוונה, כפי שהביא הב"י (שם) דעת הרא"ה דסובר כן, ובב"ח (סי' תרנ"א סעי' ה') כתב דלכתחילה יש לחוש לשי' הרא"ה, וכן הביא במחצה"ש (סי' תרנ"א סקי"ב), ובטו"ז (שם סק"ה) כתב דאפילו להדיעות דמהני היפך כוונה, אולם לכתחילה אין לעשות כן, דחיישי' שמא לאו אדעתא ויכווין לצאת, אולם חשש זו לכאו' שייך רק בלולב דזה שייך לכולם בכל יום דסוכות, משא"כ בספירה דרק לפעמים שאדם שואל את חבירו, אפשר דבזה אין לחשוש שלא יכוין, וביותר מבואר עפ"י מה שהביא בכף החיים (סי' תרנ"א אות נ"ח) בשם המט"י דכיון דלאו כל בני אדם יודעים לכוין ההיפך הכוונה, לכן לא נתנו אלא עצות השווה לכל נפש, ועפי"ז אפשר דכאן אין שייך טעם זה).

ב. **בימים שכבר סופרים גם ימי השבוע, יכול לענות רק את היום בלי להזכיר השבוע, אולם לכתחילה כשהוא באמצע ימי השבוע אין לענות כן** (במשנ"ב (סקכ"ח) הביא כן בשם האחרונים, אולם היא כתב כן לגבי בדיעבד דאם ענה רק הימים דיכול לחזור ולספור בברכה, בין בסוף שבוע ובין באמצע שבוע, אולם בפר"ח ובא"ר (אות י"ד) מבואר דאף לכתחילה מהני לענות הימים לחוד, אלא דבשעה"צ (סקכ"ח) כתב דבפר"ח מבואר דכן הוא רק בסוף ימי השבוע, דאז הזכרת השבוע מעיקר הדין, ובא"ר כתב דזהו אף באמצע ימי השבוע, דכיון דלא הזכיר השבוע ודאי דהיה כאן היפך כוונה ע"כ, וכתבנו דלכתחילה לא יעשה כן באמצע ימי השבוע דאז להפר"ח יצא ואף להא"ר זהו רק משום היפך כוונה, וכתבנו לעיל דהיפך כוונה אינו מוחלט כ"כ, ובסוף ימי שבוע אפשר דגם לכתחילה לא יענה כן דהרי י"א דיצא עי' משנ"ב סק"ז).

ג. **יכול להשיב את יום הספירה, בלי להזכיר את תיבת "היום", אולם לכתחילה אין לעשות כן** (בט"ז (סק"ז, ומ"א (סק"ט) כתבו דאם לא אמר "היום" יכול לספור בברכה, דעיקר המצוה היא שיאמר "היום", אולם בשעה"צ (סקכ"ה) הביא דהא"ר והמאמ"ר מפקפקים בזה, ולכן כתבנו דאין זה לכתחילה).

ד. **הדרך המובחרת להשיב כמה היה אתמול** (כפי שנתן המחבר בשו"ע סעי' ד' עצה זו).

ידיעת מנין היום בעת הברכה

שאלה: בתחילת הברכה איני יודע מנין יום הספירה, האם אפשר לברך ולהמתין לשמוע מאחר מנין היום, או יש להמתין עם הברכה עד שידע מנין היום.

תשובה: **לכתחילה צריך בעת הברכה לדעת מנין יום הספירה, ולכן יש להמתין עד שידע המנין, ובדיעבד מהני אפילו כשאינו יודע המנין** (לכתחילה צריך לדעת המנין מחמת ב' טעמים, א' בכדי שלא יהא הפסק בין הברכה לספירה, ב' משום דעת הט"ז (סק"ח) הסובר דלכתחילה צריך שיהא מבורר בשעת הברכה כמה ימי הספירה, ולטעם שלא יהא הפסק, אזי אם יכול לספור ביחד עם חבירו בלא הפסק אחר הברכה מהני, אולם לטעם הט"ז צריך בכל ענין שידע המנין בשעת הברכה, עי' משנ"ב (סקכ"ט)).

כוונה בעת שמיעת ספירה ממנין אחר

שאלה: כשאני נכנס לביהכ"נ להתפלל, אני שומע ספירת העומר מהציבור ממנין הקודם, האם עלי לכוין שלא לצאת בספירתם

תשובה: **ראוי לחשוב להדיא שבכוונתו שלא לצאת בספירתם, ולא די לחשוב שאינו מתכוין לצאת, וכן היה מעורר רבות הגאון רבי שלמה זלמן אולמאן זצ"ל ראה"כ לחוש לזה, לגבי מי שנכנס לביהמ"ד ללמוד וכדו' ושומע הספירה מאחרים** (לחוש לשיטת השועה"ר (סעי' י"ב) שכתב וז"ל מי ששמע הספירה מן אחד ומן הציבור שספרו ולא נתכוין כלל להוציאו וגם הוא לא נתכוין לצאת בשמיעה זו אלא שמע לפי תומו, לא יברך כשיספור בלילה שהשומע כעונה, ואפילו אם היה מחשב אין אני מתכוין לצאת בספירה זו אין זה כלום להאומרים שמצות אין צריכות כוונה כלל, אלא אם כן מחשב אני מתכוין שלא לצאת בה ע"כ, וכבר כתב דין זה בסי' רי"ג (סעי' ד') שכתב וז"ל לדברי האומרים שמצות של דבריהם א"צ כוונה, אף על פי שלא נתכוין המברך להוציאו וגם הוא לא נתכוין לצאת בה יצא בין בברכה אחרונה בין בברכה ראשונה, כגון מי שנטל פרי בידו לאכלו או מצוה לעשותו וקודם שהספיק לברך שמע ברכה זו מפי אחר המברך לעצמו אין צריך לברך, ויש לחוש לדבריהם וליזהר שלא ליכנס בספק ברכה לבטלה.

ובאותו מנין שהוא מתפלל והוא שומע הספירה מהש"ץ, עכ"ח צריך לומר דנחשב כפי שחושב להדיא דבכוונתו שלא לצאת, דכיון דמתפלל עם אותו המנין ואינו סופר עתה אלא ממתין לספירת הש"ץ, עכ"ח דבכוונתו להדיא שאינו ברצונו לצאת, ולספור בעצמו כפי המנהג שהש"ץ סופר לפני הציבור, וכפי שכתב השועה"ר (בסעי' י"ד) לגבי מי ששואל את חבירו, וחבירו ענה לו יום הספירה, דהשואל יכול לספור בברכה אף ששמע מהמשיב, כיון דבעת ששמע היה בדעתו לחזור ולספור, שהרי בשביל כך הוא שומע, ונמצא שהיה בדעתו בפירוש שלא לצאת בשמיעה, ובאמת יש קהילות שהש"ץ אומר רק הברכה לחוד, והספירה אומרים כולם ביחד, וכבר מובא בשו"ת המבי"ט (ח"א סי' ק"פ) שכתב ענין ברכת ספירת העומר שנהגו ברוב המקומות לברך כל הקהל ביחד ואח"כ ש"צ ובמקומות מועטים הש"צ קודם ואח"כ כל הקהל יחד כמו שנוהגים האשכנזי' עיי"ש, ובעוד אחרונים).

ספק במנין הספירה

שאלה: אני מסתפק בעת הספירה בשני ימים, אי היום תשעה או עשרה, האם אפשר לספור שניהם ולהתנות שכוונתו לספירה של היום.

תשובה: **אינו נכון לעשות כן, דלפי כמה פוסקים אינו יוצא בזה, דבעינן שתהא ספירה ודאית** (דהנה נחלקו האחרונים בדין זה, דבשו"ת דבר אברהם (ח"א סי' ל"ד) במי שהלך בדרך רחוקה בין אינם יהודים ומסופק במנין ימי הספירות העומר אם הוא עומד בשלושה לספירה או בארבעה אם יכול לברך ולספור מספיקא שני הימים ולומר, היום שלשה ימים היום ארבעה ימים. ובתחילת דבריו (שם אות א') כ' כי ענין הספירה הוא שידע ויהי' מוחלט אצלו המנין שהוא סופר דבלא"ה לא מקרי ספירה כלל

רק קריאת מלות הספירה ולא הספירה עצמה. ברם לבסוף (שם אות ה' ד"ה ואולם) חזר בו מפני דברי הרז"ה (סוף מס' פסחים) שהקשה, מה טעם אין אנו סופרין שתי ספירות כמו שאנו עושין ב' יום טוב מספק, נראה דהרז"ה לי"ל סברה הנ"ל דא"כ הול"ל דא"א לספור ב' ספירות מספק וקושיא מעיקרא ליתאו, גם בנד"ד יספור ב' ספירות מספק ולפי שספירה בזה"ז דרבנן אולי נכון שיספור ב' ספירות מספק בלא ברכה ע"כ, ובס' פקודת אלעזר לשו"ע או"ח (סי' תפ"ט) מביא כי ח"ר צבי קאפל טען דכיון שהוא סופר, כל שהוא מסופק אינו נקרא ספירה, ובס' משמרת שלום כתב, דאפשר כי בזמן שקידשו את החודש עפ"י הראיה ספרו בני הגולה החל מליל י"ז בניסן ב' ספירות ע"ש, הרי גם דעתו כי כה"ג חשיבי שפיר ספירה,

אמנם בשו"ת אבני נזר (חיו"ד סי' רמ"ח אות ג') בנוגע לספירת ה' וז' ימים לאשה שכ' וז"ל, דודאי דלא שייך לומר שתספור היום יום חמישי ותספור היום א' וכדומה בכה"ג לא נחשב ספירה כלל "ומה"ט אין סופרין העומר שתי פעמים משום ספיקא דיומא", אלא דבכה"ג ספירה אחת מקלקלת חבירתה וכו' עכ"ל, ויותר מבוארת סברה זו בשו"ת ערוגת הבושם (האו"ח סי' קס"ח אות ד') שכתב ומסתברא דספירה לא שייך אלא שיספור ענין המבורר, אבל כל שלא נתברר לו דהיום הוא כך וכך לא מקרי ספירה כלל, דלא קאמר רחמנא שיאמר היום כך וכך אלא שיספור, וכל כי האי לאו ספירה היא. דפשיטא אם יאמר בפ"א היום יום פלוני והיום יום פלוני וכו' עד כמה וכמה ימים בזה ודאי פשוט דלא מקרי סופר כלל ומה לי אם אומר כך על הרבה ימים או אם מספק"ל על שני ימים וכו' עכ"ל, וכן נקט בשו"ת קרן לדוד (סי' ק"מ, והאריך בזה בשו"ת בצל החכמה (ח"ה סי' ק')).

ספירה בציבור

שאלה: כשאני עומד לספור ספירת העומר, הציבור כבר סיימו לספור, האם יש ענין להמתין ולספור עם מנין הבא,

תשובה: בפשטות יש ענין לספור עם מנין בציבור, ואם מתפלל בציבור שאין אומרים לשם יחוד, יכול לומר לשם יחוד ולספור ונחשב ספירה בציבור (בחק יעקב (ס"ק ט"ז) הביא מה שכתב בשל"ה (ריש פסחים ג, ב ד"ה כתב הרשב"א) וז"ל ובמקום שיש חבורה שמתפללין מעריב בזמנה ראוי להתחבר להם בימי הספירה, כי אז מצוה גוררת מצוה, קריאת שמע בזמנה ו"ספירה בציבור" עכ"ל, ומבואר דיש ענין לספור בציבור, ובסידור היעב"ץ (סדר יו"ט א' של פסח) כתב דסופרים בביהכ"נ "ברוב עם" ע"כ, ולפי"ז יש ענין להתפלל במנין הגדול משום ברוב עם.

ואם מתפלל בציבור שאין אומרים לשם יחוד, כתב בס' הליכות שלמה דיכול לומר לשם יחוד ולספור ונחשב ספירה בציבור, אף אם הציבור יסיימו הספירה כשיתחיל לספור, כיון שהיה באותו מעמד ע"כ, ולכאו' זהו רק לגבי לשם יחוד ולא לגבי "עלינו" שזהו ענין אחר).

ספירה בתחילת הלילה

שאלה: בכוונתי להתאחר בתפילת מעריב, האם יש ענין לספור ספירת העומר בתחילת הלילה בכדי שיהא "תמימות".

תשובה: מעיקר הדין היה ענין לספור בתחילת הלילה משום "תמימות", אולם אין נוהגין כן אלא סופרים אחר תפילת מעריב, ובאמת לכתחילה צריך להתפלל, ומי שממילא מתפלל ביחידות מחת סיבה, ואין ביכולתו להתפלל תיכף, יספור ספירה בתחילת הלילה (בשו"ת מנח"י (ח"ט סי' נ"ה) נשאל שאלה זו, והנראה מתשובתו דמסכים לשואל דכיון דיש ענין לספור בציבור וברוב עם, לכן אין סופרין לחוד בתחילת הלילה, ובשו"ת שבט הלוי (ח"ו סי' נ"ג) כתב דבאמת כך יראה מעיקר הדין שיספור מיד, מכל מקום כתב ללמד זכות על ישראל, היות כי ספה"ע הוא דבר הנשכח בקלות, ואם צריך לספור כל אחד בתחילת הלילה לבד ואח"כ יבואו להתפלל בצבור ולא יספרו קרוב שהרבה מאד ישכחו הספירה לגמרי, ע"כ הנהיגו שיספרו בזמן שצבור מתפללים, ואיה"נ כשלאיזה סבה מתפלל גם מעריב מאוחר כמה שעות בלילה וביחידות, אמנם יכול לספור בתחילת הלילה, ולא ראיתי טעם לאחר הספירה בזה ע"כ).

◆ משנה א' ◆

משה קבל תורה מסיני וכו', ועשו סיג לתורה.

וי"ל על פי מה שכתב ז"ו זללה"ה בשמם משה (פ' יתרו) שנתינת התורה על הר סיני הגמוך מכל ההרים, מורה על גלות ישראל, וכמו שיסד רבינו מאיר בקיעות למשעה בחג (קיצה מ"ש) סיני העל כן בך בחר אלהים ומשם בגדולים וזרח בגבולין, להיות לאות ולמופת לדת כי תתמעט ותרד מכבודה, עכ"ל.

והנה כתב ז"ו זללה"ה בייטב לב (פ' ויחי) שיעלו ישראל ממצרים קודם הזמן, בזכות שעתידין לקיים גזירות תכמים שהוסיפו על זמן האיסור מן התורה, כגון איסור חמץ בערב פסח, דמן התורה אינו אסור כי אם משם ולמעלה (פסחים ד:), וחז"ל אסרו בהנאה שעה קודם ובאכילה משעה מרבעה ואילך (פסחים יג:), וכמו כן ענין תוספות שבת ויום טוב, שמוסיפין ממול על הקודש קודם זמן. וכתיב (תהלים קכא ה) ה' צלך, דמדה שאדם מודד מודדין לו (סוטה ח:), כמו כן מדד להם הקב"ה במדתם הטתיד כפי מה שעתידין לעשות להוסיף על הזמן, והוציאם לחירות קודם שנשלם זמן השעבוד, עכ"ל.

ולפי זה י"ל שזכות קיום מצות דרבנן, מתקרב זמן הגאולה מגלות החל הזה, כי טעם תריכות הגלות הוא משום שאחר גליות משלימין זמן שעבוד מצרים כמבואר בספרים (מג"א סו"פ שמות), ממנם כיון שמקיימין מצות דרבנן להוסיף על זמן האיסור מן התורה, יש לומר שזכות זה יגאלו ממצרים קודם הזמן, ושוב אין צורך לתריכות הגלות להשלים הזמן.

ולכן אחר שהזכיר משה קבל תורה מסיני, דקבלת התורה היה על הר סיני להורות על גלות ישראל, שם תמרו ועשו סיג לתורה, לקיים סיג שהוסיפו תכמים על זמן האיסור מן התורה, ובזכות זה יתקרב גאולתינו ופדות נפשינו.

הוו מתונים בדין, והעמידו תלמידים הרבה, ועשו סיג לתורה.

יתבאר על פי מה שכתב בתמרות טהורות (מזמור פד) לפרש הכתוב משרי אדם עוז לו בך מסילות בלבבם, כי תמרו חז"ל (מועד קטן טז:) הקב"ה גוזר גזירה ומדיק מבטלו. והוו משרי אדם עוז לו בך, בשיכול לבטל גזירתך, והוא על ידי מסילות בלבבם, פי' על ידי שתזכה את הרבים ותביא מסילות עבודתך בלבבות ישראל עמך, עכ"ל.

וזה יש לרמז בתמר המשנה, הוו מתונים בדי"ן, היינו כאשר רואים הצדיקים שמדת הדין מתוחה על בני ישראל, יבקשו עליהם רחמים להמתיק מדת הדין ולפעול ישועה, וזהו על ידי והעמידו תלמידים הרבה ועשו סיג לתורה, שיעשו מסילות בלבבות ישראל להדבייכם לתורה וירחת שמים, ובכח זיכוי הרבים יוכלו לבטל הגזירה.

◆

והעמידו תלמידים הרבה, ועשו סיג לתורה.

י"ל על פי דברי ז"ו זללה"ה בייטב לב (פ' פנחס) לפרש הכתוב יפקוד ה' וגו' איש על העדה אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם, על פי המבואר בספרים (אור החמה ויצא דף קלב.) כי מי שמחוקק בלבו ומצייר בעיניו צורת צדיק ורבו המובהק, הוא לעזר ולהועיל להגן עליו להנצל מן החטא. ועובדא ידענא מאשר ספרו לנו אשר היה בימי הרי סבא קדישא רבי נפתלי מרחפשין זללה"ה בחחד מגדולי תלמידיו שכשעבר בו בשוגג להכשל בעיסור חמור רח"ל, ורחה בהקיץ צורת רבו הקדוש ונרתע ושב לאחוריו, ואחר כך נודע הדבר כי זכות רבו רגליו ישמור. וכן מצינו ביוסף (סוטה לו:) שנינל מחטא על ידי שרחה דמות דיוקנו של אביו שלמד אצלו תורה. וזה שאמר יפקוד ה' וגו' איש על העדה אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם, כלומר

אפילו בעת שינה, יהיה לפניהם כורתו כמו בעת שהיה חי, עכ"ל.

וזה שאמר והעמידו תלמידים הרבה, להרבין תורה בבני ישראל, ועל ידי זה ועשו סיג לתורה, ירמוז שבעת נסיון יהיה כורת הצדיק סיג לתורה, ויבואו לעזר לתלמידיהם להצילם מחטא ומכשול.

◆ משנה ב' ◆

על שלשה דברים העולם עומד, על התורה, ועל העבודה, ועל גמילות חסדים.

נראה בהקדם מה שהקשו בזוהר הקדוש (בראשית כג.) בשעת בריאת האדם הוו ידעון מלאכי השרת לעתיד למחטי, ואמרו לפני הקב"ה מה אדם ומה שהוא (תהלים קמד ג), מה את בעי למבני אדם, ומה שהוא לעתיד למחטי קמך, והשיב להם הקב"ה הן לקדיש ליה תשובה לשהדין בתי דחב. תוס' שאמרו חז"ל (יומא פו:) בתשובה מילתא זלוזות נעשות כשגגות ובתשובה מהבה זלוזות נעשות כזכיות, ואם כן מה שהשיב הקב"ה להמלאכים הן לקדיש ליה תשובה לשהדין בתי דחב, היינו תשובה מאהבה שבזה לן נשאר שום רושם מהחטא ונמחק לגמרי, ורציתי בני עליה והמה מועטים.

וכן י"ל כי לפעמים גם בתשובה מילתא לבד הזדונות מתהפכות לזכיות, והוא בשלשה חופנים, הא' כשאר יצטרף לו זכות התורה, וכמו שכתב בענף יוסף (בראשית טז.) שעל ידי לימוד תורה נשמה לף בתשובה מילתא הזדונות נעשו זכיות, כמו השב מאהבה, ונהפך עבירה עצמה למצוה וקטיגור נעשה סניגור, ולע נשאר שום רושם חטא כלל, עכ"ל.

הב' בגילוף זכות הקרבנות, כי כתב המהרש"ל (יומא פו:) בתשובה מילתא הזדונות נעשו שגגות, והשוגג מביא קרבן חטאת או אשם ומתכפר, אבל בתשובה מאהבה שהזדונות נעשו זכיות, הקרבנות הן אינו נדבה ואינן תובה, עכ"ל. הרי שבזמן שבית המקדש היה קיים, היה מתכפר לגמרי בתשובה מילתא על ידי הקרבנות כמו בתשובה מאהבה.

הג' בגילוף זכות הצדקה, כמו שכתב ע"ז זללה"ה בעלי חיים (לשבת תשובה חות ג) לפרש הכתוב (דניאל ד כד) וחטאיך בצדקה פרוק, על פי המדרש (תנחומא בשע סי"ד) גדול כח מתנת עניים שהופך מדת הדוגז לרחמים. והכי נמי בתשובה מילתא בגילוף הצדקה מתהפכת מדת הדוגז היינו השגגות לרחמים ונעשו זכיות, וזהו וחטאיך היינו השוגג, בצדקה פרוק להפוך חותם לזכיות, עכ"ל.

ובזה פירשתי מאמר המדרש (ב"ר פ"ח ס"ה) בשעה שבא הקב"ה לברוא את אדם הראשון, אמר חומר יברא שהוא גומל חסדים, ואמת חומר אל יברא שכולו שקרים. הכוונה כי בשעת בריאת האדם קטרגו המלאכים עתיד למחטי קמך, והשיב הקב"ה הן לקדיש ליה תשובה לתקן מעשיו בבתשובה, אך מועטים המה שזוכים לתשובה מאהבה, ולזה אדם אמת חומר אל יברא שכולו שקרים, היינו שהתשובה שלו אינו בשלמות מפנימיות הלב ונשאר רושם מהחטא, ולכן אל יברא דעתיד למחטי קמך, אבל אדם חומר יברא מפני שהוא גומל חסדים, והיינו שבגילוף הצדקה גם בתשובה מילתא לף ישאר שום רושם מהחטא ויש לו תקנה בתשובה.

וזהו ביאור דברי המשנה על שלשה דברים העולם עומד, פי' שמחמת שלשה דברים אלו נברא האדם הנקרא עולם קטן (תיקוני הזוה"ק דף קל:), על התורה היינו תורה לשמה, ועל העבודה זה מעשה הקרבנות, ועל גמילות חסדים, שבגילוף דברים אלו יכולים גם בתשובה מילתא למחוק רושם מהחטא לגמרי, והזדונות נעשו זכיות, ובשביל זה נברא האדם.

◆

עוד יל"פ על פי מה שאמרו חז"ל (ב"ר פי"ב סט"ו) אמר הקב"ה אם ברוע אני את העולם במדת הדין, היאך העולם יכול לעמוד, אלא הרי אני ברוע אותו במדת הדין ובמדת הרחמים, והלואי יעמוד. הרי שבריאת העולם ומעמדו הוא בהנהגת מדת הרחמים.

והנה מדת הרחמים נמשך בעולם על ידי התורה ותפלה וצדקה, על ידי התורה, כדברי המגיד הקדוש ממעזריטש זצוק"ל (מגיד דבריו ליעקב אות קמז) הי"ג מדות שהתורה נדרשת בהם הן המה מפתחות מכוונים

לעורר ולפתות הי"ג מדות של רחמים (זוה"ק ויקרא סג.), וכל מדה ומדה שהאדם לומד בתורה שבעל פה, מעורר כנגדו המדה בגבהי מרומים המצותרים בתורה שבכתב על רחום וחנון וגו', עכ"ד. ועל ידי התפלה, ליתא בסמ' יצמות (דף סד.) ויעתר יצחק לה' (בראשית כה כא), אמר רבי יצחק למה נמשלה תפלתן של צדיקים כעתר, מה עתר זה מהפך התבואה ממקום למקום, כך תפלתן של צדיקים מהפכת מדותיו של הקב"ה ממדת רגזנות למדת רחמנות. ועל ידי הצדקה, כדליתא במדרש (שמו"ר פמ"ג ס"ג) גדולה מתנת עניים שמהפכת מדת הדוגז לרחמים.

וזה שאמר על שלשה דברים העולם עומד, היינו שנמשך מדת הרחמים על ידי שלשה דברים אלו, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים, ובכן כיון שנמשך על ידם מדת הרחמים, נברא העולם ומתקיים.

◆

או יאמר להגיה בזוהר הקדוש (ויצא דף קמו:) רמז שלשת עמודי העולם על שלשת האבות, על התורה דע יעקב דכתיב (בראשית כה כז) ויעקב איש תם יושב אהלים, על העבודה דע יצחק, שהיה עולה תמימה, ועל גמילות חסדים דע אברהם עמוד החסד. ולפי זה יש לתת טעם למשנתינו למה הזכיר גמילות חסדים לבסוף.

ומפ"ל על פי מה שכתב בתהלת יונתן (פ' תצוה) לפרש דברי רשז"ל (ר"פ לך) יכול יהו מותמין בכולם, תלמוד לומר והיה ברכה, הך מותמין ולא בהם. וכוונה על דרך שאמרו חז"ל (שבת קלט.) אין ירושלים נפלה אלא בזלזול שבדקה שנאמר (ישעיה ג כז) ליון במשפט תפדה

ושביה בצדקה. כי בעיקבתא דמשיחא לא יהיה בנו זכות תורה ועבודה כל כך, אלא זכות הצדקה. וזהו יכול יהו מותמין בכולם, היינו שסיוע ומותם הגלות תהיה בזכות תורה ותפלה מדתם של יצחק ויעקב, תלמוד לומר והיה ברכה הך מותמין ולא בהם, פי' שיזכו לגאולה בזכות צדקה ומעשה מדתו של אברהם אבינו, עכ"ד.

ובזה יש לפרש מה שנאמר בתוכחה (ויקרא כו מב) וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור, ופירש"י למה נמנו אחורנית, כלומר כדאי הוא יעקב הקטן לכך, ואם אינו כדאי, הרי יצחק עמו, ואם אינו כדאי, הרי אברהם עמו שהוא כדאי. והוא תמוה לומר שיעקב או יצחק אינו כדאי ת"ו. אמנם ליתא במדרש (ב"ר פע"ו ס"ג) שזכות האבות אינו מגין אלא אם כן בחר בדרכיהם ועשה כמעשיהם. ועל זה נסיוס התוכחה דקאי על ימי הגלות ועיקבתא דמשיחא, הבטיח הקב"ה וזכרתי את בריתי יעקב אם יהיה בהם זכות התורה, ואף את בריתי יצחק אם יהיה בהם זכות העבודה, אמנם אם לא יהיו ישראל כדאים להגן עליהם זכותם של יעקב ויצחק מחמת שלא יהיה בהם זכות תורה ועבודה, אלא זכות הצדקה תהיה בהם, גז ואף את בריתי אברהם אזכור, והרי הוא כדאי לעצמו, ובזכות הצדקה יושלים גאלה.

ועל פי זה יתפרש הא דתני גמילות חסדים בסוף, להורות שבדורות האחרונים תתקיים העולם בזכות גמילות חסדים לבד, כי יחסרו זכות תורה ועבודה, ורחמנא ליבא בעי להבריחם רחימא שהוא כדאי לעצמו להושיענו מכל צרה ומוקה, ובזכות הצדקה וגמילות חסדים נזכה לגאולה.

◆ משנה ג' ◆

אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס כו', ויהי מורא שמים עליכם.

וי"ל על פי שכתב הרמ"ק ז"ל בתומר דבורה (פרק ג) בטעם דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא (עירובין כב.), דשכר מצוה היא רוחני, והיאך יתן ה' שכר רוחני בעולם הגשמי, עכ"ד. ולפי זה כתב ג"ז זללה"ה בעלי מיים (פ' ראה) שנתם האדם מבקש שכר בעולם הזה שהמצוה יגן עליו מן החטא, גז הדין עמו שיטול שכרו בעולם הזה, שזהו שכר רוחני שלא יבא לידי עבירה, עכ"ד. (ועי' רמב"ם פ"ט מהל' תשובה ה"ג). ובזה יתפרש גל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס, שאינו רצוי בעולם הגשמי להשתלש שכר רוחני, אמנם בחופן אחד תוכלו לבקש שכר בעולם הזה, שזכות המצוה יגן עליכם, והיינו ויהי מורא שמים עליכם, שלא תבטלו בחטא שזהו שכר רוחני.

◆

עד יתבאר על פי דברי ג"ז זללה"ה בייטב פנים (בחקי זכרון תורת יב) על מה שאנו מתפללין (בימים הנוראים)

זכריו לחיים וכו' וכתבינו בספר החיים למע"ך אלהים חיים, כי בזמת אין כוונת הבקשה למעינו, כי אם למען יתגדל ויתקדש שמו יתברך, על ידי שיושיע את עמו ישראל ההולכים בתורתו ובמצותיו, וידעו הכל כי לה' המלך ומלוכה ואין מתקוה לירקיו, והוא הנרמז בפסוק (תהלים מג ד) ויאמר לי דמעתי לחם יומם ולילה, שהיי בוכה ומבקש פרנסה, בזמור אלי כל היום איה אלהיך, בשביל שאומרים אלי המומות כל היום איה אלהיך יבא ויושיעך, עכ"ד.

ובזה יש לפרש המשנה ריש פרק חלק (סנהדרין צ.) כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר (ישעיה ס כא) ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר. פי' כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, ובהיות כן רואי שתהא כל תפלינו ומחוייתו רק על עניינים רוחניים הנוגעים לעולם הבא, ומי פתי יסור הנה להחליף עולם עומד ונועם מתמיד, בהנאת עולם הזה שהוא עובר וכלה ונפסד, ועל זה מסמיך הכתוב, ועמך כולם צדיקים, כי בזמת בני ישראל כולם צדיקים וכל שתיפתם ומגמתם לעסוק בתורה ובמצות לעשות נחת רוח לצורע ית"ש, ואינם עוסקים בהבלי עולם הזה, אך בכל זאת לעולם יירשו ארץ, פי' רואי להם שירשו גם טוב הארץ ומלואה בחיי ומזוני ושאר עניינים גשמיים, והטעם נלר מטעי מעשה ידי להתפאר, פי' כדי שיתפאר ויתרומם שמו יתברך בעולם, כי יתמרו הגדיל ה' לעשות עם אלה.

וזהו אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס, היינו למען עצמו, אלא תהא הכוונה למען ויהי מורא שמים עליכם, שיתקדש שם שמים על ידיכם, שיכירו גם חומות העולם מיבא ישראל לפני המקום ב"ה, כי העובדי ה' יש להם כל ערכם ואין ממשור לירקיו, ובזוכן זה מותר לעשות על מנת לקבל פרס.

◆ משנה ה' ◆

יהי ביתך פתוח לרווחה ויהיו עניים בני ביתך.

יש לרמז הע דאיתא בגמ' סנהדרין (דף נח.) אמר עולא אין ירושלים נפדית אלא בצדקה שנאמר (ישעיה א כז) ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה. ביאור הדבר על פי מה דאיתא במדרש (מיכ"ר פ"ג סכ"ח) גלתה יהודה מעוני, על שגזלו מתנות עני, שנאמר (ויקרא יט י) לעני ולגר תעזוב אותם. ולכן אין ירושלים נפדית אלא בצדקה, כשיזוקן מקודם החטא שגרם החורבן.

וזה יש להעמים בגאמר המשנה יהי ביתך, רומז על הבית המקדש שהוא הבית הגדול והקדוש, פתוח לרווחה, שתהיה בווי לתלפיות (שה"ש ד ד), תל שכל פיות פונים בו (ברכות ו.), בעת שיהיו עניים בני ביתך, כי אין ירושלים נפדית אלא בצדקה.

◆

עוד י"ל בהקדם מה ששנינו במשנה ריש מסכת שבת, יציאות השבת שתים שהן מרבה בפנים, ושתים שהן מרבה בחוץ, כיצד, העני עומד בחוץ ובעל הבית בפנים כו', פשט בעל הבית את ידו לחוץ ונתן לתוך ידו של עני, או שנטל מתוכה והכניס, בעל הבית חייב והעני פטור. והעיר בתוס' יו"ט ובתוס' רבי עקיבא איגר לכאורה תמוה הבעל הבית חייב, הרי הוא עוסק במצות צדקה, וקי"ל (שבת קנ.) טעה בדבר מצוה פטור.

ותירץ בשו"ת כתב סופר (או"ח סימן מ"ח) ע"ד המגדה, כי מצות צדקה צריך להיות מתן בשתר כדי שלא לביים העני, כדכתיב (דברים טו י) נתון תתן לו, ופירש"י בינו לבינך. והנה מי שרוצה שידעו מחבירו שנותן לעני, נותן בפרהסיא, ומי שבהול לנתינת צדקה כזו, אין המצוה מטרידו ואינו בהול למצוה, רק בהול להשיג כבוד המדומה, וכהאי גונא אינו בכלל טועה בדבר מצוה, אלא טעה בדבר כבוד לקנות לו שם. ולכך כשהבעל הבית עומד בפנים והעני מבחוץ, שלא הכניסו בפנים לקיים מצות צדקה כתיקונה, ונכשל והוציא, בזין הוא שיהיה חייב, כי לא טעה מחמת טירדת המצוה, אלא מחמת טירדת ובהילות והשגת הכבוד שהיה רוצה שירחמוהו בני אדם ולכך לא הכניסוהו, עכ"ד.

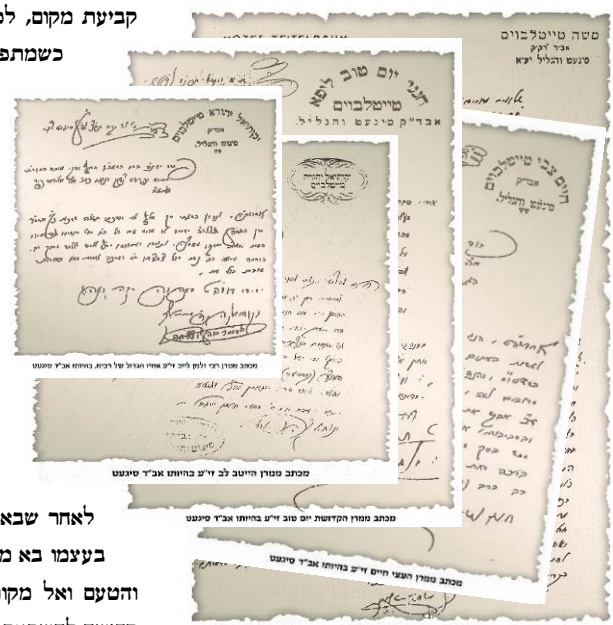
ולזה הזהיר ויהיו עניים בני ביתך, היינו שתכנים העניים לתוך ביתך לקיים מצות צדקה בשתר, ולא שיהיה בעל הבית בפנים והעניים מבחוץ, שאז לא נחשב למצוה, כדלעיתא בגמרא (חגיגה ה.) דהתוא גברא קא יהיב זוזא לעני בפרהסיא, אמר ליה רבי יהי מוטב דלא יהבת ליה מהשתא דיהבת ליה וכספתיה. כי לזיהר שיהיה הצדקה לפי כבודו של המקבל.

מרן רבינו הק' בעל ברך משה זי"ע

ביום שב"ק זו הבעל"ט יחול יומא דהילולא השמונה עשר של מרן רביהק בעל ברך משה זי"ע, ובשנים הקודמות כבר הבאנו באריכות את תולדות ימי חייו, וכל קורות הימים כפי סדר שנותיו ותקופתו, דבר דבור על מקומו ועתו, להעיד על השמש בגבורתו, המאיר ובא מתחילת זריחתו, שמור לקדשו "מבואו ועד צאתו".

על כן אמרנו בשנה זו להעתיק בפני קוראינו הנאמנים את התקופה הקצרה אשר שימש רבינו ברבנות בארץ מגורי אבינו בעיר סיגעט, בשנת תש"י אחרי המלחמה, ואשר חיבה יתירה היתה נודעת לו לעיר האבות, וכדאי ליציין מה שכותב רבינו בהקדמה לספה"ק עצי חיים על התורה (שי"ל בשנת תשט"ז), וכשמזכיר רבינו התקופה ההוא ששימש ברבנות בעיר סיגעט, כתב בזה"ל: "בהיותי בארץ מגורי אבותי בעיר סיגעט".

וביאור הדבר מדוע חיבב רבינו את העיר הזאת כ"כ ומצא בה את שאהבה נפשו, יתכן לומר על פי מה שאמרו חז"ל (ברכות ו:) כל הקובע מקום לתפלתו אלהי אברהם בעזרו, דכתיב (בראשית יט כז) וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם. וביאר הצל"ח בטעמא של קביעת מקום, לפי שהמקום ההוא שהתפלל שם קנה איכות קדושה, ושוב כשמתפלל פעם שנית, קדושת המקום מסייע לו שתקובל תפלתו, עכ"ד.

מכתב ממרן רבינו בעל ברך משה זי"ע בהיותו אב"ד סיגעט

ובזה כתב בעצי חיים (פ' תרומה) לפרש הכתוב ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו, ופירש"י וכן תעשו לדורות, היינו אותה השראת השכינה שהיה במשכן על ידי משה רבינו שהוריד השכינה לשם על ידי מעשיו ותפלותיו, וכן תעשו לדורות, שהמקום ההוא יקנה איכות קדושה ושארית לנצח לדורות עולם. וזהו גם כן ביאור הכתוב (קהלת א ה) וזרח השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זורח הוא שם, וכבר דרשוהו חז"ל (קידושין עב:) עד שלא שקעה שמשו של צדיק זה זרחה שמשו של צדיק זה, וזהו אומרו וזרח השמש ובא השמש, כי גם לאחר שבא השמש דהיינו לאחר פטירתו, וזרח השמש שאותו צדיק בעצמו בא מעולם העליון להתפלל במקום שהתפלל שם בחיים חיותו, והטעם ואל מקומ"ו שואף זורח הוא שם, כיון שהמקום כבר קנה איכות קדושה להשראת השכינה ומועיל לקבלת התפלה, עכ"ד.

ובענין זה מצינו בדברי הייטב פנים (אבני זכרון אות עב) ששמע מפי קדשו של א"ז הישמח משה זללה"ה, שבהיותו אבד"ק שינאווא יצ"ו, התפלל בהחדר שהתפלל בו הגאון הקדוש מוהר"ר שמעלקא זללה"ה ורבינו הקדוש הנועם אלימלך זללה"ה, ונפל עליו פתאום בליל שבת קודש אימה ופחד גדול עד סוף השבוע, ובשבת קודש שאחר זה בא בלבו אהבה ותשוקה נפלאה, וידע כי מתת אלהים הוא מכח קדושת המקום שהתפללו עליו הצדיקים, עכדה"ק.

אי לכך אין זה פלא שרבינו ז"ל הרגיש בהיותו בעיר סיגעט את קדושת המקום "בהיותו בארץ מגורי אבותיו בעיר סיגעט", וקדושה זו הי' לו בעזרו לנהל את העיר שזכות אבותיו מסייעתו, לכן בהתקרב ובא יומא דהילולא קדישא בחרנו להעתיק פרק זה למען ידעו דור אחרון צדיק מה פעל בעיר ואם בישראל סיגעט. (נעתק מס' ומשה היה רועה חלק ג')

מורשת אבות

סיגוט – השם הנערץ והנקדש, עיר כלולת יופי, יפה נוף משוש כל הארץ, רבות בשנים האיר הארץ מכבודה, כאשר רבותינו הק' עצי התמרים קבעו את מושבם בה, והפכו אותה לתל תלפיות.

החל משנת תקצ"ד שאז עלה על כס הרבנות בעיר סיגעט הגה"ק רבי אלעזר ניסן זי"ע, אביו מרן הישמח משה שלח אז אגרת מיוחדת לראשי הקהילה בסיגעט בזה"ל: "היות ששמעתי כי אתם מבקשים רב ומורה לקהילתכם, הננו בזה להודיעכם כי בני יחידי ראוי לאותו איצטלא, והוא גדול כאחד הגדולים בחריפותו ובקיאותו וקדושתו, ואם כי כלום אב מעיד על בנו אולם אנכי אגלה טפח ומכסה טפחיים, ולא תבושו בו בעולם הזה ולא תכלמו בו לעולם הבא", ושש שנים ישב על כסא הרבנות בק"ק סיגוט, אך לא היו אלה ימי מנוחה ושלוה וימררו חייו בעלי חצים, וכאשר ראה שההבערה ללהב יצאת עזב את העיר סיגעט.

בנו מרן הייטב לב נתקבל לשמש ברבנות בעיר סיגעט בשנת תרי"ח, ומני אז נעשתה לתל תלפיות שהכל פונים אליו לתורה וחסידות.

ולאחר פטירתו בשנת תרמ"ג המשיך מרן הקדושת יו"ט זי"ע את דרכו בהנהגת העיר ע"פ צוואת אביו שאמר קודם פטירתו "חנינא בני ישב על כסאי הוא ולא אחר", וגם אמר אז לראשי הקהילה שאם הקדושת יו"ט יהי' רב בסיגעט "וועט סיגעט זיין סיגעט", ואכן במשך כל השנים שמר על גחלת ישראל שלא תכבה כידוע "מערכת הארטאדאסן בסיגוט" אשר בה נתגלה במלא שיעור קומתו כגבור ואיש מלחמה, ועלה בידו להכניס את קהילתו בברית היראים והשלימים בארץ אונגארין.

בשנת תרס"ד עם פטירת מרן הקדושת יו"ט עברה ההנהגה לבנו בכורו מרן העצי חיים זי"ע אשר המשיך בדרכי אביו בעיר סיגעט עד יום פטירתו בדמ"י ימיו ו' שבט שנת תרפ"ו.

או אז החליטו ראשי הקהילה להטיל את כתר ההנהגה אל בנו בכורו הגה"ק רבי יקותיאל יודא זי"ל שהיה אז בחור צעיר לימים כבן י"ד שנים, ונתקשר אז בקשרי החיתון עם הרבנית רחל ע"ה בת רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע, אך בחודש אייר שנת תש"ה הובלו כל העיר סיגעט לאוישוויץ ובראשם רבם הנערץ והנקדש, ושם נעקדו על קידוש השם הי"ד.

מרן רבינו בעל ברך משה זי"ל אחר ששתה את כוס התרעלה בעמק הבכא, הלך רבינו לטעמעשוואר, והיה שם על ימים נוראים שנת תש"ו, ואז הגיע משלחת חשובה מעיר סיגעט וביקשו שרבינו יבוא לשם לכהן כאב"ד סיגעט.

או אז חזר רבינו לארץ מגורי אביו בעיר סיגעט, וקיבל את עול הרבנות בעיר סיגעט, ובתקופה קצרה של כמה חדשים ששהה שם הירבה ועשה פעלים כבירים להחזיר העטרה ליושנה, ועמלו עשה פרי.

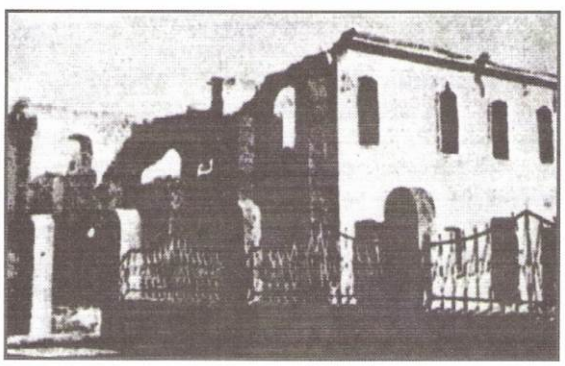
במשך הקיץ של שנת תש"ו עזב רבינו את העיר סיגעט והעתיק את משכנו לארה"ב ובזה נסתיימה תקופה הארוכה הנהדרת שבו שימשו ברבנות ק"ק סיגעט רבותה"ק עצי התמרים קרוב למאה שנים.

למען שממות עירך

כגורלם של שאר הקהילות הקדושות היתה גם גורלה של העיר סיגעט הגדולה לאלקים אשר שתתה בעווה"ר כוס התרעלה ובניה הלכו שבי לפני אויב ל"ע, ורובם מהם עלו על מוקדה ולא נשאר רק מעט מזעיר מיושביה ששרדו לחיים, השרידים המועטים ששבו לביתם אחרי החורבן מצאו לפניהם חורבן הירוס ושממה בבתי מגורי היהודים שנחרבו ע"י הרשעים ועוזריהם ובזזו השלל, וגם תשמישי קדושה התגוללו ברחובות לא עלינו רח"ל בבזיון נורא, המצב היה קורע לבבות.

בית המדרש הגדול בסיגעט בתפארתה

בית המדרש הגדול בסיגעט בחורבנה

כשחזר רבינו לסיגעט ראה את העיר חרוב עד היסוד בה, בית המדרש אשר רבותיה"ק קבעו שם מקום תפילתם רבות בשנים שימשה בעת המלחמה את הרשעים להחזיק שם כל כלי משחיתם, וכשצבא רוסלאנד התקרבו לשם לא רצו הדייטשן שהדברים הללו יפול לידיהם, לכן הציתו אש במקדש ושרפו את ההיכל,

ועוד זמן רב לאחר מכן כאשר חזרו היהודים לגור בעיר היה הביהמ"ד מפעם לפעם בועד באש המלחמה שעוד לא נכבה לגמרי, מכל הביהמ"ד הזאת לא נשאר כי אם קיר אחד ולא היו יכולים להשתמש בו עוד כביהמ"ד.

גם הבית אשר שם נתגדל רבינו ז"ל, ושם ערכו רבותיה"ק את עבודתם הקדושה, וגם היה טמון שם כתבי הקודש החידושי תורה של ראשי שושילתא קדישא, ובפרט הכתבים של מרן העצי חיים הכל מצאו חרוב ונחרב.

רבינו מקונן על האבידה הגדולה בהקדמתו על עצי חיים עמ"ס גיטין, וז"ל: **"וגם על הבית הגדול והקדוש מקום משכן אבותינו הקדושים שלחו יד, ולא זו בלבד ששפכו חמתם בעצי ואבני הבית, והרסו ולא חמלו, כי אם הבעירו אש בכל הקודש קדושת עולמים הספרים הקדושים והשחיתו וחבלו את עצי החיים כל כתבי הקודש הנכתבים והנדפסים מאז, מעשי ידו של קדושת אבינו הגה"ק זצללה"ה", עי"ש.**

ככל שהיה המצב חמור בגשמיות, הרבה יותר מזה היה מצב העיר ברוחניות בדיוטא התחתונה, רק מעט מזעיר יהודים חזרו לעיר מולדתם סיגעט, ואלו שחזרו רובם היו בשפל המדריגה, פחד המלחמה השפיעה עליהם והשאיר עליהם רושם מר ולא הרגישו טעם בחייהם, ולא רצו לקבל עליהם יסודות היהדות ר"ל.

על אודות המצב בתקופה ההוא מן הראוי לציין דברות קודש שהשמיע מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל בימי החנוכה תשנ"ו לפ"ק בו הרחיב את הדיבור אודות חסדי ה' שראו בשנות הזעם, ובתוך הדברים גם דיבר מהתקופה המרה של "ויהי אחרי המגיפה", ונעתיק לשון קדשו:

"דאס וואס איך זיץ דא אין בית המדרש, איר קענט זיך נישט פארשטעלן וואספארא נסים דאס איז, ווי אזוי עס האבן אויסגעזעהן אידישע שטעטע, גראסווארדיין, סאטמאר, סיגעט, קלויזענבורג, מ'האט נישט געטראפן קיין איין אידיש קינד און קיין איין אלטן איד! זיי האבן דאך די קליינע קינדער געהרג'עט!... איז נאר געווען אזעלכע האלב אידן צובראכענע, דער אייבערשטער האט געהאלפן ב"ה מיר זענען ניצול געווארן מיט ניסי ניסים, ניסים וואס מען קען זיך נישט פארשטעלן.

ס'איז דא ב"ה תלמוד תורות, ישיבות, אידישע מיידלעך, ס'זואקסט דא אין אמעריקא דורות, מ'מיינט דאס איז עפעס א קליניגקייט, עס איז אלעס חוץ לדרך הטבע".

ומענין זה יש להעתיק ג"כ ממה שדיבר רבינו בקדשו במסיבה להחזקת המוסדות במאנסי, בזה"ל: **"הייתי בכמה עיירות גדולות אחרי המלחמה, שהיה אז קיבוץ גדול של יהודים, ולא הצליחו להקים בתי חינוך לתשב"ר, בהיותם עצמות יבשות שבורים ורצוצים, וכן כאשר חזרתי אני לעיר מולדתי סיגעט יצ"ו היו כבר שם כמה מאות משפחות, ואעפי"כ לא היו שם ילדים המתחנכים לתורה, ולא היה במציאות להשאר שם".**

הכתרת רבינו

כשהגיע רבינו לעיר סיגעט אחרי המלחמה, שמחו לקראתו שרידי התושבים וקבלוהו עליהם לאלוף לראשם להשים עליו נזר הרבנות להמשיך מורשת אבותיו הק'.

בשבת הראשונה לפני קריאת התורה, עלה הראש הקהל הרה"ח ר' איציקל פוקס ז"ל על הבימה, והכריז, כי בהיות שהרב מזענטא בנו של הרב דפה מרן העצי חיים זי"ע, ניצול מידי הרשעים, ואחיו הרב דפה רבי זלמן לייב נעק"ה ל"ע, על כן אנו מקבלים את הרב מזענטא כרב ואב"ד בעירינו סיגעט.

ופנה אל כל הציבור וביקש את הסכמתם, ויענו כל העם יחדיו ויאמר שהם מסכימים להתמנות, אז הכריז ר' איציקל בהתרגשות "יחי אדונינו מורינו ורבינו, יחי!", והציבור ענו ואמרו "יחי!".

ספה"ק "רב טוב" ממרן הייטב לב זי"ע עם חותמו של רבינו ז"ל "משה טייטלבוים מ.סיגוט"

רבינו עמד על רגליו והתבטא ברגשי לבבו את הזכיה הגדולה אשר נפלה בחלקן שזוכה לישב על כסא הרבנות בעיר אשר שימשו ברבנות אבותיו הקדושים, החל מזקינו הק' רבי אלעזר ניסן זצ"ל ואחריו מרן הייטב לב והקדושת יו"ט ומר אביו מרן העצי חיים, ואחריו אחיו הגדול רבי זלמן לייב, וקרא בדברים לחזק כל עניני היהדות.

הבשורה המרנינה שרבינו התקבל כאב"ד בעיר סיגעט היה כעין טל של תחיה לשארית הפליטה שרידי תלמידי וחסידי בית סיגעט סאטמאר אשר התגוררו ברחבי אונגארין וראמעניא, מאחר שמרן רבינו בעל דברי יואל היה גר בעת ההוא בעיה"ק ירושלים, ורבינו היה הממשיך היחידי לשלשלת בית סיגעט באייראפע, וכל אלו ששרדו לחיים וחזרו לעיר מולדתם ראו בו כרבם ומאורם ומורה דרכם.

בראות רבינו את המצב העגום מה שנעשה מעיר מולדתו סיגעט, חגר עוז ותעצומות והחליט בנפשו להחזיר העטרה ליושנה.

רבינו קבע את מקום תפילתו בביהמ"ד של התלמוד תורה – כי כאמור בית מדרשם של רבותינו זצ"ל היה חרוב עד היסוד – ושם הרביץ תורה ויראה.

מפעם לפעם הלך רבינו ג"כ להתפלל בה'ויזניצער קלויז' בכדי לחזק את הביהמ"ד, וסיפר הרה"ח ר' אלימלך שטיין הי"ו, כי כל תושבי העיר סיגעט חיבבו מאוד את רבינו והיו מייחלים להצלחתו, ובעת שהלך רביט להתפלל בביהמ"ד וויזניץ, והתפללו שם גם כמה מחסידי וויזניץ, ובכל זאת התנהג רבינו בעבודתו הק' עפ"י נוסח בית סיגעט והתחיל בשחרית של שבת מ'עד הנה' וכן כל המנהגים נהג כמנהג בית אבותיו הק', ולא אמרו לו כלום מגודל החיבה וההערצה שהיו להם מפני רבינו ז"ל.

בבית מדרשו ערך ברבים סעודת רעוא דרעווין על דרך אבותיו הקדושים, ואז היה מרחיב הדיבור בדברי מוסר והתעוררות ודברי התחזקות.

רבינו היה רגיל לסיים את דברי תורתו **"שאנו רואים שהשי"ת היה בעזרינו, ומאת ה' היתה זאת שהציל אותנו מהצרות הגדולות, על כן צריכים אנו לראות להתנהג בדרכי אבות, ולהתבונן תמיד מה היתה רצונם ושאיפתם של אבותינו כל ימי חייהם, ואשר על כן יראה כל אחד לקבוע עתים לתורה מדי יום ביומו ואיש את רעהו יעזורו, ובזכות זה יעזור השי"ת שיזכו לבנות בתים נאמנים לה' ולתורתו".**

רבינו היה מדבר מנהמת לבבו וברגשי לבבו עד כדי דמעות.

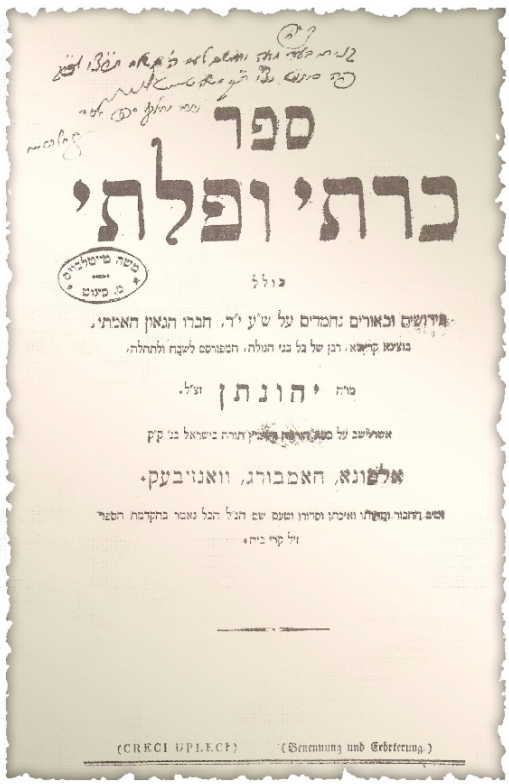
רבינו מזכיר דבר זה בהקדמתו על ספרו הק' ברך משה, וז"ל: **"וכן אחר שזכינו בחמלת ה' עלינו להנצל משיני האריות אחזתי תמיד בדרכי אבותי לדרוש לפני עם ה' בעירנו ק"ק סיגעט יצ"ו".**

להחזיר העטרה ליושנה

לצידו של רבינו בהנהגת העיר עמד גם גיסו הגה"צ רבי יחיאל יהודה אייזיקסאן זצ"ל, והרה"ג רבי חנני' יו"ט ליפא גראס אב"ד בערבעשט, והרה"ג רבי משה יעקב בעק זצ"ל אב"ד אפשא, אשר הם ניהלו את העיר עד בואו של רבינו לסיגעט, וכשהגיע רבינו התייצבו לימינו והיו לו בעזרו בכל הנהגת העיר לשקם הנהרסות ולהעמיד את העיר על תילה.

רבינו מינה אז את השוחט הרה"ח ר' ליפא קויפמאן ע"ה שהיה ירא שמים מרבים, ורבינו היה מעודד את כולם שיאכלו רק משחיטתו של ר' ליפא הנ"ל.

ונעתיק כאן הכתב קבלה שקיבל ר' ליפא מרבינו ז"ל: **"ב"ה, עד השורה הזאת ביד הרבני המופלג בתורה יו"ש מו"ה חנני' יו"ט ליפא קויפמאן שו"בב מומחה דפה קהילתינו שזה שנים רבות שהוא משמש בפה קהילתינו והוא שו"ב מומחה לרבים ובקי נפלא בהלכות שחיטות ובדיקות גם סכינו חד וחלק, הנני מבקש לקרבו עתה בעת בואו למקום שאין מכירין ויאכלו ענוים מזבחו וישבעו ויתענגו על רוב שלום, הכותב לכבוד התורה ולומדיה ל' לעומר תש"ץ סיגוט יצ"ו, הק' משה טייטלבוים אבדפ"ק והגלי'".**

ספר
כרתי ופלתי
משה טייטלבוים
מ' סיגוט
חידושים וביאורים נחמדים על ש"ע י"ד, חברו הגאון האמתי,
מורה יהונתן זצ"ל.
אלטונא, האמבורג, ווענזיבעק.
(CRECI UPLECI) (Benennung und Erklärung.)

ספר "כרתי פלתי" על יו"ד
ועליו מופיע חתימת רבינו "משה טייטלבוים מ.סיגוט"
ולמעלה רשם רבינו בכתב ידו בזה"ל:
"קניתי בעד מאה וחמישים לעני ה' בשלח תרצ"ו לפ"ק, פה סיגוט יצ"ו, ה"ק משה טייטלבוים נתתי בחילוף ספר אחר"

כמו כן סיפר הרה"ח ר' יקותיאל הערש וועבערגער הי"ו אשר היה גר בעת ההוא בעיר קראלי שרבינו ביקש ממנו בעת ההוא שיעתיק את מושבו לסיגעט וישמש שם כשו"ב, רבינו השתוקק בכל לב ונפש שהעיר יחזור כימי קדם ואנשים יראים ושלמים יקבעו את מושבם שם ויעמדו לימינו בהעמדת הדת על תילה.

בית דין צדק

ולפי צורך השעה הוקם אז ג"כ בית דין צדק שהתעסקו בשאלות הקשות כמו התרת עגונות, כמו כן התכנסו הבי"ד באותן הימים לדון בענין קביעת היארצייט על הקדושים הי"ד, זאת מחמת שבכל יום ויום באו לשאול מתי לקבוע היארצייט, והבית דין ישבו וגבו עדות מתי נסע הטראנספארטן מסיגעט לאוישוויץ ולפי"ז קבעו יום היארצייט.

ומן הנכון להעתיק מכתבו של רבינו ז"ל בענין זה: **"בדבר מה שכתב על דבר יום זכרון כללי בשביל קדושי עירינו הי"ד, עסקנו הרבה בשאלה זאת ובאנו לידי מסקנא לקבוע יום זכרון כללי כאשר כתב מעלתו את יום ערב ראש חודש סיון בשביל הקדושים שאי אפשר לידע על נכון באיזה יום נהרגו וגם הרבה שנהרגו במחנה ההסגר במקומות שונות במדינת אשכנז הארורה בלי לידע באיזה יום.**

אולם על רוב גדול מקדושי עירינו יודעים אנו את היארצייט כמו הזקנים ילדים קטנים ואמותיהם שנהרגו בבירור בזה היום שבאו לאוישוויץ, ומי שהיה שמה וגם אני בתוכם ראה זה בעינינו, אוי לעינים שכך רואות, מסיגוט הלכו בג' חבורות (טראנספארטען)... **על אלו שיודעים בבירור קבענו יום היארצייט ביום שבאו לאוישוויץ באמירת קדיש ולימוד משניות וכדומה".**

משה טייטלבוים
אבד"ק
סיגעט והגליל יע"א

MOZES TEITELBAUM
PRIMRABIN
SIGHET ŞI JUD. MARAMUREŞ

ביה"

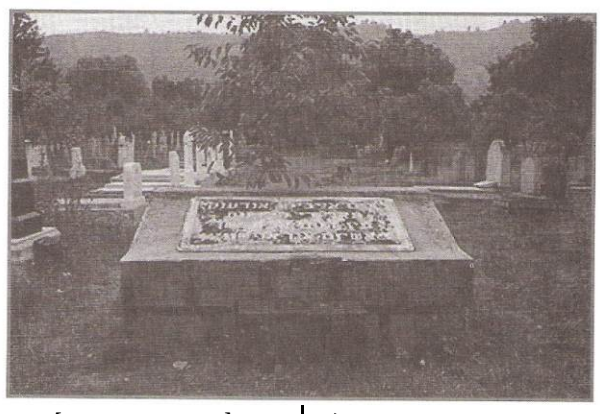
מכתבו של רבינו בהיותו אב"ד סיגעט להשו"ב מוה"ר ליפא קויפמאן ע"ה - אייר תש"ז

בעת ההוא אחרי המלחמה הביא כל אחד לביתו מהזיף שעשו הדייטשן ימ"ש משומן ועצמות של הקדושים הי"ד שהיה נקרא ר"ף זיף (ראשי תיבות ר'יינע יהדישע פ'עטענס), והפליטים אשר לא ידעו פירושן של זי"ף אלו השתמש בהם כרגיל, לכן פרסמו הבי"ד מודעה בו הם כותבים שכ"א שיש לו מהזי"ף הללו יביאם להנהלת הקהילה ואסור להשתמש עמהם כי הם אסורים בהנאה.

מצבת זכרון שהוקם על שטח בית הכנסת החרב בסיגעט לזכרון עולם על הקרבנות שנספו באוישוויץ הי"ד

ויהי אחרי שהביאו כולם את הזי"ף הנ"ל קבעו את יום כ"ח אייר תש"ו ליום זכרון על הקדושים, רבינו ביקש מנאמן ביתו הר"ר אברהם יעקב איצקאוויטש ז"ל שילך להזמין בשמו את ראשי ומנהלי העיר לבוא ולהשתתף בהלויה, והתאספו באולם גדול אנשים נשים וטף להתייחד עם הקדושים, והביאו ארון ובה נתנו אל כל הרי"ף זי"ף.

מצבת אבן אשר הוקם על קבורת רי"ף [ר'יין י'דישע פ'עטנס] מהקדושים הי"ד בבית החיים בסיגעט

הראש הקהל ר' אהרן גוטמאן ז"ל פתח את האסיפה, וכיבד את רבינו שיבוא לישא את דברי ההספד לזכרם של הקדושים שנספו במלחמה, ואחרי דרשת רבינו דרש גיסו הגה"צ רבי יחיאל יודא אייזיקסאן ובתוך הדברים אמר שכל אחד צריך לדעת כי בכל חתיכת זי"ף מנח השומן והעצמות של אבותיו, ואחריו נשאו דברי הספד ראשי ומושלי העיר, ואח"כ אמר החזן קל מלא רחמים, ויצאו כל הקהל יחדיו כשהם נושאים את הארון עם הזי"ף, ורבינו ז"ל יחד עם האב"ד אפשא עמדו בראש.

כשהגיעו בבית העלמין הספיד עוה"פ רבינו ז"ל ואחריו האב"ד אפשא, ואח"כ התיישבו כל הציבור על הארץ כשכולם נשאו קינה בבכי ודמעות.

ויבן לו בית

בתקופה זו נשא רבינו בזיוו"ש עם הרבנית הצדיקת פעסיל לאה שתחי' לרפו"ש בת הגה"צ רבי אהרן טייטלבוים זצ"ל הי"ד אב"ד וואלאווא.

שמחת החתונה התקיימה ביום ו' ערב שב"ק כי תשא כ"א אדר א' תש"ו בסיגעט.

וסיפר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ששמע מאביו מרן רבינו ז"ל דפע"א בהיות רבינו ילד קטן בא חותנו בזוו"ש הגה"צ מוואלאווא לבקר את מרן העצי חיים בעיר סיגעט, וצוה העצי חיים לקרוא את רבינו שלמד אז עם המלמד שלו והראה על הרב מוואלאווא ואמר לו "ראה בני זהו הרב מוואלאווא", וצוה שיתן לו שלום, ואח"כ שלחו בחזרה, והיה הדבר לפלא בעיניו שהיו הרבה רבנים שבאו לבקר בהיכלו ומעולם לא קרא אותו אליהם, אבל אחרי המלחמה כאשר בא בקשרי החיתון עם בתו הרבנית תחי' או אז הבין כי אביו הק' חזה מראש כי עתיד הוא להשתדך עמו ורצה להראותו לו כי מאז לא ראה אותו רבינו מעולם כי גם הוא נספה על ידי הרשעים בשנות הזעם הי"ד.

[ובהזדמנות אחרת נכתוב א"ה ונתאר בארוכה את שמחת הנישואין של מרן רבינו ז"ל, ואכמ"ל]

שטר התנאים של רבינו ז"ל עם הרבנית פעסיל לאה תחי' ביום חתונתם ערש"ק כי תשא כ"א אדר א' תש"ו בסיגעט

אב ופטרון לעדת צאן מרעיתו

מרן רבינו ז"ל אף בהיותו עסוק בעניני הכלל, לא שכח את דאגת הפרט, והתמסר בלב ונפש להטיב עם כל אחד מעדת קהילתו, והיה להם לאב אשר בראש מעיינותיו ודאגותיו היה שלא יחסר להם והשתדל למעלה מכפי יכולתו ומכפי כבודו לדאוג להם ברוחניות ובגשמיות.

בכדי להמחיש קצת ענין זה, נעתיק כאן מה שסיפר הרה"ח ר' אלימלך שטיין הי"ו שהיה באותה התקופה בסיגעט, כי בהיותו יליד סיגעט הכירו אותו רבינו היטב, רבינו הציע לו השידוך עם זוגתו תחי' שהסתובבה אצל הרבנית תחי' וככה יצא השידוך לפועל, לפני החתונה שאל אותו רבינו, מה בדעתו לעשות אחרי החתונה בענין פרנסה, ואמר לו עדיין לא חשב על זה, ואמר לו רבינו על זה שאחרי החתונה יסע לעיר סאטמאר, ושם משמש כשוחט הרב החסיד רבי חנני' יום טוב ליפא שווארץ זצ"ל ותלמד אצלו שחיטות, וכשתהיה בקי בזה היטב תבוא אלי ואבחון אותך ואתן לך על זה כתב קבלה, ואדאוג שיהיה לך פרנסה קבועה לשמש כשר"ב, וכן כשיעזור לך השי"ת ויהיה לך בן זכר למזל טוב תבקש מהמוהל ואף תתן לו כסף שילמד אותך איך מקיימים מצות מילה ועי"ז תהיה ג"כ מוהל.

החתונה התקיימה בערב שבת הגדול, בשבת שלפני כן היה האויפריף שלו, ורבינו אמר להרבנית שתלך לקנות אגוזים ושקדים בכדי לזורקן מהעזרת נשים בכדי להמשיך ולקיים מנהג ישראל זו, ורבינו היה לו ממש כאביו במשך כל התקופה איך להכין את עצמו להחתונה בכל הענינים, מעמד החופה היה בחצר התלמוד תורה שוהל, ורבינו היה המסדר קידושין.

אחרי החתונה התיישב בכפר רעמיט השוכנת על יד סיגעט, ועשה ככל אשר ציוה לו רבינו ונסע משם לסאטמאר הלוך ושוב כדי ללמוד אצל ר' ליפא את מלאכת השחיטה.

באחד הימים הגיע רבינו זי"ל והרבנית תחי'

לכפר (היה זה בעת שעזב רבינו את העיר סיגעט בכדי לנסוע לאמעריקא), ושאל רבינו את יושבי הכפר היכן דר ר' אלימלך, והראו לרבינו את מקום דירתו, ורבינו ניגש אל פתח ביתו ודפק בדלת, וזה היה בשעה תשע בבוקר, אך אין קול ואין עונה, ולא באו לפתוח לו הדלת, והלך לדפוק בחלון ביתו ואז התעורר ר' אלימלך משינתו, וכשניגש לדלת ראה לתדהמתו את רבינו והרבנית עומדים בפתח ביתו.

כשנכנס רבינו אל ביתו אמר לו בצחות לשונו, הרי הגמרא אומרת בריש מסכת ברכות שאפילו מלך (אלימלך) כבר אינו ישן שלש שעות ביום, ושאלו רבינו איך הוא מצליח בענין השחיטה, ורבינו אמר לו אז, רואה אני שהמצב בעניני היהדות כאן הוא בכי רע, עיר סיגעט הוא כבר לא מה שהיתה מלפני המלחמה, ואיני רואה כאן עתיד מזהיר, אשר על כן אין לי ברירה אחרת רק לעזוב את העיר ולנסוע עד לאמעריקא, ורבינו בירך אותו שיצליח באומנות השחיטה.

אך מכיון שלא סיים עדיין את לימודו בענין השחיטה לכן לא היה יכול רבינו לבוחנו ולתת לו כתב קבלה, ואשר על כן כתב אז רבינו מכתב ערוך להגה"צ רבי משה ארי' פריינד זצ"ל גאב"ד ירושת"ו שהתגורר אז בעיר סאטמאר ושימש שם כדומ"ץ, ובמכתב הנ"ל העיד עליו רבינו שהוא מכירו מקרוב ואת בית אבותיו ומעיד עליו שהוא ירא שמים ומבקש ממנו כשיגמור ללמוד מלאכת השחיטה שיבחון אותו ויתן לו כתב קבלה, ומסר לו רבינו המכתב ואמר לו, אודות מכתב זה תקבל כתב קבלה, ובירך אותו שיהיה לו הצלחה בכל העניינים.

ואכן כשגמר ללמוד אצל ר' ליפא הלך עם המכתב אל רבי משה ארי' פריינד זצ"ל, אשר אמר לו דאף שבדרך כלל אין דרכו לתת כתב קבלה, אבל מכיון שביקש ממני הגה"צ הרב מסיגעט על כן לא אוכל להשיב את פניו ריקם, ואכן בחן אותו ונתן לו כתב קבלה אודות למכתבו של רבינו, ותוך זמן קצר נתקבל לכהן כשו"ב בעיר לאפוש והסביבה, ומני אז עסק במלאכה זו עשרות בשנים.

כמו כן אח"כ כשנולד לו בן זכר למזל טוב עשה כדברי רבינו ושילם להמוהל ממיטב כספו כדי שילמד אותו אומנות זו, ומני אז הכניס אלפי בני ישראל בבריתו של אברהם אבינו.

בא וראה עד היכן הדברים מגיעים, רבינו דואג לו כל מחסורו עניני הנישואין ועניני הפרנסה, ואף כשהיה צריך לעזוב את העיר, הטריח ובא בכבודו ובעצמו לביתו בכדי לשאול בשלומו ולדאוג למענו שיצליח לקבל כתב קבלה.

*

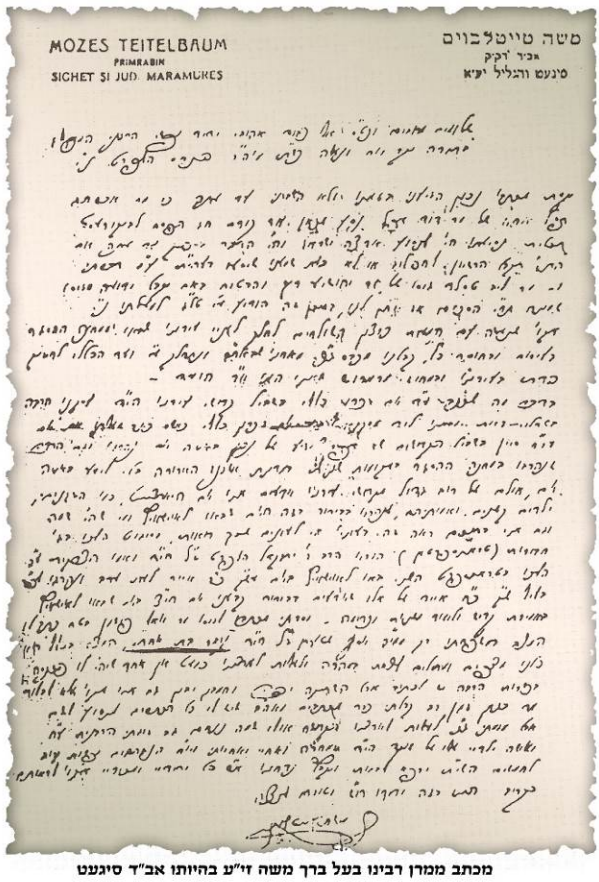
ביתו של רבינו היתה פתוח לרווחה והסתובבו שם בחורים יתומים מאב ואם שהסתובבו ברחובות ובשווקים ורבינו שימש להם כאב נאמן בכל העניינים ברוחניות ובגשמיות, וחיזק אותם בכל העניינים, כמו כן הציע להם שידוכים הגונים, ותבע מהם שיעמידו בתים נאמנים לה' ולתורתו בדרך ישראל סבא, והרבה פעמים התקיימו קשרי שידוכין בביתו של רבינו ז"ל.

*

ונצטט כאן מזכרונותיו של הר"ר וואלף טייטלבוים שהיה באותה התקופה בעיר סיגעט ובא אז בקשרי השידוכין, וכותב שם: **"האירוסין התקיימה בביתו של הרב מסיגעט הנוכחי שמאז היה הרב בזענטא, הוא הציע עצמו למחותן משני הצדדים"**, והכוונה הוא שר' וואלף הי' תלמידו של הרה"ק מקערעצקי זצ"ל חותנו של רבינו ז"ל בזיוו"ר, וכמו כן זוגתו היתה בת הרה"ח ר' שלמה מייזליק מדאהלא שע"י קערעצקי, ומרן רבינו ז"ל הכיר את המשפחות משני הצדדים.

*

מרן רבינו שימש גם הרבה פעמים כשושבינין, וכמו שסיפר הרב החסיד ר' ליפא שוואדטץ זצ"ל שהוא נסע כמה פעמים מעיר סאטמאר אל רבינו בעיר סיגעט, ואשר על כן שימש כשושבינין ביחד עם רבינו ז"ל, כמו כן סיפר ר' ליפא כי פעם אחת היה שושבינין פעמיים בלילה אחת ביחד עם רבינו ז"ל.

MOZES TEITELBAUM
PRIMRABIN
SIGHET SI JUD. MARAMUREŞ

משה טייטלבוים
אבד"ק
סיגעט והגליל יע"א

מכתב ממרן רבינו בעל ברך משה זי"ע בהיותו אב"ד סיגעט

*

גם אלו שהתגוררו פזורים ברחבי הכפרים שבמארמרוש נכנסו ברובם לערוך החופה והחתונה בעיר סיגעט, ורבינו סידר להם החופה והקידושין, ודבר זה נתן משנה תוקף וכח לרבינו ז"ל כי גדיים נעשו תיישים וקמים דורות חדשים ובעז"ה יוכלו להחזיר העטרה ליושנה.

*

סיפר הרה"ח ר' דוד גאנץ ז"ל תלמיד מרן העצי חיים ז"ל שהתגורר בסיגעט עוד מלפני המלחמה, כי באחד הימים ראה אותו רבינו אחרי התפילה שאינו מניח תפילין דרבינו תם, רבינו שאלו בתמיהה למה אינך מניח תפילין דר"ת, והלא לפני המלחמה הנחת תפילין דר"ת, הלה ניסה להתנצל כי רק כעת הגיע מאוקריינא, והנני שמח שיש לי בכלל תפילין של רש"י, ואמר לו רבינו שיכנס אצלו מחר בביתו ויתן לו תפילין דר"ת, למחרת נכנס אל רבינו, ותיכף בהכנסו הושיט לו רבינו תפילין דרבינו תם, ולשמחת לבו של ר' דוד לא היה גבול.

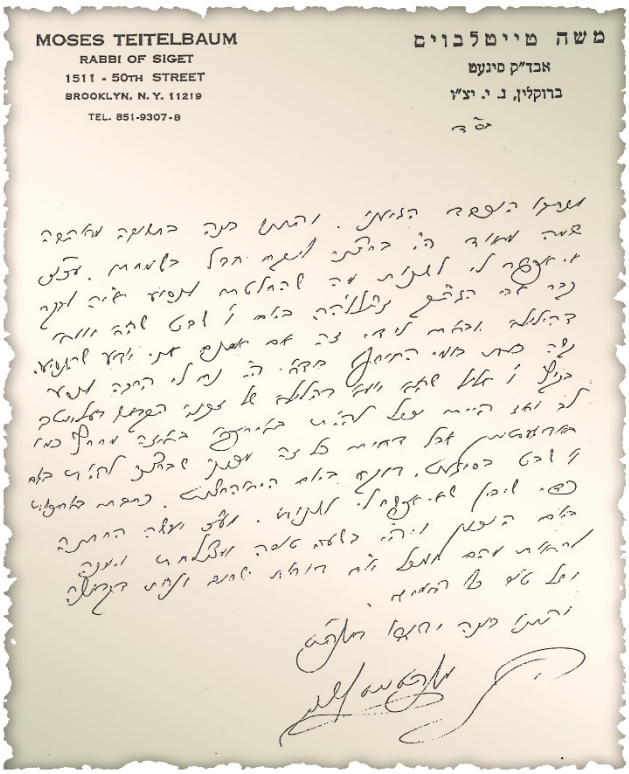
*

וסיפר הרה"ח ר' אברהם יוסף ווידער ז"ל מחשובי תלמידי מרן העצי חיים, שהתגורר בעיה"ק ירושלים, והיה באותה התקופה בעיר סיגעט, שרבינו חילק אז סכום של חמש מאות לעי שהיה סכום נכבד באותן הימים לאלו הנשים שהסכימו לגלח שערות ראשם אחרי הנישואין.

והוי עובדא באחד אשר אביו הי' מחשובי תלמידי ובאי ביתו של מרן העצי חיים אשר אחרי המלחמה לא התנהג כראוי וכיאות, ונתקשר בקשרי שידוכין, וכשהגיע יום החתונה נתכבד רבינו לסדר הקידושין, וכשהגיע רבינו לערוך החופה נודע לו כי הכלה אינה הולכת כמו בת ישראל הכשרות, ואז באותו מעמד קרא רבינו את החתן ביחידות, ודיבר על לבו בדברי מוסר ותוכחה, והזכיר לו את בית אבותיו החשובים, וכאן הוא הולך להקים את ביתו בלי שום כוונה לגדל את בניו כדרך אבותיו...

*

סיפר הרה"ח ר' שניאור זלמן טאבאק הי"ו שו"ב דקהילתינו כי באותן הימים כבר היה אביו הרה"ח ר' מאיר ז"ל באר"י, כי הוא הגיע לפני המלחמה, ובאותה התקופה ערך מכתב לרבינו ז"ל ובו הוא שואל לדעת מי נשאר ממשפחתו העניפה, כשהגיע המכתב לידי רבינו התחיל לחקור ולדרוש מי שנשאר ממשפחה זו, וכאשר נודע לו שנשאר בחיים שני אחיות בנות אחיו הרה"ח ר' ישראל ז"ל שהיו באותו הזמן בסיגעט, קרא אותם רבינו לביתו והראה להם המכתב והאדרעס של דודם באר"י, וביקש מהם שיכתבו תיכף מכתב להודיע לו שנשארו לפליטה.

משה טייטלבוים
אבד"ק סיגעט
ברוקלין, נ. י. יצ"ו

MOSES TEITELBAUM
RABBI OF SIGET
1511 - 50TH STREET
BROOKLYN, N.Y. 11219
TEL. 851-9307-8

מכתב מרבינו ז"ל שכותב לא' מידידיו שהוא נוסע לעיר סיגעט וז"ל: "...שמה מאוד היה ברצוני ליקח חבל בשמחתו, עכ"ז אי אפשר לי לשנות מה שהחלטתי לנסוע אז"ה לבקר קבר אבי הגה"ק זצללה"ה ביום ו' שבט שהוא יומא דהילולא... אבל דחיתי כל זה מפני שברצוני להיות ביום ו' שבט בסיגעט דוקא ביום היארצייט"

נשיא הוועד במארמארוש

לצד פעולותיו של רבינו בעיר סיגעט גופא, היתה דאגתו גם כן נתונה להעמיד הדת על תילה בכל הסביבה, ואשר על כן בעת שהדזשאינט בבוקארעסט רצה לתמוך רק עם סכומים קטנים עד למאוד את הקמתן של הקהילות הנהרסות, הוצרכו לבקש ולמצוא אופנים אחרים לזה, ולצורך כך נתייסדה אז חברת חיזוק הדת, ובאסיפה שהתקיימה אז ביום ד' שמות תש"ץ בעיר אראד, נסע אז רבינו מסיגעט לקחת חבל באסיפה זו שנקרא ע"י הרבנים שארית הפליטה כדי להחזיר העטרה ליושנה, רבינו הגיע בליווי נאמן ביתו באותה התקופה הר"ר אברהם יעקב איצקאוויטש ז"ל (תלמיד הגה"צ מסלאטפינא זצ"ל הי"ד) אשר שימש את רבינו בנאמנות יתירה, וכמו כן עם העסקן הנמרץ הרה"ח ר' הלל ראטה ז"ל בונה ומקים בית היתומים בעיר סיגעט.

יו"ר האסיפה היה הגה"צ רבי דוד שפערבער זצ"ל וכמו כן השתתפו שם הרבה רבנים ואדמורי"ם וביניהם רבינו זצ"ל, האדמורי"ם מוויזניץ ומסערעט, והגה"צ רבי יצחק צבי סופר זצ"ל אב"ד טעמשוואר, ועוד.

רבינו נבחר לשמש כחבר וועד ההנהלה של מפעל קודש

זו, חברה זו התחילה תיכף ומיד ליתן תמיכה חודשית להרבנים השוחטים וכלי הקודש, וכמו כן לתיקון המקוואות, וכן תמיכת הקרנות להכנסת כלה, ולתמוך בתי יתומים שנתייסדה אז, כמו כן הוחלט אז לייסד בכל מחוז ומחוז ועד מקומי, והוועד הזו יבחין כל בקשה ויתן חוות דעתו עלי' ואח"כ ישלח הבקשה לבראשוב להיו"ר כדי להחליט עליה, ואם חברי וועד המקום יבינו שהענין המבוקש נחוץ מאוד הרשות נתונה לוועד המקומי להחליט בעצמו ולהודיע אח"כ את ההחלטה למרכז.

ובעיר סיגעט הוקם וועד מקומי בשביל כל מחוז מארמארוש ורבינו נבחר כיו"ר הוועד, כך שהוטל על רבינו העול של כל חבל מארמארוש והסביבה לתקן המקוואות ולהעמיד רבנים ושוחטים ולדאוג להחזקתם ותמיכתם.

במכתב שכתב אז רבינו להרה"ח ר' פנחס האלפערט שהיה באותו התקופה באר"י כותב רבינו: **"קיבלנו מכבר ג"כ מאחינו שבארה"ב, ונתחלק על ידי וועד הכללי לחיזוק הדת בעירינו ובמחוז מארמארוש שאני הנני יושב ראש הוועד..."**

רבינו נסע אז ברחבי מארמארוש כדי לעקוב אחרי המצב בענין היהדות מקרוב, הרה"ח ר' שלמה קליין ז"ל מקערעצקי שהיה ידיד נאמן לרבינו ז"ל מהתקופה שישב רבינו בעיר קערעצקי אחרי חתונתו בזיוו"ר היה נוסע עם רבינו ז"ל הרבה מעיר לעיר שבמחוז מאראמאראש בכדי לבנות מקוואות להחזיר העטרה ליושנה, והיו מרבים יחד בפעולות נשגבות לחזק את לבבות ישראל הנשברות שיחזיקו מעמד וימשיכו הלאה בדרכי אבות.

ובדין וחשבון שנחתם ע"י רבינו ז"ל בליל הפורים תש"ו הובא תיקון המקוואות בעשרה עיירות שבחבל מארמארוש, ומנה שם את שמותם, ובהמשך הדו"ח הובא גם כן אודות התמיכה ברבנים ובבנש"ק, וכמו כן לצורך הכנסת כלה, ועבור שוחטים ששחטו בסיגעט והסביבה, וכן עבור החזקת בית היתומים בעיר סיגעט, ונכתב ונחתם ע"י רבינו ז"ל ולצידו גיסו הגה"צ רבי יחיאל יהודה אייזיקסאן ז"ל, והגה"צ רבי חנני' יו"ט ליפא גראס ז"ל אב"ד בערבעשט, והעסקנים החשובים מוה"ר יצחק פוקס ז"ל, והרה"ח ר' הלל ראטה ז"ל.

באותו התקופה נתייסד בעיר סיגעט בית יתומים על ידי הרה"ק רבי אליעזר זוסיא מסקולען זצ"ל, ליתומים ויתומות בנפרד, והתנהלה על ידי עסקנים חשובים אשר התמסרו בענין זה במסירות נפש ממש והלכו מכפר לכפר לאסוף פליטי חרב שהתהלכו ברחוב ללא משען וגואל ואספום אל בית היתומים בעיר סיגעט.

חברי הוועד התייעצו תמיד עם רבינו בכל השאלות שהתעוררו ועמדו על הפרק, כמו כן היה לו לרבינו העול של החזקתם, ולפי בקשת הוועד קיבל רבינו את הזמנת ראשי הוועד לבוא ולבקר את בית היתומים ונשא שם דרשה לבחורים היתומים ובה ביקש שילכו בדרכי אבותיהם ויהיה זה להם לנחת רוח בעלמא דקשוט על יד שבניהם ימשיכו בדרכיהם.

ומן הנכון להעתיק כאן ממכתב קודש שכתב אז רבינו ז"ל באותן הימים אודות ענין זה, ובה רואים איך שנגע כל הענין והמצב של היתומים ויתומות אלו אל לבו הטהור, ועד כמה החשיב רבינו עסקנים אלו שהתעסקו בזה במסירות נפש, ובעיקר איך שרבינו מרגיש שעדיין לא יצא ידי חובתו בהשתדלותו למען היתומים ואפשר עוד לעשות ולפעול בענין, וז"ל:

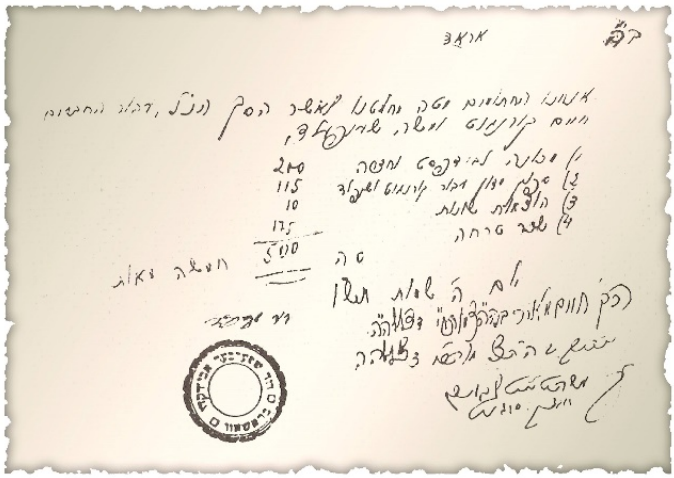
"... אם רק נשים לב לשאלה מעציבה כזה האחרונה אשר החריד כל לב והיה הרבה פעמים על סדר היום באסיפת הרבנים בבוקארעסט ובקלוזש, למצוא תקנה לבנות ישראל, השבות ממחנה ההסגר מאשכנז הארורה בעירום ובחוסר כל בלי שום משען ומשענה קרוב או גואל.

אבותיהם של אלו מסרו נפשם על קוצו של יו"ד ממנהגי ישראל סבא, וזרעם אשר נצלו אחד ממשפחה, אוד מוצל מאש, פזורה הרשת לפניהם ליפול בפח זרמים מינים ממינים שונים והסכנה מרחפת עליהם שירדו עד מדריגה התחתונה ביהדות ומוסר האנושי.

עמדתינו לפני פתרון שאלה מכאיבה וחמורה מאוד קשה למצוא דוגמתה בקורות עם ישראל, גם בין הימים הכי מרים באלפי שנות גלותינו.

אז מצאנו לנו חבר נאמן אשר טרח הרבה לייסד קיבוצים לבנות כמעט בכל עיר בטראנסלוואניע למצוא בית ומקום לאחיותינו השבות ממחנה ההסגר ולחנכם ברוח ישראל סבא מוסר ודרך ארץ אשר רוח המקום ורוח הבריות נוחה מהם.

גם פה עיר סיגעט הקיבוץ לבנות הוא ברום המעלה מאוד, כמה נפשות נצלו ע"י זה מלרדת שחת ולהשתקע ח"ו,

רבינו חתום בחתי"ק בין ראשי "ועד לחיזוק הדת" האדמורי"ם מוויזניץ וסערעט והגה"צ רבי דוד שפערבער ז"ל אב"ד בראשוב

אשרי מי שזכה להיות בין המשתדלים במצוה רבה החביבה בשעתה.

ברם זכור אותו האיש לטוב מו"ה הלל ראטה שיגע וטרח במסי"נ במוסד לבנות יתומות פה, כמובן הרבה יש עוד לפעול ולתקן ולא יצאנו ידי חובתינו, אולם מצוה גוררת מצוה בעזהשי"ת נלך מחיל אל חיל עד נזכה לבנות הנהרסות ולשמוע מבשר טוב משמיע ישועה קיבוץ נדחים לארה"ק.

הנני בזה ידידיכם הדו"ש בהוקרה רבה,

הק' משה טייטלבוים".

וילך מש"ה

אבל המצב העגום לא נתנה לקהילת סיגעט להתאושש מחורבנה, ותושביה נטלו שוב מקל הנדודים לבקש להם מנוח במקומות אחרים.

בראות רבינו את המצב החליט גם הוא לעזוב את ארץ מולדתו ולהגיע לארה"ב, ואחר שרבינו עזב את עיר סיגעט, נתקבל שם במקומו גיסו הגה"צ רבי יחיאל יהודה אייזיקסאן זצ"ל חתנו של מרן העצי חיים זי"ע, הוא היה רבה האחרון של עיר סיגעט כי משך זמן קצר לאחמ"כ התרוקנה העיר סיגעט כמעט לגמרי מתושביה היהודים (ואז עלה ר' יחיאל יהודה לארץ ישראל ונתקבל לאב"ד בעיר אחזה וישב שם שנים רבות, ובאחרית שנותיו נתקבל לעלות על כס רבנות עיר לאס אנדזשעלעס יצ"ו אשר בארה"ב עד יום פטירתו).

ונעתיק כאן מה שסיפר מרן רבינו שליט"א תחת אחד השיחים כדלהלן: **"דער טאטע האט געהאט א אינטערסאנטע מעשה, ער איז געווען אין סיגוט נאך די קריג, און איז אמאל געשטאנען ביים פענסטער, דעמאלטס איז געווען די רויטע ארמיי, די רוסישע ארמיי, אין יעדע שטאט וואס ס'איז געווען באזעצט, איז אין סיגוט אויך געווען רוסישע סאלדאטן, זענען אדורך געגאנגען צוויי רוסישע אפיצירן, און זיי האבן געזעהן דעם טאטן, דער טאטע האט שוין געהאט א בארד, און זיי האבן אים גערופן – זיי זענען געווען אידן – און האבן גערעדט אידיש, און זיי פרעגן אים וואו ער איז געווען במשך פון די קריג, האט ער געזאגט אז ער איז געווען אונטער די דייטשן האבן זיי אים געפרעגט צי ס'איז געווען שלעכט ביי די דייטשן, האט ער זיי געזאגט 'נו, אוודאי איז געווען שלעכט', האבן זיי אים געזאגט 'אויב ס'איז געווען שלעכט ביי די דייטשן, זאלסטו וויסן אז ביי די רוסן (הקאמיניסטן) וועט זיין פיל ערגער, הייבט הענט און פוס און גיי פון דאנעט'.**

באותו זמן האט זיך שוין געמאכט א ישוב אין סיגוט, ס'זענען צוריק געקומען פליטים, און מ'האט זיי חתונה געמאכט, און ס'האט זיך צוריק אויפגעשטעלט א שטאט, און א איד וואס האט געוואוינט דארט אין שטאט האט מען אוועק געפירט פון שטוב אין א קעלער, און זיי האבן אים געזאגט 'אונז זענען מיר רוסישע אגענטן, אונז קענען מיר דיך יעצט אוועק לייגן, און א נברא וועט נישט וויסן וואו דו ביזסט, דו זאלסט וויסן דו מוזסט אונז שטיין צום דינסט, וואס אונז וועלן מיר דיר הייסן, אויב דו ווילסט לעבן, דו וועסט פון אונז נישט אנטלויפן, מיר האבן א לאנגע האנט, און אונז וועלן מיר דיר נאכגיין וואו דו וועסט גיין', און מ'האט אים ארויס געלאזט.

איז ער געקומען צום טאטן זאגט 'דאס האט פאסירט', און באותו זמן איז אויך געווען די מעשה מיט די רוסישע סאלדאטן, האט דער טאטע געזאגט אז ער זעהט אז ס'הייבט זיך אן צוריק די אלטע זאכן, האט ער פון איין טאג צום צווייטן איבער געלאזט אלעס.

לסיבת כמה עיכובים הגיע רבינו מקודם לעיר קאשוי ואח"כ לפראג, ומשם הגיע בערב ראש השנה תש"ז לעיר פלאריד"א, ומשם המשיך לניו יארק, והגיע בצום גדלי', וראה זה פלא שהיה באותו היום שדודו רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע דרך על אדמת אמעריקא.

מתחילה התיישב בעיר ואם בישראל ווילי'אמסבורג, אשר שם נתקבל על ידי שרידי חסידי בית אבוה"ק לכהן פאר כרב ואב"ד דקהל עצי חיים סיגעט, שנבנתה עוד משנים לפני המלחמה ע"י תלמידי מרן העצי חיים זי"ע, ותיכף התחיל לקבץ סביביו שוב את חסידי ותלמידי סיגעט לחטיבה אחת ושל קהילה קדושה ומפוארת, עד שתוך תקופה קצרה ראה ברכה בעמלו ונתקבצו סביבו חסידים ואנשי מעשה.

משך חמש עשרה שנים התגורר אז בווילי'אמסבורג ונשא בעול האחריות של חיי הרוחניים של בני עדתו, וגם העמיד ישיבה על שם אביו הגה"ק זי"ע אשר יצאו משם במשך השנים כמה וכמה תלמידי חכמים מפוארים אשר מהם משמשים כמורי הוראה ומרביצי תורה בישראל לתהילה ולתפארת.

אחר כך העתיק רבינו דירתו ובית מדרשו לעיר בארא פארק שבברוקלין, שנעשה עד מהרה לתל תלפיות ומקום תורה וחסידות ששימשה למרכז חסידי סיגעט כאשר מאות חסידים מקרוב ומרחוק התלכדו סביבו, וביניהם זקני תלמידי אביו הק' זי"ע והוקם בנין מרכזי לבית סיגעט שהכיל בתוכו בית המדרש לתורה ולתפילה, וכן ישיבה וכולל אברכים.

יחד עם זה עמד במשך השנים לימין קדשו של דודו מרן רבינו הק' בעל דברי יואל זי"ע בהנהלת התאחדות הרבנים, להעמיד הדת על תילה ולבנות הנהרסות אחר החורבן הנורא, יחד עם זקני שארית הפליטה של גאונים וצדיקים מפורסמים ששמשו ברבנות בקהילות קדושות באונגארין ובראמעניא וכו' וחרשו וזרעו לנטוע כרם בית ישראל בארץ לא זרועה באמעריקא.

בשנת תש"מ אחר הסתלקותו של דודו מרן רבינו הק' בעל דברי יואל זי"ע נתקבל רבינו למלאות מקומו ולכהן פאר בהנהגת העדה הקדושה, ואז תקע שוב אהלו, אוהל של תורה וחסידות בווילי'אמסבורג, וברוב עוז וגאון ניהל את קהל עדת מי מנה משך חצי יובל שנים עד יומו האחרון עלי אדמות עת אשר נכבו המאורות ונשמתו הק' עלתה בסערה השמימה ביום כ"ו ניסן תשס"ו.

מדרש תנחומ"א

מתוך ידידות כנה והשתתפות בצער, כסא דברכתא נשגר, קדם מע"כ ידידינו וידיד נפש כל חי, האדם היקר באנשים, לבו ער וחם לכל דבר שבקדשים, אהר"ן עומד ומטיב למען הפרט והכלל, על כל יודעיו ומכיריו אהוב נערץ ומהולל, ויכלכל יוס"ף בעין יפה וברוח נדיבה, רודצו"ח במסירות ובנאמנות רבה, איש חמודות רב תבונות, שמו הטוב מהללים בשפתי רננות, תמים בדרכיו וחסיד במעשיו לעבודת הבורא, מקבל את כל אדם בסבר פנים ואורה, שמו הטוב נודע לשם ולתפארה

הרבני החסיד הנכבד והמרומם

מוה"ר אהרן יוסף ווייס הי"ו

מנכבדי קהילתינו הק' בבארא פארק יע"א

המתאבל מרה בפטירת אמו החשובה

מרת הענטשא ב"ר דוד ע"ה

נלב"ע ביום כ"א ניסן - שביעי של פסח

המקום ינחם אותך, ומעתה ועד עולם רק ששון ושמחה ישמע באהליך, ויושר תליץ בעדך, ואך טוב וחסד ירדפוך, כל ימי חייך, עדי יקיצו וירננו שוכני עפר בביאת גוא"צ בב"א

החותמים בנטפי תנחומין

מערכת קול התאחדותינו

דקהל יטב לב ד'סאטמאר בני ברק

תנינן בסוף הש"ס (נדה עג.) **תנא דבי אליהו, כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא, שנאמר** (חבקוק ג ו) **הליכות עולם לו, אל תקרי הליכות אלא הלכות. והתחלת הש"ס** (ברכות ב.) **מאימתי קורין את שמע בערבין משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן, ופריך בגמרא, מכדי כהנים אימת קא אכלי תרומה משעת צאת הכוכבים לתני משעת צאת הכוכבים.**

מעשי הצדיקים עושים פירות אף לאחר הסתלקותם

נראה לקשר סוף הש"ס לתחילתו, בהקדם מאמר הגמרא (ראש השנה טז:) תניא בית שמאי אומרים, שלש כיתות הן ליום הדין, אחת של צדיקים גמורין, ואחת של רשעים גמורין, ואחת של בינונים, צדיקים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר לחיי עולם, רשעים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר לגיהנם, בינונים יורדין לגיהנם ומצפצפין ועולין, בית הלל אומרים ורב חסד מטה כלפי חסד. וכתבו התוספות (ד"ה ליום) ליום הדין כשיחיו המתים, ואף על פי שכבר נדונו אחר מיתתן בגן עדן או בגיהנם, עדיין יהיה דין אחר אם יזכהו לחיי העולם הבא שהוא קיים לעולם. ולכאורה אינו מובן דכיון שכבר נידון האדם לאחר מיתתו מה שייך לדונו עוד לעתיד לבא, והלא משעה שנסתלק מן העולם שוב לא היה ביכלתו לסגל מצוות או עבירות.

ושמעתי מפי גיסי הגה"צ רבי יחיאל יהודה אייזיקסאהן זללה"ה אב"ד אחוזה יצ"ו, שאמר על זה ביאור נכון בשם גדול אחד, דהן אמת שעל עצם המצוות או העבירות אשר עשה האדם בחיים חיותו שייך לקבל שכר או עונש תיכף לאחר המיתה, אבל פירותיהם של המצוות ופירותיהם של העבירות הוא דבר שאין לו שיעור וקצבה והוא מוסיף והולך אף לאחר פטירתו של אדם, למשל מי שעסק בהרבצת תורה ויראה והעמיד תלמידים הרבה, כל זמן שתלמידיו ותלמידי תלמידיו עוסקים בתורה ובמצוות זכיותיו מוסיפים והולכים, וכמו כן מי שנדב מממונו בנין לתלמוד תורה, בכל פעם שלומדים תורה במקום ההוא ניתוסף זכותו יותר ויותר, וכן לאידך גיסא הרשעים המסיתים ומדיחים אשר מכוחם נכשלים בני אדם בחטא ופשע הכל נזקף על חשבונו אף לאחר מיתתן, ולכן אף על פי שכבר דנו את האדם לאחר מיתתו וקיבל שכר ועונש על עצם המצוות והעבירות, מכל מקום ידונו אותו לעתיד לבא על כל מה שניתוסף מכח מעשיו לאחר פטירתו, ודפח"ח.

ועיתי ואמרתי כי לפי זה נוכל להבין מאמר חכמינו ז"ל (חולין ז:) גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן. והוא פליאה עצומה, דלכאורה איפכא מסתברא, כי בחיים חיותם הצדיקים מעלין בקודש בתורה ובמצוות ובמעשים טובים, מה שאין כן במיתתן כבר אמרו בגמרא (שבת ל.) במתים חפשי (תהלים פח ו), כיון שמת אדם נעשה חפשי מן התורה ומן המצות. אך לפי האמור מובן, כי הנה כל כמה שעוברים ימים ושנים מאותו הזמן שבו חי הצדיק והכין ופעל פעלים רבים לתורה ולתעודה והרבין תורה ויראת שמים לעדת צאן מרעיתו, הרי אותן הזכותים עושים פירות ופירי פירות והולכים ומתרבים משנה לשנה בכפלי כפליים, ולפי זה בודאי יגיעו הצדיקים במיתתם לחשבון גדול בזכותים רבים ועצומים מה שלא היה להם בחייהם.

ועל פי זה יתבאר שילוב סוף הש"ס לתחילתו, כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא, ביאור הדבר, כי השונה הלכות בכל יום ומעמיד תלמידים הרבה, מובטח לו ביום הדין הגדול לעתיד לבא שיזכה לחיי העולם הבא, לאשר מיום פטירתו והלאה נתרבו ונתגדלו זכיותיו במה שתלמידיו ותלמידי תלמידיו עסקו בתורה ובמצוות מכוחו, ועל זה דרשו את הפסוק הליכות עולם לו, כי בעולם הזה האדם הוא בבחינת הולך, להיותו הולך ממדריגה למדריגה בתורה ועבודה, אבל בעולם הבא הוא בבחינת עומד, שאין בכוחו להוסיף בתורה ובמצוות ועומד תמיד במדריגה אחת, אכן זה הצדיק השונה הלכות בכל יום הליכו"ת עול"ם ל"ו, פי' שלעולם הוא בבחינת הולך, כי אף בעולם העליון הוא מתעלה ממדריגה למדריגה על ידי המצוות והמעשים טובים של תלמידיו בעולם הזה, ודרשו אל תקרי הליכות אלא הלכות, כי אי אפשר להשיג בחינת הליכות עולם אלא על ידי שעוסק בהלכות ומרבין תורה בעולם הזה, ועל זה מתחיל התנא, מאימתי קורין את שמע בערבית משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן, ונרמז בזה שכל ישראל מקבלים עליהם עול מלכות שמים בכח עבודתם של הכהנים הקדושים אשר השפיעו על בני ישראל

תורה ויראת שמים והאירו עיניהם ולבם ללכת בדרכי טובים וישרים, ועל כן נזקף מעשיהם הטובים של בני ישראל לזכותן של הכהנים עד עולם.

*

בשעת קריאת שמע שפתותיו של יעקב אבינו דובבות בקבר

עוד יתבאר שילוב סוף הש"ס לתחילתו, כי הנה מצינו בגמרא (יבמות צו:) אמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב (תהלים סא ה) אגורה באהלך עולמים, וכי אפשר לו לאדם לגור בשני עולמים, אלא אמר דוד לפני הקב"ה רבונו של עולם יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בעולם הזה, דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובבות בקבר.

ובזה כתב א"ז זללה"ה בייטב לב (בהקדמת הספר) לפרש המדרש (תנחומא תשא סימן ג) מתוקה שנת העובד וגו' והשבע לעשיר איננו מניח לו לישון (קהלת ה יא), בעשירי תורה אני מדבר, כיצד היה עשיר בתורה למד תלמידים הרבה ושבעם מהתורה, אף על פי שהוא מת אין התלמידים מניחים לו לישן, אלא הם אומרים הלכות ושמועות משמו ומזכירין שמו, שנאמר (שיר השירים ז י) דובב שפתי ישנים. ביאור הדברים, כי אמרו חז"ל (ברכות יח.) צדיקים במיתתם קרוים חיים, כי עודם חיים וקיימים, ומיתתם אינה אלא כמו שינה של אדם חי כאשר מזכירין אותו וקוראין אותו בשמו מיד חוזר וניעור משינתו, כמו כן הצדיקים ישנים, וכשאומרים דבר שמועה משמם מזכירין אותם, ובזה יתנערו מעפר וידובבו, וזה שאמר מתוקה שנת העובד, כי אינו בחינת מיתה חלילה אלא שינה, והשבע איננו מניח לו לישון, כי התלמידים מעוררים אותו, והוא חזי לאצטרופי עמהם להכריעם לכף זכות, וכמו שפירש מוזלה"ה בישמח משה (סוף פרשת תולדות) מאמר הכתוב (תהלים כב לא) זרע יעבדנו יסופר לה' לדור, שזרעו של צדיקים עושים אותו לאחר הסתלקותו בבחינת עובד, ונחשב אותו צדיק לדור ההוא כאילו חי עמהם, עכ"ד.

והנה בחינה זו של שפתותיו דובבות בקבר מצינו לראשונה בקריאת שמע, כי איתא במדרש (בראשית רבה צח, ג) הקבצו ושמעו בני יעקב ושמעו אל ישראל אביכם (דברים מט ב), בשעה שהיה יעקב אבינו נפטר מן העולם קרא לשנים עשר בניו וכו', אמרו לו שמע ישראל אבינו, כשם שאין בלבך מחלוקת על הקב"ה כך אין בלבנו מחלוקת, אלא ה' אלהינו ה' אחד, אף הוא פרש בשפתיו ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, רבי ברכיה ורבי חלבו בשם רבי שמואל הדא הוא שישראל משכימים ומעריבים בכל יום ואומרים שמע ישראל אבינו ממערת המכפלה, אותו דבר שצויתנו עדיין הוא נוהג בנו, ה' אלהינו ה' אחד.

וכתב בתפארת שלמה (מאמרי תפלה ד"ה ודבריו חיים) דזהו שאנו אומרים לאחר קריאת שמע (ברכת אמת ויציב) על אבותינו ועלינו, ויש לדקדק מהו על אבותינו, אכן כתיב (בראשית מט ב) שמעו אל ישראל אביכם, ר"ל הקריאת שמע שאנו אומרים בכל יום שמע ישראל, מגיע אל ישראל סבא הוא יעקב אבינו, ושפתותיו דובבות ואומר קריאת שמע ביחד עמנו, וזהו על אבותינו ועלינו לעורר זכות אבותינו, עכתו"ד.

ויש להוסיף ולומר דהיינו דכתיב בפרשת קריאת שמע (דברים ו ז) ושננתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך, רמזו בזה, שאם תשנן ותלמד לבניך ותלמידיך את דברי התורה הזאת, אזי יקוים בך והשבע לעשיר איננו מניח לו לישון, דאף לאחר שתסתלק מן העולם יאמרו התלמידים דבר שמועה מפיך ויעוררו אותך משינתך בבחינת דובב שפתי ישנים, והיינו ובשכב"ך ובקומ"ך, דאף בעת שתשכב בקבר יקומו אותך ויעוררוך.

ומעתה יתבאר מאמרם ז"ל, כל השונה הלכות בכל יום, ופירש"י משנה ובריתא והלכה למשה מסיני, היינו שכל השונה ואומר הלכות ושמועות בשם התנאים והאמוראים שנקבעו הלכותיהם בתלמוד, מובטח לו שהוא בן עולם הבא, פי' שנעשה דבוק ומקושר לאותן צדיקים שהם בעולם הבא, כי במה שמזכיר שמועה מפיהם הרי הוא מעוררן משינתן ונחשב הם כאילו חיים וקיימים אתנו בדור הזה, ונמצא שהאדם בעולם הזה דבוק ומקושר להצדיק שהוא בעולם הבא. ועל זה מתחיל התנא מאימתי קורין את שמע בערבית, ומפרש בגמרא (ברכות ב.) תנא אקרא קאי דכתיב ובשכבך ובקומך, כי בחינה הלזו אנו רואים בקריאת שמע, שאנו אומרים שמע ישראל סבא במערת המכפלה, ואנו מעוררים אותו להיות שפתותיו דובבות וקורא קריאת שמע עמנו, בבחינת ובשכבך ובקומך, דאף בשעת שכיבה בקבר נעשה שעת קימה ונחשב כאילו הוא חי עמנו.

*

התחזקות באמונה בדרכי אבותינו הקדושים

עוד יתבאר שילוב סוף הש"ס לתחילתו, דהנה איתא במדרש (בראשית רבה צח ג) הקבצו ושמעו בני יעקב ושמעו אל ישראל אביכם (דברים מט ב), בשעה שהיה יעקב אבינו נפטר מן העולם קרא לשנים עשר בניו, אמר להם שמא יש בלבבכם מחלוקת על הקב"ה, אמרו לו שמע ישראל אבינו, כשם שאין בלבך מחלוקת על הקב"ה כך אין בלבנו מחלוקת

[והגירסא בגמרא (פסחים נו.) כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבינו אלא אחד], אלא ה' אלהינו ה' אחד, אף הוא פרש בשפתיו ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, רבי ברכיה ורבי חלבו בשם רבי שמואל, הדא הוא שישראל משכימים ומעריבים בכל יום ואומרים שמע ישראל אבינו ממערת המכפלה, אותו דבר שצויתנו עדיין הוא נוהג בנו, ה' אלהינו ה' אחד. וקשה כיון שאמרו במפורש ה' אלהינו ה' אחד ואין בלבינו אלא אחד, למה הוצרכו להקדים ולומר כשם שאין בלבך אלא אחד ומשמע שרצו לשלול איזה דרך אחר, גם למה אנו צריכים להזכיר תמיד בפסוק היחוד שמע ישראל דקאי על יעקב אבינו, ואין אנו אומרים רק ה' אלהינו ה' אחד.

וביאר מרן דודי זללה"ה בדברי יואל (פ' ואתחנן עמוד נד) כי בעוונותינו הרבים עינינו הרואות שישנם הרבה בני אדם הטועים ומערבים ביחוד השם אמונות כוזבות ודיעות נפסדות, והגם שצועקים ואומרים שעושים רצון הבורא וכל כוונתם לשם שמים, מכל מקום נטו אשוריהם מדרך האבות וסטו אחרי מרכבת הכפירה ביודעים ובלא יודעים, ועל כן הדגישו השבטים ואמרו כש"ם שאין בלבך אלא אחד, דהיינו כשם שיש בלבך אמונה שלימה זכה צלולה וברורה בלתי לה' לבדו, כך אין בלבינו אלא אחד, שאין אנו מערבים ביחוד השם חשבונות רבים ודיעות נפסדות, ולכוונה זו עצמה אנו פותחים ואומרים תמיד ביחוד השם, שמ"ע ישרא"ל, ופירושו ישראל סבא, להתוודע ולהגלות שאנו מייחדים את השי"ת על דעתו ועל כוונתו של יעקב אבינו, ואין לנו חלק באמונות טפלות ודיעות כוזבות המתרגשות ובאות לעולם, עכ"ד.

ולדרכו בקודש יתכן לומר כוונה נוספת בטעם שאנו מקדימים לומר שמע ישראל קודם יחוד השם, ופירושו כדברי המדרש שמע ישראל אבינו ממערת המכפלה, כי הנה שלמה המלך צווח ואומר (שיר השירים א ח) אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים, ופרש"י אם לא תדעי לך להיכן תלכי לרעות צאנך, את היפה בנשים שחדל הרועה מלהנהיג אותך, צאי לך בעקבי הצאן הסתכלי בפסיעות דרך שהלכו הצאן והעקבים ניכרים, וזה הדוגמא, אם לא תדעי לך כנסייתי ועדתי היפה בנשים בשאר אומות, איכה תרעי ותנצלי מיד המציקים לך להיות ביניהם ולא יאבדו בניך, התבוננו בדרכי אבותיך הראשונים שקבלו תורתי ושמרו משמרתי ומצוותי ולכי בדרכיהם. נמצינו למדים, כי בימינו אלה כאשר ארך עלינו הגלות ומשך עלינו השעבוד, וברבות הימים ובסגות הזמנים גובר והולך כח הסטרא אחרא רח"ל, ובני ישראל נאחזים בסבך נסיונות רבות ועצומות הבאים עליהם בשצף קצף להדיחם מדרכי האמונה, העצה היעוצה בעדינו לקיים צאי לך בעקבי הצאן, להתחזק בדרכי האבות ובמסורת האבות ושלא לזוז מנתיבתם ימין ושמאל, ורק בכח זה נלך לבטח דרכינו על משכנות הרועים באמונה שלימה ויראה טהורה.

ובכן י"ל דהיינו טעמא שאנו מקדימים ואומרים בפסוק היחוד שמ"ע ישרא"ל, והכוונה על ישראל סבא, וכוונתינו להכריז ולהודיע שאנו מסתכלים ומתבוננים בדרכי אבותינו הראשונים ואנו משתדלים בכל עוז ללכת בדרכיהם הישרים, ועל ידי זה האמונה תקועה בלבינו בדרך האמת והצדק, ועל דעת כן אנו אומרים ה' אלהינו ה' אחד.

ובזה יתבאר מאמרם ז"ל, כל השונה הלכות בכל יום, לא אמרו כל הלומד, אלא כל השונה, והכוונה שכל החוזר ושונה תורתן של ראשונים ומשתדל בכל עוז לידבק בדרכיהם הטובים, מובטח לו שהוא בן עולם הבא, כי במה שמקיים בנפשו צאי לך בעקבי הצאן, וחוזר ושונה תמיד דבריהם של הראשונים כמלאכים, מובטח לו שלא יטו אשוריו מני הדרך האמונה הצרופה ויזכה להיות בן עולם הבא.

ועל זה דרשו הפסוק הליכות עולם לו, והוא מדברי הנביא (חבקוק ג ו) עמד וימודד ארץ ראה ויתר גוים ויתפוצצו הררי עד שחו גבעות עולם הליכות עולם לו, ופירש רשיז"ל, שכוונת הנביא על דור המבול ודור הפלגה שמרדו בהקב"ה ונתפוצצו ונשתברו, וגמר אומר הליכות עולם לו, הראה להם שכל מהלכו של עולם שלו הוא. ויתכן להוסיף ולומר שהנביא מרמז גם כן על אחרית הימים בעקבתא דמשיחא, כאשר יתיצבו מלכי ארץ על ה' ועל משיחו, ויתוספו עליהם גם רשעים וכופרים מבני עמינו אשר ימרדו במלכות שמים רח"ל, ויראי ה' וחושבי שמו תהא להם נסיונות רבות ועצומות להתחזק בעיקרי האמונה, על זה אמר הליכות עולם לו, דאף בעת ההוא יוכלו לראות שכל מהלכו של עולם שלו הוא באמונה תמימה ושלימה, ולזה דרשו אל תקרי הליכות אלא הלכות, כי על ידי שיהיו חוזרים ושונים ההלכות והיסודות שקבלו מאבותיהם מדור דור, אז מובטח להם להתחזק באמונה שלימה בלי סיג ופגם.

והשתא מבואר היטב הקישור לתחילת הש"ס שהתחיל התנא בענינא דקריאת שמע מאימתי קורין את שמע בערבית, כי בקריאת שמע אנו רואים יסוד הלזה ששנינו בסוף הש"ס, ולכוונה זו אנו אומרים שמע ישראל, ישראל סבא, שעל ידי הליכה בדרכי האבות אנו זוכים ליחדו באמונה שלימה.

*

תשואות חן לוועד הוצאת ספרי רבינו הברך משה זיע"א, שהמציאו לנו את הדרושים לרגל ההילולא קדישא

בעמדינו לקראת הילולא קדישא של מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע אשר הוא חל ביום שב"ק ראינו לנכון ללקט מדבריו הקדושים המובאים בספריו הק' בגודל מעלת וסגולת השבת,

- וזאת למודעי שהאותיות המודגשות הן המה לשונו ממש -

קדושת השבת היא יותר מן המועדים

ובעמדי לבשר צדק לפני תלמידי הישיבה עניתי ואמרתי בזה תוכחת מוסר על גודל חין ערך קדושת השבת, הן מודעת זאת כי אור נוגה קדושת השבת מאיר ומבהיק בנשמת האדם כפי ערך ההכנה אשר יעשה בששת ימי המעשה, כי באם יעסוק כל השבוע בתורה ועבודה ומעשים טובים בקדושה וטהרה, אזי יזכה ביום השבת לטעום מנופת צוף קדושה העליונה השופע ובא ביום הקדוש הלזה, אבל אם יבלה את זמנו בששת ימי החול בהבל וריק לא ירגיש בנפשו התנוצצות הקדושה ביום השבת. (ברך משה בהר ריז) כי כל כך גדולה היא יום השבת שקדושתה היא נתעלה יותר מכל המועדים, **כמו שמצינו בגמרא שאל טורנוסרופוס את ר"ע ומה יום מיומים, א"ל שבת נמי דמרי צבי כי ראה אצל בנ"י שקדושת השבת גדולה ויתירה על קדושת המועדים, ולזה שאל מה יום מיומים, היינו מדוע גדלה קדושת השבת יותר על קדושת שאר המועדים מקראי קודש, השיב לו ר"ע שבת נמי דמרי צבי, שגם גדולת השבת באה מאת המלך מלכו של עולם, כי קדושת השבת מקדשא וקיימא מאת הקב"ה בעצמו משא"כ קדושת המועדים, ועל כן נתעלה קדושת השבת יותר מכל המועדים.** (ברך משה קדושים קכה)

השפעות רוחניות

כי מבלעדי היום הזה שהוא שב"ק אין לכם לב לדעת ועינים לראות בתורה ועבודה, ורק בכה קדושת השבת נפרד הקליפה והזוהמא ותוכלו לעלות במעלות הקדושה, ועל זה המשיך ואמר ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אותם רומז על שבת קודש שנקרא ברית, ואז למען תשכילו את כל אשר תעשון להצליח דרכיכם בעבודת ה' כדבעי למהוי, ואין שטן ואין פגע רע וזוכים לכל טוב ברוחניות ובגשמיות. (ברך משה נצבים רטז) ועוד יותר מזה מצינו **שרצו היוונים לבטל את ישראל מלקיים מצוות הבורא ית"ש וע"כ גזרו על שבת חודש ומילה בידעם שהמצוות הללו היא מיסודות הכלל ישראל ואם יתבטלו ממצות אלו אז אין קיום להכלל ישראל ח"ו.** (מהר"ם ט"ב חנוכה דף קכה) ויובן הדבר כי אמרו חכז"ל דכולי עלמא בשבת ניתנה תורה לישראל **ולכן בראש השנה שחל בשבת אנו מזכירים ואומרים באהב"ה מקרא קודש אף שאין אהבה בדין מ"מ אנו אומרים בו נוסחא זו כדי לעורר זכות מתן תורה ומעמד הנבחר וקבלנו עלינו על הר סיני עול מלכותו ית"ש בתום לב כדרך העושים מאהבה, ובדין הוא שישפיע עלינו הקב"ה מן השבת אהבה רבה בחסד ורחמים.** (מתוך דברות קודש בסעודת הבר מצוה לא' מנכדיו)

השפעות גשמיות

ולא רק השפעה רוחניות שיוכלו להתקיים בחסד וברחמים בדין אלא גם השפעה גשמיות בעוה"ז זוכים אנו על ידי השבת **כי "שבת" גימטריא "יפה תואר", היינו כי על ידי שמירת שבת זוכה האדם לאור פנים וצלם אלהים וע"כ רצה משה רבינו להלחם עם עמלק דווקא בשבת כי בשבת זוכים ישראל למאור פנים וצלם אלהים, ובכח זה יוכלו להתגבר על עמלק להכניעו ולנצחו.** (ברך משה בשלח קכ) ואף גם כי אימת שבת עליהם **ונזהרים כל ישראל מדבר שקר ומרמה, גם הקב"ה מתנהג עמהם מדה כנגד מדה והדיבור לבד הוי קנין** (עיי"ש באריכות) **ושפיר משלם שכר טוב ליראיו בעולם הזה על שמירת שבת, ולכן אמרו במדרש שבשכר שמירת שבת זכו לרשת את הארץ.** (ברך משה בהר רכד) ואף שאמרו חז"ל דאין הברכה שורה במקום הריקן מ"מ **שבת דהיא שמא**

דקודשא בריך היא נמשך ההשפעה בבחינת שמות הקדושים מכח עליון גבוה מעל גבוה, וממילא שורה הברכה אף באתר ריקניא, וזהו הכוונה כל ברכאן דלעיל"א ותתא ביומא שביעאה תליין, היינו שההשפעה באה אף מצינורות העליונים גבוה מעל גבוה, ובאופן כזה שורה הברכה אף יש מאין. (ברך משה ויצא קפא) וע"ז אמרו ברכת הוי"ה היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה, היינו שהיא תעשיר ממקום עליון גבוה מעל גבוה מבלי שיצטרך לקחת מצינורות המשפיעות לאחרים, ולכן ולא יוסיף עצב עמה, שאינו גורם עצבון לשאר בני אדם, כי אינו גורע משלהם כלום, וברכה כזו נשפעת ביום השבת קודש כאמור. (ברך משה בהר רטו)

הכנה כל ימי השבוע בתורה

ובכן צריך האדם לעשות הכנה בכל ימי השבוע כי אמרו חכז"ל לא ניתנו שבתות אלא לעסוק בהם בדברי תורה, אמנם מודעת זאת כי מי שאינו עוסק בתורה כל ימי השבוע מאוד יקשה בעדו לעסוק בתורה ביום השבת, ולא תהא ביכולתו לקדש את השבת כראוי וכנכון בעסק התורה, ולכן מן ההכרח שיעסוק האדם בתורה בכל ימי השבוע, ואז תהא דעתו צלולה לעסוק בתורה בשבת. (ברך משה יתרו קנד) ועיקר ההכנה צריך להיות בלימוד הלכות שבת כי הן מודעת זאת כי אי אפשר לשמור את השבת כהלכתו אלא אם כן עוסקין בהלכות שבת, ועל ידי שיתעסקו בהלכות שבת ידעו לשמור את השבת כהלכתו ובזה יעשו הכנה דרכה לקדושת השבת דלעתיד, ויזכו ליום שכולו שבת. (ברך משה אמור רד) ואם בכל השבוע כך ק"ו בן בנו של ק"ו ביום השישי ערב שבת קודש, והכינו את אשר יביאו בתורה ועבודה ביתר שאת ויתר עוז, שצריך אזהרה יתירה למלאות את הזמן היקר בתורה ועבודה, ומה גם לעסוק בספרי יראה וחסידות, אשר הן הן הדברים שיצאו בקדושה ובטהרה מפי הצדיקים הקודמים ברשפי אש אהבת הבורא ב"ה, ודבריהם הקדושים קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא, ויש בהם כדי להלהיב נפשות ישראל לעבודת השי"ת. (ברך משה בהר ריז)

תפלות שבת בשמחה ובחרוה

ואחרי ההכנה הלזו בודאי יזכה האדם למה שאמרו חז"ל דשבת היא אחד משש לעולם הבא, היינו כי ביום שב"ק יוכל האדם לזכות לדעת והשגה אמיתי לראות ולהכיר שהכל הוא לטובה וכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ואם מקדשים את השבת כדת וכראוי, בא שבת בא מנוחה להנצל מכל צרה וצוקה, כי זוכים לבחינת מעין עולם הבא שהוא כולו הטוב והמטיב וע"כ אומרים שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתינו גם בימות החול כי נזכה לבחינת עוה"ב לראות שכולו הטוב והמטיב ויתוודע לנו שאין שום צרה ויגון ואנחה בעולם אלא הכל הוא רחמים וחסדים. (הגדה ברך משה קיג) בדעה צלולה זו יבוא לעבוד את הבורא כי על כן היתה נתינת התורה ביום השבת לאשר יום השבת מוכיח ואומר שהיו בני ישראל משועבדים תחת יד פרעה בל"ט מלאכות שהרי זכר ליציאת מצרים הזהירם לשבות מאותם ל"ט מלאכות לשם ה', ומעתה ביום שבת קודש הזמן גרמא לעוררן ולהזכירן כי כדאי היא ההוצאה שתהיו משועבדים לי לשמי השבת. (ברך משה במדבר כט) ואחרי זאת כשישיג השגה זאת כשיגיע עידן שירותא דצלותא יוכל לברכא לה בחדוה הן הם תפילות השבת המלאים בגעגועי דביקות ואהבה, ובפרט מזמורי קבלת שבת ופסוקי דזמרה אשר ראוי לכל ירא ה' לאמרם בנעימה קדושה ובהשתפכות הנפש. (ברך משה בהר ריז) ובזה יתעלו כל התפלות מכל ימי השבוע שאיתא בתיקוני הזוה"ק מאן דמשקר בברית מילה אסתלק מיניה הוי"ה, ושריא עליה שטן דאיהו אל אחר באתר דהוי"ה, אמנם מבואר בספרים כי ארבע תפילות של שבת הרי הם נגד ארבע אותיות הוי"ה ב"ה, ואפשר לומר כי בכח ארבע תפילות של שבת קודש זוכה האדם לתקן הפגם ולהחזיר ארבע אותיות שם הוי"ה למקומו, ועי"ז יזכה לתקן פגמו ולהנצל מחטא בכל ימות השבוע, ואז יתקבלו תפילותיו לרחמים ולרצון, כי כל עוד שלא תיקן האדם פגמיו תפילותיו אינם מתקבלות, ועל זה אומרים על כן אכבס בו לבי כבורית להתעורר בתשובה ע"י ערבית ושחרית מוסף וגם מנחה הוא יענני. (ברך משה שמות טז)

נשמה יתירה בשב"ק

ואיתא בספרים דעל ידי תפילות שבת זוכים אנו למה שאמרו חז"ל שזוכים ישראל בכל שבת ושבת לקבל נשמה יתירה מן השמים ועי"ז יוכל להשמר גופו ונפשו מן החטאים, כי לכאורה יש להתבונן דמכיון שיש לו לאדם שני חלקים מן האב ומן האם ורק חלק אחד מאת הקב"ה, א"כ הרי עלול שיתבטל נפש הקדושה חד בתרי, והאיך יהא בכוחו להגביר את חלקו של הקב"ה נגד שני חלקי האב והאם שהם הרוב אמנם על ידי שהאדם מקבל ביום השבת נשמה יתירה, שוב אין כאן רוב נגד נפש הקדושה שהרי יש בו שני חלקים גם מאת הקב"ה

ובכח זה יכול להתגבר על חלקת אביו ואמו ולהשמר מידי עבירה ועון. (ברך משה קדושים קכט) וכיון שנתגדל חלק האלקות שבו עוד יותר מימי החול **יובן מה שאמרו חז"ל שהשומר שבת כהלכתו אפילו עוע"ז כדור אנוש מוחלין לו, כי לפי האמור לכך מועיל תשובה לישראל למי שיש להם נשמה שהוא חלק אלקי ממעל, ולפי זה דבשבת שניתוסף לאדם עוד נשמה יתירה לכך מועיל תשובה אפילו על מה שאין מועיל בחול.** (מהר"ם ט"ב לפסח יב) ועל ידה זוכה שיהיה גם אכילתו וצורכי גופו לשם שמים **כי כתב רשיז"ל בד"ה נשמה יתירה רוחב לב למנוחה ולשמחה ולהיות פתוח לרוחה ויאכל וישתה ואין נפשו קצה עליו. כי על ידי שנתן לנו הקב"ה את יום השבת אשר בו אנו זוכים לנשמה יתירה, ממילא בניקל לנו יותר לבוא לבחינה זו לעבודה את השי"ת גם בצרכי הגוף, ולא להיות דומה לבהמה שעושה את הדברים הללו בלי שום דעת ותבונה** (ברך משה בהר רטו)

שירות ותשבחות בעת סעודות שב"ק

וכשמתגבר על חלקי הגוף יבוא לערוך שולחן כדת ערוך **הלא המה סעודות שבת קודש, כאשר הורו לנו חז"ל כי ביום השבת ישראל אוכלין ושותין ומתחילין בדברי תורה ובדברי תשבחות,** (ברך משה בהר ריח) ובזה יהיה לנו הוכחה **כי בכל עת ובכל שעה דעתו של האדם היא על התורה ואינו מסיח דעתו ממנה, והראיה שאף גם בעסקו בדברי הרשות בתענוג אכול ושתו הוא זוכר את בוראו לעשות נחת לפניו ית"ש ומתעורר בלהב יקוד אש ברון שיר ושבח ובדברי תורה, ומכח זה יש להם לישראל חזקת כשרות אף בחוצה לארץ ושפיר נוכל לבקש שיצטרפו מחשבותינו הטובות למעשה, כי מכח זה אמרינן ביה שפיר מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה.** (ברך משה נצבים ריט) **וע"כ ראוי לערוך סעודות שב"ק בנימוס ודרך ארץ בשבת אחים גם יחד, ולשוח בדברי תורה ומילי דחסידותא, ולשורר ולרנן בנעימה קדושה זמירות ותשבחות למלך אל חי וקים, ובפרט בסעודה שלישית בעת רעוא דרעוין שהוא עת רצון נשגב כמבואר בספרי הקודש, והזמן גרמא להתקרב אל השי"ת מתוך התעוררות תשובה ותבירא דלבא.** (ברך משה בהר ריח)

לימוד התורה ביום השבת

אמנם יסוד ועיקר גדול בקדושת השבת הוא עסק התורה **כי מעלת לימוד התורה ביום השבת גדולה פי כמה מלימוד התורה בימות החול.** (ברך משה בהר ריח) ושבת קודש נקרא בזוהר הקדוש יומא דאורייתא **כי כל כך גדלה מעלתה שעל ידי שמירתה לבד היינו יכולים להשיג את כל התורה אפילו טרם קרבנו להר סיני כי השבת מסוגל להשגת התורה וגודל קדושת היום היה מסייע לנו להשיג מעצמינו את התורה וע"כ אומרים אלו נתן לנו את השבת ולא קרבנו לפני הר סיני דיינו.** (ליל הסדר תשנ"ד והיא לו נדפסה בהגדה דף צ) ובכן ראוי להגביר חיילים לתורה ולתעודה ביום השבת ולהזהר שלא לבטל אפילו רגע קלה, **כי נתן הקב"ה ברכה מיוחדת ביום השבת שאם ימלא האדם עתיו ורגעיו בשבת קודש ביגיעת התורה, יזכה למציאה אחר היגיעה שתהא ברכה ניתנת בתורתו וישפיעו לו מן השמים שפע חכמה ובינה להבין ולהשכיל חכמת התורה הרבה יותר מכפי ערך יגיעתו, ודבר זה נרמז במאמר הכתוב זכור את יום השבת לקדשו בתורה ועבודה, ושמא תאמר מה יוכל האדם להשיג בעסקו בתורה יום אחד בשבוע על זה סיים ואמר על כן בר"ך ה' את יום השבת ויקדשהו, שנתן הקב"ה ברכה ביום השבת שתהא תורתן מתברכת כמו אצל החסידים הראשונים שאמרו חז"ל תורתם משתמרת ומלאכתן מתברכת וברושלמי איתא הגירסא על ידי שהיו חסידים ברכה ניתנת בתורתן וברכה ניתנת במלאכתן.** (ברך משה בהר ריא) ולא רק להשיג ולמצוא מרגוע בנפשו בספה"ק הכתובה לנו מסיני וברוח הקודש, אלא אף לחדש חידושי תורה **דהנה ביום השבת קודש הזמן גרמא לחדש חידושי תורה כמבואר בזוה"ק, כי ביום השבת נטע הקב"ה כח מיוחד לחזור ולעשות בעולם תולדותיהם כיוצא בהם, ולפי"ז יש לומר שגם בתוה"ק שופע כח זה ביום השבת לחזור ולעשות תולדותיהם כיוצא בהם בחידושי תורה, ולכן הזמן מסוגל בשבת קודש לחדש חידושי תורה,** (ברך משה ויקהל ער) **ומן הנכון לקבוע את יום השבת לחזור ולשנן את הלימודים שלמדו במשך הזמנים הקודמים, וכח קדושת השבת יעזור ויסייע להצליח בתורה ה'.** (ברך משה בהר ריח) וכן היא מן הראוי **כי ביום שבת קודש יפנו אבות לבנים להורותם דרכי ה' וע"כ המשיך הפסוק ואמר איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו.** (ברך משה קדושים קלב) ואם ככה יעשה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות יזכה להשראת השכינה **כי רק על ידי עסק התורה יזכו להשראת השכינה והזמן גרמא לזה ביום השבת אשר גם היא מסוגלת להשראת השכינה, ודבר זה ילמדו ממנו גם הדורות הבאים לעסוק בתורה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ביום השבת, ואז יזכו גם הם להשראת זיו שכינתו ביניהם.** (ברך משה ויקהל רסח)

אל יפתה א"ע בענוה פסולה

ולא יתפתה האדם מיצרו ויתייאש עצמו לומר מי אנכי שפל ונבזה מלולכך בחטאים שאזכה לכל אלו **דמשבת קודש ומועדי ה' הם אות וראיה לבחינה זו כי לא ידח ממנו נדח וכל נשמה מישראל אף הרשעים נבראו לתועלת הצדיקים וסוף כל סוף יהיה להם חלק לעולם הבא.** (ברך משה נח דף מ) וע"כ אמרו חז"ל דהמשמר שבת כהלכתו אפילו עוע"ז מוחלין לו **דלפי האמור י"ל דהא דאמרינן שהתשובה מרפא את הנשמה מכל המכות והפצעים שחבל החוטא בנפשו, היינו דווקא בתשובה שלימה ותשובה עילאה בכל לב ובכל נפש, אבל תשובה פחותה אין בכוחה אלא לגרום סליחה וכפרה ולא לרפאות חולי הנשמה, ובכן מאחר דזעירין אינון שזוכין לשוב אל ה' בתשובה אמיתית באמת ובלבב שלם, ליזה מסייע קדושת השבת לרפאות חולי ופצעי הנשמה לנקותה ולטהרה.** (ברך משה אחרי קטז) ועוד יותר מזה דאף הזדונות נעשין כזכיות **דאיתא בחז"ל שאכילת עראי פטורה מן המעשר ודווקא בחול, אבל בשבת סעודת שבת קובעת למעשר, הרי ששבת מחשיב עראי לקבע, והכי נמי יש לומר דתשובה מיראה לא נחשב כזכיות משום דלא הוי רק עראי כמבואר, אולם זה דוקא בחול, אבל השומר שבת כהלכתו אז שמירת שבת מחשבת התשובה והעבודה מיראה, שלא יהיה רק עראי אלא לקביעות ממש נחשבו כמו לענין מעשר הזדונות נעשים כזכיות וע"כ אמר אדם הראשון לאחר תשובת קין שהיה מיראה מזמור שיר ליום השבת.** (מהר"ם ט"ב לש"ש דף סט) ואף שעיקר התשובה צריך להיות ווידוי וחרטה, וכואב הלב על כל אלו החטאים והפשעים שכבר שכחם ובלא ודוי ותשובה האיך יתרפאו מ"מ **כתב הרבי ר' צבי אלימלך זי"ע דמגודל מדת חסד"ו ליתן לנו יותר מן המבוקש שמביאה רפואו"ת גם להנעל"ם מאתנו, ודבר זה מתעורר על ידי שמירת שבת כהלכתו שעי"ז אנו נעשים כשותף להקב"ה במעשה בראשית, וגם כל הענין של שמירת שבת מורה על זכר למעשה בראשית ועל ידי זכירת מעשה בראשית נתעורר מדת החסד כי עולם חסד יבנה, וממילא נזכה גם אנחנו שימחול לנו השי"ת גם על אלו העונות שכבר נשכחו מאתנו.** (מהר"ם ט"ב לש"ש דף עו)

מקרב הגאולה שלימה

וע"כ יתחזק האדם לבו לילך מחיל אל חיל לעשות תשובה ביום השבת בשמחה אמיתית **דבזכות השבת יכולים להיגאל ע"י שמתקרבים להשי"ת, כיון דבשבת אין שום זכר לאבילות על חורבן בית המקדש, רק כולו קודש ומנוחה ועי"ז יכולים לעשות תשובה במדריגה יותר גבוה משאר ימות החול, ומוסיף עליו כח השבת שנקי מכל שמץ של אבילות ועי"ז יכולים לעשות תשובה כראוי ולהביא הגאולה כמו שאמרו חז"ל אם משמרים ישראל את השבת כראוי אפילו יום א' בן דוד בא.** (מהר"ם ט"ב לסוכות דף רט) ובזכות שמירת שבת כהלכתו כראוי וכנכון **המורה על אמונה ע"כ הוי שמירת שבת קודש ג"כ ענין הכנה אל הגאולה שלימה להתקדש ולהתקרב לעסוד את הקב"ה בטהרה ובאמונה שלימה ועל ידי זה נזכה ליום שכולו שבת ולרב טוב בביאת הגואל לחיי העולם הבא.** (מהר"ם ט"ב לחנוכה דף קנ"ט) כי ידוע מה שאמר הרה"ק מראפשיץ זי"ע דבכל יום כשאדם עובד אותו ית"ש בונה את ירושלים ובית המקדש של מעלה, **ואם בכל יום ויום נבנה בית המקדש על ידי עבודת הצדיקים הרי על אחת כמה וכמה כי מעבודת הצדיקים ביום השבת קודש נבנה בית המקדש של מעלה ביתר שאת ויתר עז, ולפי זה יתכן להוסיף ולפרש כוונה נוספת בנוסח התפילה ובנה אותה בקרב בימינו דהנה כתב א"ז בקדושת יו"ט שהשבת נקרא יום, וזה אמרינו בתפילה ובנה אותה בקרוב בימינ"ו, פי' שיבנה בית המקדש על ידי השבת קודש חמדת הימים, אשר בו ביום עבודת הצדיקים מאד נעלה, ונבנה בית המקדש וירושלים של מעלה.** (ברך משה ויקהל ערה).

משה"ה ידבר והאלוקים יעננו בקו"ל

מתאמרא משמיה דהגה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע לפרש הכתוב משה ידבר והאלהים יעננו בקול דהנה אמרו חז"ל הנכנס לבקר את החלה בשבת אומר שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא, ובפשטות הכוונה שהמבקר את החולה אומר הכל, אמנם י"ל שהמבקר אומר רק שבת היא מלזעוק, והשי"ת עונה ורפואה קרובה לבא, כי מבואר בסידור האריז"ל שהשם מה"ש מסוגל לרפואה ולסלק המות מעל החולה, והנה **ש**'בת **ה**'יא **מ**'לזעוק ראשי תיבות **מה"ש**, ועל ידי שהמבקר מכוין באמירתו בזה השם, הקב"ה עונה ורפואה קרובה לבוא, וזה הכוונה "משה ידבר" **מש"ה** ראשי תיבות **ש**'בת **ה**'יא **מ**'לזעוק, והיינו כשאדם מישראל אומר שבת היא מלזעוק, "והאלהים יעננו בקול", **קו"ל** ראשי תיבות **ו**'רפואה **ק**'רובה **ל**'בוא. עכ"ד. (ברך משה פר' בשלח עמ' קי"ט)

דבר בעתו

ימי הספירה (א)

לקט מאמרי קודש מפי צדיקי וקדושי עליון, בעניני קדושת היום וסגולתו

פסח וימי הספירה הם שורש לכל ימות השנה ובדרך שאדם הולך בהם, מוליכין אותו כל ימי השנה.

(נהר שלום)

◆◆◆

כמו ר"ה עשי"ת ויוה"כ כמו"כ פסח הוא בחי' ר"ה, וימי הספירה בחי' עשי"ת והשבועות כנגד יוהכ"פ.

(בית אברהם)

◆◆◆

שבע שבועות תמימות תהיינה לכה"פ השבתות יהיו תמימות, כולם קודש לה' השבתות של ימי הספירה שיש בהם תוס' הארה כל שבת הוא כב' שבתות ועליהם נאמר אלמלי שמרו בנ"י שבת אחת מיד נגאלין ובמק"א נאמר שתי שבתות והיינו שבת של ימי הספירה חשובה כב' כל שבת מאלו השבתות יש להם מדה אחרת שכל מי שיש לו לב מבין ומרגיש בכל שבת טעם אחר.

(בית אברהם)

◆◆◆

עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום ר"ל כשלא עשה תשובה ולא העיר א"ע תיכף בתחילת ספירת העומר אל יאמר שאין לי עוד תקוה אלא עד ממחרת השבת השביעית תספרו ר"ל כל זמן שיש אפי' יום אחד מהספירה תספרו ר"ל תוכל להאיר ביום זה כל החמשים בתשובה.

(עבודת ישראל)

◆◆◆

ואיש כי ימכור בית מושב עיר חומה, הוא הלשון החוטא בברית הלשון אשר היא מסובבת חומר ואין לו התיקון כ"א בתורה כמבואר במס' ערכין ותקוני' תלוי בימי ספירה שבין פסח לעצרת וביום העצרת הוא היובל שבו יתוקנו כל בני תורה ויקנו בו שלימות, והיתה גאולה עד תום שנת ממכרו עד שיקבל תמימות שנה שהוא עומד שכל שנה ושנה מקבל תמימתו בימים האלה כדכתי' תמימות תהיינה ימים תהיה גאולתו ר"ל ידע בנפשו כי הוא גואל ימים עליונים שנפגמו ואם לא יגאל ר"ל אז ח"ו יקום לצמיתות לקונה אותו הוא היצה"ר הלוחם עליה עיר ההיא הקטנה ולא יצא ביובל ביום מ"ת כשיקבלו כל בני תורה תמימותם, הוא בחוץ יעמד ר"נ מהאי כיספוא.

(חתם סופר)

◆◆◆

וחמישים יום שבין פסח לעצרת הם שבת של כל השנה כי ימים הללו הוכנו לקבלת התורה כי בכל יום מימים אלו, הוכנו להכנס במ"ט שערי קדושה ואם בימם אלו משימים לב לשוב אל ה' בכל לבבם ובכל נפשם, מכינים לעצמם ליכנס לשערי קדושה למ"ט שערי קדושה.

(קומץ המנחה)

◆◆◆

לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון ר"ל שתזהר באותן הימים שהן לפי מ"י ר"ל יום החמשים יום קבלת התורה שעתיד ליתן דין וחשבון עליהם כי אז הוא הזמן להתקדש.

(בת עין)

◆◆◆

ידוע מענין הספירה שהוא זמן בירור לכל אחד ואחד בפני עצמו, כמ"ש ז"ל (מנחות ס"ה:) וספרתם לכם שתהא ספירה לכל אחד ואחד, וכל אחד אינו יוצא בספירת חבירו , ואם כל זה יש מענין הספירה התכללות כל הכלל כולו, זה יש לו מידה טובה זו ביותר, וזה את זו. ויש לומר שרמז יש לזה הענין שצוה למימני יומי ומצוה למימנו שבועי יומי הוא הכנה לריצוי הפרט השבועי לריצוי הכלל , וכל זה הוא הכנה לחג השבועות שהריצוי הוא בשניהם יחד.

(שם משמואל)

בשבת זו נתגלה האור של פעות פצה

שמענו מכ"ק אאמו"ר בשם המגיד הק' מקאזניץ זצללה"ה זי"ע שהעולם קורין לשבת אחר פסח שבת געלע מצות, והוא גילוי מצות, עכלה"ק של המגיד הק' זצוקללה"ה זי"ע, ולפרש דבריו הקדושים נראה כנודע דהמצות הם מוחין דאבא המרומז לחכמה, וזהו והן יראת ד' הוא חכמה (איוב כ"ח כ"ח) היינו כי החכמה הוא דבר הנסתר מעין ומוסתרת במוח, וכאשר יטהר ויקדש המוח והמחשבות בקדושה ובטהרה בא היראה מהעלם אל הגילוי, ומתפשטת בכל איבריו עד שנראה וניכר היראה על פניו ממש, ו"הן פירוש דבר הנראה וניכר, כאדם שמראה או סופר בפיו ע"ז שייך לומר אלו "הן וכנודע, וכאשר בכל ש"ק מתפשטת היראה על כאו"א וכמאמרם ז"ל (ירושלמי דמאי פ"ד ה"א) אפילו ע"ה אימת שבת עליו, אז נתגלה וניכר פעולת המצה, שע"י נטהרו המוחין ופרי עשתונותיו הוא היראה הבאה על פני האדם אח"כ, כאשר אור ש"ק הופיע ביקרו אז נגלה לעין היתרון היראה שיש לו מאכילת מצה [ומכל עניני הפסח, ולכן נקרא שבת גילוי מצות].

ואולי גם המנהג לנקד החלות במפתחות בשבת זו הוא ג"כ לדרכינו מרמז על היראה השופע מאור אכילת המצה, וכדברינו כי מפתחות רומזים ליראה כמאחז"ל (שבת ל"א.) ד' יטע בלבינו אהבתו ויראתו בזכות אכילת המצה והש"ק, ונזכה לרפואת הנפש ורפואת הגוף לנו ולכל ישראל אמן.

(ישמח ישראל, תזריע)

לפיכך אנחנו חייבים להודות

בין גאולה לגאולה, נפתח בשירה ותהילה, מהררי ציון קודש וירושלים עיר הקודש והמקדש

אל הנהלת מוסדות יטב לב בעיה"ב לאנדאן

על כל החסד אשר עשיתם עמנו כל השנים, ובמיוחד אשר אחרי

קריאת הקודש של איתן אדונינו כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

זכיתם בסייעתא דשמיא מרובה לעשות רצון צדיק ולשלוח בעת לפני חג הפסח סכומים ענקיים ולשלם כל החדשים עד הנה

ובוודאי זכותכם גדול היא עד מאוד וחלקכם עם מזכי הרבים אשר עושים טלאכת ה' באמונה וזכות אבות הציבור טסייעתכם להתברך בכל מילי דמיטב

ובכן נבוא בברכת תודה וברכה

לידידינו אנשי שלומינו בעיר הבירה לאנדאן כאו"א בשמו הטוב יבורך

אשר הרימו תרומות ד' בסכומים הנעים כאו"א כיד ד' הטובה עליו ורק ע"י תרומתכם הנדיבה זכינו להניע עד הלום

ובהאי שעתא נרים קולנו בברכה אל מע"כ העסקנים החשובים
אשר עמדו לימינינו להניע עד הלום

בראש וראשונה

הרה"ח המפואר בנש"ק

מוה"ר **מרדכי זיסקינד לאנדא** הי"ו

יו"ר הנהלת יטב לב אייראפא

הרה"ח המפואר

מוה"ר **אשר זעליג לעוו** הי"ו

חבר הנהלת יטב לב וראה"ק דקהלתינו לאנדאן

ואתם עמם משפחת לעוו המעטירה שיחיו

אשר עמדו בראש תמירכה ותרמו סכומים נכבדים

והברכה אחת להעסקנים החשובים העוסקים בטלאכת הקודש בהאפיס של הנהלת יטב לב

מוה"ר **משה אהרן דאסקאל** הי"ו

מוה"ר **געציל פרענקיל** הי"ו

מוה"ר **יחזקאל שוואריץ** הי"ו
מנהל האפיס בלאנדאן

אשר עמדו הכן בהתרטת נדיבי עם לסדר כל הענינים הצריכים להצלחת המגבית ואירגון העסקנות

קובע ברכה לעצמו ידידינו עוז איש ירושלים

מוה"ר **מנחם מנדל ווינשטיין** הי"ו

אשר מיני אז התיסדות האפיס בעיר לאנדאן עומד בראש כל פעולות הקודש לשם שמים בלי תשלום עמול

אחרון אחרון חביב יתברך מפי עליון

מוה"ר **חיים אלעזר קליין** הי"ו

ראוה חשבון של מוסדותינו

אשר כל השנים עומד לימין עח מוסדותינו במסירות רב
ועתה הגדיל עוז לסדר כל הענינים לשלם כל החדשים עד הנה ורק אודות התמסרותו הבלתי נלאות זכינו להניע עד הלום

ברכותינו צרופה שישלם ה' פעלם ותהי משכורתם שלימה מעם ה' אלוקי ישראל וזכות החזקת התורה וזכות רבות"ק זי"ע יעמוד לכם להתברך בכל מילי דמיטב

א"ד אסירי התודה בברכת ונאבל שם מן הזבחים ומן הפסחים

הנהלת המוסדות בעיה"ק ירושלים תובב"א

שמואל ראטער – אהרן צבי היילברון – דוד מאיר וויים – ישראל טרדכי פעלבערבים – אבינדור נאלדשטיין – יעקב שלום אשכנזי

ישכר בצלאל יאקאב, מנהל

פנימי תשפ"ד בלתי מוגה

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ביקור כ"ק הגה"צ רבי חיים לויב כ"ץ שליט"א

אבר"ק ור"מ סערדאהעלי

בבית אכסניית כ"ק מרן רבינו שליט"א – בבארא פארק יע"א

יום ב' פרשת נצבים תשע"ח לפ"ק

הגה"צ אבר"ק סערדאהעלי ביקר אצל רבינו כמידי שנה בשנה לברך ולהתברך לקראת ימי הרחמים והרצון הממשמשים ובאים

רבינו: וואס מאכט מען עפעס אין בריאות? שוין בעסער?

גאב"ד סערדאהעלי: ברוך ה'.

רבינו: מ'האט שוין פארגעסן דערפון?

גאב"ד סערדאהעלי: נישט ממש פארגעסן, אבער שוין כמעט אריבער ב"ה.

רבינו: מ'דארף זיין געזונט און מ'דארף האבן א לב טוב.... אז ס'לאזט זיך שוין פארגעסן איז גוט.

גאב"ד סערדאהעלי: ברוך ה', אין בו ביטול תורה ותפילה.

רבינו: ס'איז דא וואס מ'טאר נישט פארגעסן, די חסדי ה' טאר מען נישט פארגעסן, אבער דאס דארף מען לאזן פארגעסן.

ושאל רבינו: מ'איז ממשיך ארויס צו געבן די ספרים?[1]

גאב"ד סערדאהעלי: מ'גייט יעצט אי"ה ארויס געבן דעם דריטן און לעצטן באנד אויף הלכות פסח, אלע הלכות פון מצה, פון ווייץ, פון מים שלנו...

רבינו: עם איז דא אן אויפוואכונג, עם איז דאך געווען מוזנח די ווייץ, און ס'איז בעסער געווארן, מערערע מענטשן וויסן שוין היינט אז ס'איז נישט קיין חכמות.

גאב"ד סערדאהעלי: טאקע א חידוש, דער עולם ווייסט דאך נישט, מ'פארלאזט זיך אויך די בעקערייען, און זיי האבן אריין געקוקט.

רבינו: ס'איז געווען געבויעט אויף גרויסע קולות, מ'האט זיך געמוזט פארלאזן אויף קולות, צוליב פארשידענע סיבות איז עס אזוי געווען.

גאב"ד סערדאהעלי: אז ס'איז פאר א ציבור, פארלאזט מען זיך אמאל, אביסל אזוי און אביסל אזוי.

מ'גייט א קוק, מים שלנו איז דאך שוין א פשוט'ע זאך, עפ"י שולחן ערוך (סי' תנ"ה ס"א) דארף מען עס האלטן אין קעלער, היינט האלט מען עס אין בעקעריי דארט וואו ס'איז גוט וואוים א גאנצן טאג,[2] ס'איז א פראבלעם.

רבינו: דער חתם סופר (אה"ע ח"ב סי' קנ"ג) שרייבט דאך אז ס'קען זיין א ס'איז וואוים, אהן דעם וואס מ'זאל שפירן די וואוימקייט מיט די הענט.[3]

---

1 ספריו המפורסמים בעולם ההלכה 'שער הציון החדש' על המשנה ברורה הל' פסח.

2 עיי' במשנ"ב (שם סק"ז) שאם אין לו מרתף שיניחם בבית, אך לא במקום שמבשלין או אופין שם, עיי"ש.

3 עיי' בשו"ת חת"ס (שם) לענין מי שנתן מים שלנו אצל תנור בית החורף חם, וטוען שלא הרגיש חום בהמים, ותמה עליו החת"ס שאף שאינו נרגש ביד, מ"מ כח החום בו בגידי ועורקי המים עיי"ש.

נאב"ד סערדאהעלי: יא, ס'איז דא אסאך זאכן וואס איז פראבלעמען, יעדע זאך וואס איז פאר א גאנצן ציבור גייט נישט אזוי פשוט...

אבער אז מ'קען מאכן ס'זאל זיין מיטן פולסטן הידור, איז דאך אוודאי כדאי צו טוהן וואס מ'קען.

רבינו: יא ברוך ה', מ'שניידט היינט אין א סאך מקומות ווי ס'רעגנט נישט, אויסער וואס מ'שניידט ווייך אין אריזאונע, שניידט מען אין קאליפארניע, אין ארעגאן, מ'גענט אכטונג ס'זאל נישט רעגענען, רעגן איז מחמין, רעגן איז וואסער, און אז ס'רעגנט אויף די ווייך איז טייטש אז די ווייך איז נאס גענוארן, און אויב ס'איז שוין געצייטיגט איז עס נאס גענוארן וועט ס'איז שוין ראוי.

נאב"ד סערדאהעלי: יא, דאהי רעגענט דאך יעדן צווייטן טאג.

רבינו: דריי טאג וואס רעגנט נישט איז שוין אסאך.

נאב"ד סערדאהעלי: ס'האלט אין איין רעגענען, ס'איז א גרויסע הזנחה געווען, דער רבי ז"ל האט דאס נאך געאהרט מיט יארן צוריק, ער האט אויך געזוכט מהדר צו זיין.

רבינו: יא, עטליכע יאר (בשנות תשכ"ו–כ"ט) האט מען דארט געשניטן דעמאלטס, ווייל דאהי איז געווען פראבלעמען.

נאב"ד סערדאהעלי: איך וויל זאגן, איך זאג עס כסדר, ס'איז נאר פאר"ן רבי'ן צו פארדאנקען, דער רבי האט מעורר געווען מיט אן אחריות, און ברוך ה' ס'האט עושה רושם געווען.

די גמרא זאגט (ברכות ו:) כל שיש בו יראת שמים, דבריו נשמעין.

רבינו: ברוך ה' אסאך אידן זענען היינט מהדר אין דעם.

נאב"ד סערדאהעלי: עס קומט נישט אהן אזוי לייכט.

רבינו: קיין שום דבר טוב קומט נישט אהן לייכט. עס קאסטט אסאך כוחות, און אסאך געלט, יעדע מצוה קאסטט געלט.

דאם איז איינמאל א יאר, דער חתם סופר אין די תשובות זאגט אז מצות אכילת מצה איז די אייניציגסטע מצוה פון אכילה וואס איז פארבליבן, א מצות עשה דאורייתא.[4]

וזה לשונו: וע"ד מורה אחד מערי איטלי' שהורה להעמיד מים שלנו בחדר סגור, וקיר אחד מהחדר הוא כותל לתנור שאפו בו מצות, וחיממוהו ב' ג' פעמים ביום, ועמדו שם המים מערב עד בוקר ולפעמים עד הצהרים, ולשין בו קמח למצות, ואמר אותו המורה שניסה באצבעו שהמים קרים, וגם החלונות שבאותו חדר נקפאים ונקרשים מהקור שבחוץ.

אומר אני אלו חש לקמיחה לא היה מורה ללוש קמחי' באותן המים, ונסיונות בהכנסת היד ומצטננת במים אינה ראיה ללישה כמבואר בש"ס ערוך (ר"פ כל שעה מ"ב ע"א) שצריכה ב' כלים אחד שמקטפת בו ואחד שמצננת ידי', ופי' הר"ן שאותן המים שמצננת בהם ידי' לא תלוש בהם שהמים חמין ומחמיצין העיסה, וכן פסק רמב"ם (ה' חו"מ פ"ה הי"ב וכש"ע סי' תנ"ט סעי' ג').

הרי שהיד מצננת והעיסה מתחמם ומתחמץ, ועינינו רואות שכל המים הנשאבים מהבאר צנים הם מאוד לפעמים עד להקפיא ככפור, ומ"מ אמרו חז"ל שם אשה לא תלוש אלא במים שלנו מפני שהמעיינות חמין לכל מר ומר כפירושו, מדוע לא ניסה זה בהכנסת יד.

אלא ע"כ אין המובחן הזה אבן בוחן, כי חמימות המים באמצעיותם וגידי המים מתחממים ונכנס לתוך הקמה, ואין זה נרגש בעליון המים ובחיצוניים, ודבר ידוע הוא שחמימות חדר שתנור חם כותלו נכנס לתוכו הוא חם יותר הרבה ממרתף המוזכר (בסי' תנ"ה ס"א).

ומה שקפאו החלונות, הוא מטעם שמחמת הבל הבית מזיעים החלונות והקור נכנס מחוץ ומקריש ומקפיא הזיעה ההיא, ומשום כן בחדר שאין מחמין בו לא במהרה יקפיאו החלונות, כי אין שם הבל שיזיעו ואותו ההבל שנכנס לתוך המים העומדים שם מחמין העיסה.

והנה אמרו הפשרת השלגים לעולם רותחים, ועיין מג"א (סי' תנ"ה סק"ח), ועינינו רואות שהיד מתקרר בהם, ע"כ חלילה לעמוד על דעתו והוראתו ויכוף דעתו לדעת מעלתו ותורתו... ע"ש.

---

4 וז"ל בשו"ת חתם סופר (חלק חו"מ תשובה קצו) אליכם אישים מופלאים באנשים אקרא קריאה של חבה יתירה הנודעת דעת תורה ועבודה עבודה הזאת בחודש הזה הידועה היא חודש ניסן ישנו בוכירה וישנו בשמירה ושמרתם את המצות ולבער כל חמירא, וכפי הנשמע עיני רוב גלילות איטליה עלי העיר טריעסטא יע"א להוציא משם לחם שמים מצות לי"ט של פסח, באשר ידוע ומפורסם מימות עולם כי שמה קוננת והזהידים כזוהר הרקיע מזהירים, וגם שמעתי כי גדול מאוד פזרונם בישראל המגיע לאלפים אשר עשירי הק"ק מזילים זהב מכיסם וכספם לצורך מצוה הנ"ל ולפרנס עניי ישראל, יהי כן ה' עמכם. אמנם לעומת זה שמוע שמעתי לא כן ולא נכון ידברו ויתנהגו בשמירתן לישתן עריכתן ואפייתן, כי בעו"ה נמסרו דברים העומדים ברומו של עולם ביד נערי ישראל המנוערים מכל חכמה ומדע ומכל דת ודין, והנה חמץ חיובו כרת, והנזהר ממשהו נמלט מכל חטא ועון כל השנה כולה, מ"ע של אכילת מצה משומרת בליל פסח היא יחידה נשארת לנו מכל מצות אכילה שבכל התורה, אין לנו פסח ולא קדשים לא תרומה ולא מעשר שני, רק מצוה אחת משנה לשנה, ואם גם היא לא תעלה בידינו בשלימות, ולא עוד אלא כי תחת יופי שיהיה האכילה של כל ז' ספק איסור כרת, ולא עוד אלא שיכשיל בזה רבים ח"ו, וגם נוציא על זה אלפים, הייטב בעיני ה' חלילה חלילה.

מ׳איז אזוי מהדר אין פסח אויף אזויפיל ענינים, און דאס איז דאך געווען די עיקר זאך. ברוך ה׳ ישראל קדושים הן, ס׳איז נאך דא ערליכע אידן.

גאב״ד סערדאהעלי: די מצה ברענגט א שמורה אויף א גאנץ יאר, אזוי שטייט פון אר״י הק׳ (כ״כ השל״ה בתם׳ פסחים (דף לז:) מצה שמורה ד״ה מרור בשם האריז״ל שער הכוונות דף פ״ג:).

רבינו: דער תפארת שלמה (לשבת הגדול) טייטשט דעם פסוק (שמות יב, מב) ׳ליל שמורים הוא׳, אז ס׳איז א שמורה אויף א גאנצע יאר, מ׳זאל אפגיהיטן ווערן ס׳זאל זיין א ריינע נאכט, אויף אלע נעכט פון יאר, אזוי שטייט אין תפארת שלמה.[5]

ער טייטשט דעם פסוק דארט (שמות יב, יח) ׳בערב תאכלו מצות׳, אלע השפעות וואס איז דא א גאנץ יאר ווען אידישע קינדער זענען אין גלות, איז אין זכות פון מצות אכילת מצה, השפעות פון פרנסה, השפעות פון תורה.[6]

גאב״ד סערדאהעלי: פון רבי ר׳ מענדעלע (הרה״ק מרימנוב ז״ל) זאגט מען נאך אויפן פסוק (שמות טז, טו) ויאמרו איש אל אחיו מן הוא כי לא ידעו מה הוא, אז יעדער איד נאכ׳ן עסן דעם מן איז ער נתעלה געווארן אז מ׳האט איהם נישט דערקענט פון אין טאג צום אנדערן, וועגן דעם ׳ויאמרו איש אל אחיו מן הוא׳, מ׳האט נישט דערקענט האט מען געפרעגט ווער איז דאס.

רבינו: יא, איך האב אמאל מיט דעם געזאגט א פשט וואס דער פסוק זאגט (שמות יב, כו) והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבודה הזאת לכם. ווייל די גמרא זאגט דאך (קידושין לח.) עוגות שהוציאו ממצרים טעמו בהם טעם מן, קומט אוים לויט דעם רבי ר׳ מענדעלע אז וועג מ׳האט פון דעם געגעסן איז מען נתעלה געווארן, מ׳איז געווארן אן אנדערער מענטש, קומט אוים אז דער זוהן קען דאך דעם טאטן פון פאריגע וואך און פון א יאהר צוריק, און ער וויסט אז זיין פאטער איז נישט געווען אזא איש מורם מעם, און יעצט וועג ער האט געגעסן פון די מצות אין מצרים איז ער געווארן אן אנדערער מענטש, קוקט דער זוהן אהן זיין פאטער ביים סדר נאכט ווי אזוי ער קאכט און ברענט במצוות הלילה, און ער דערקענט איהם נישט, זאגט ער מה העבודה הזאת לכם, וואס איז געשעהן מיט זיין פאטער יעצט ביים סדר נאכט, אזוי ווי דער רבי ר׳ מענדעלע זאגט אז פון קדושת המן האט איינער נישט דערקענט דעם צווייטן.[7]

---

5 וז״ל שם: ליל שמורים הוא לד׳, פי׳ הלילה הזאת יש בה כח לתת שמירה על כל לילות מכל השנה. וזה לשון רבים שמורים. קאי על כל הלילות.

6 וז״ל שם: בערב תאכלו מצות, הנה אמרו חכז״ל (תנחומא בשלח ב) לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן. יש להתבונן ומה נעשה בזמן הזה. אכן הנה מבואר בדברי רז״ל כי אלמלא לא צעקו ישראל ללחם בעת ההוא ביציאתם ממצרים אז היו נזונים משיורי המצה כל הארבעים שנה. אבל אח״כ הוצרך להוריד להם המן. והמן הי׳ בא ע״י מצות המצה שקדם לו במעלה ובזמן. והנה כן אמרו חכז״ל (מכילתא בשלח טז) כי ירמיה הוציא להם צנצנת המן להראות לישראל שאם זכו היו נזונים מלחם שמים ההוא. ויש להבין מה הי׳ להם לעשות לישראל וכי יספיק להם צנצנת המן לכל ישראל. אך הנה אמנם כל שפע ופרנסות של בני ישראל שיורדים לעולם הזה הוא בא ע״י המצה כמבואר בספרים. ולכך המצה הוא שגרם לירידת המן. וז״ש (ראש השנה טז, א) בפסח על התבואה ממצות מצה של פסח בא רב תבואה לעולם (דברים לג, טז) תבואתה לראש יוסף ע״י הצדיק יסוד עולם. וז״ש (פסחים ע א) פסח נאכל על השובע ע״י מצות פסח נמשך שובע בעולם. וז״ש בכהנים (ויקרא כא, ו) לחם אלהיהם הם מקריבים כי (מנחות נב, ב) כל המנחות באות מצה. וע״כ הם מקריבין וממשיכים לחם אלהיהם שפע ופרנסות לעוה״ז ע״י אכילת מצה של מנחות. וז״ש בהפטרה בכהנים (מלכים ב כג, ט) אכלו מצות בתוך אחיהם הרמז כי ע״י אכילת מצה המשיכו השפע ממנה לתוך אחיהם בנ״י. נמצא כי אכילת המצה הוא בבחי׳ גבוה מן המן בהיותו לחם שמים וניתן למצוה להשפיע על ידו רב טוב לבית ישראל עוד אח״כ (שופטים יד,יד) ומהאוכל יצא מאכל לכל השנה. והנה המן הי׳ יורד לישראל עם התורה שעל ידו נודכנו ישראל והי׳ לבם פתוח במצות התורה (שמות טז, ד) ולקטו דבר יום ביומו שבכל יום נתחדש להם חידושי הלכות שהוא דבר יום ביומו וכמ״ש במ״א והנה כאשר המצה הוא בבחי׳ גבוה מן המן הלא בלי ספק ע״י קדושת המצה באה התגלות התורה לישראל כאשר גם היא בבחי׳ גבוה מן המן וגם הוא לחם שמים רק שנתגשם אח״כ בעולם הזה. ומ״מ ע״י אכילת המצה בקדושה וטהרה נמשך לישראל ממנה שפע התורה והמצות יותר ויותר. וז״ש (פסחים קטו) מצה בזמן הזה דאורייתא כי על ידו יבואו לאורייתא וזה כשהוכיחם ירמי׳ הוציא להם צנצנת המן לאמר להם כמו שזכו ישראל במדבר לכל הטובה ע״י המן הנה לכם עתה במקומה אכילת המצה ותוכלו לזכות על ידה לשפע קדושה תורה ופרנסה כמו מאז וזהו לא נתנה תורה אלא לאוכלי המן. ועתה היא המצה במקומה שהיא טובה מהמן. וזהו מצה זו שאנו אוכלין. וזהו בערב בהגלות תאכלו מצות ממנה תאכלו כל השנה כנ״ל.

7 עי׳ ביטב פנים לפסח (מאמר דבר הגדה אות א׳) שביאר בזה מאמרינו בהגדה ״מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות״, ששואלין מה נשתנה

גאב"ד סערדאהעלי: דער הפלאה טייטשט דעם פסוק (שמות יג, י) 'ושמרת את החוקה הזאת למועדה – מימים ימימה', אויף א גאנצע יאר, אז דו וועסט אפהיטן דאם וועט עם זיין א שמירה א גאנצע יאר.[8]

רבינו: מ'האלט דאך יעצט פאר ראש השנה, דער דברי יחזקאל טייטשט דעם פסוק (שמות יג, ד) היום אתם יוצאים בחודש האביב, זאגט דער דברי יחזקאל, אז מ'גייט ארויס ראש השנה זכאי בדין אין זכות פון מצות מצה אום פסח.

גאב"ד סערדאהעלי: דער מקור איז א זוהר הקדוש אין פ' תצוה (קפג:).

רבינו: יא, ער ברענגט דעם זוהר הק' און ער טייטשט דעם פסוק 'היום' אתם יוצאים, היום איז דאך ראש השנה, אז ראש השנה גייט מען ארוים זכאי 'בחודש האביב', אין זכות פון מצה וואם מ'עסט בחודש האביב.[9]

דער חתם סופר אין די דרשות (דרשות לחג הפסח דף רעז:) זאגט אזא רמז, אז פס"ח מצ"ה מרו"ר איז בגימטריא קר"ע שט"ן,[10] מיט דעם פארשטייט מען די שייכות וואם דער זוהר שרייבט אז בזכות מצה גייט מען ארוים זכאי בדין.[11]

גאב"ד סערדאהעלי: פונעם זרע קודש זאגט מען נאך א שייכות פון תקיעת שופר צום אפיקומן.

רבינו: יא, אזוי זאגט מען נאך פונעם ראפשיצער רב (הובא בהגדה זרע קודש עמוד קיד), אז מ'וועט צולייגן דעם אויער צום אפיקומן וועט מען הערן תקיעת שופר.[12]

גאב"ד סערדאהעלי: שוין מסתמא אסאך דרושים געזאגט אויף די מימרא.[13]

האדם בלילה הזה כי אינו כתמול שלשום אלא במדריגה יותר גבוה, עיי"ש.

ומרן רבינו שליט"א ביאר בזה (פסח תשס"ו לפ"ק) בטעם הדבר שנקרא אכילת מצה בשם "אפיקומן" שהוא "אפיקו-מן", שאכילת מצה הוא בבחי' מן, שהאדם משתנה למעלה על ידי אכילתם.

8 וז"ל בספרו פנים יפות (פ' בא) ושמרת את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה. רמז בזה מ"ש האר"י ז"ל [ס' משנת חסידים מס' ניסן פ"ג מ"ד, וע' באר היטב או"ח סי' תמ"ז סק"א] שהנשמר מחמץ בפסח יועיל לנפשו כל השנה להשמר מחטא, הרי שגדולה מצוה זו שהרי אמרו חז"ל [סוטה כא.] מצוה בעידנא דעסיק ביה מציל מן החטא והמצוה הזאת הוא מאיר עיני הנשמה להשמר מן החטא כל השנה, וזהו שאמר ושמרת שהוא לשון קיום שהמצוה הזאת מתקיימת באדם מימים ימימה כדפירש"י משנה לשנה.

9 וזל"ק בדברי יחזקאל (פ' בא) היום אתם יוצאים בחודש האביב, איתא בזוה"ק (פ' תצוה קפג:) דבזכות מה שישראל אוכלים מצות בפסח ניצולין בדין בראש השנה. וזהו היום, דא ראש השנה (זוה"ק פ' בא לב:), אתם יוצאים בדימוסק, בחודש האביב, בזכות המצה שאוכלים בחודש ניסן בפסח, עכ"ד. וביאור דבריו הוא על פי מה דאיתא בגמרא (ראש השנה טז:) למה תוקעין ומריעין כשהן עומדין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין כדי לערבב השטן, ופירש"י שלא ישטין כשישמע ישראל מחבבין את המצוות מסתמין דבריו. והנה אין לך חביבות המצות מזהירות וחומרות שיש לבני ישראל בחג הפסח בביעור חמץ ואכילת מצה, וכאשר השטן רואה החומרות וחביבות המצוה שיש לבני ישראל במצות מצה הוא מתבהל ואינו יכול לקטרג. ולזה אמר היום אתם יוצאים בחודש האביב, דבזכות החומרות שעושין באכילת מצה יוצאין זכאי בראש השנה כי השטן מתבהל מזה.

10 וזלש"ק: ובלילה הזה שהוא ליל משומר מן המזיקים נעשה חסא דחס רחמנא עלן, ולא נתן המשחית לבוא אל בתי בני ישראל לנגוף, וע"כ מצוה לכרוך פסח מצה מרור ששלשתן גמטריא קר"ע שט"ן דו"ק ותשכח.

11 ובליל התקדש חג הפסח בא' השנים, ביאור רבינו שליט"א בזה את מאמר רבן גמליאל כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח 'לא יצא ידי חובתו', היינו שלא יצא ידי חובתו להיות זכאי בדין של ראש השנה.

12 עיין בהגדה של פסח (י"ל בלעמבערג שנת תרס"ח) מה שמובא בזה"ל: "אם ירכין אדם אזנו כשלוקה האפיקומן מתחת הכר, ישמע קול שופר של ראש השנה". ועי' שם שמביא אריכות גדולה בשם הרה"ק מראפשין ז"ל ברמז הנ"ל וכמה ביאורים בדברי קדשו, ע"ש.

13 וראוי להעתיק כאן גרגיר נאה מה שביאר מרן שליט"א את מימרא הנ"ל מהרה"ק מראפשין ז"ל, וז"ל: "על פי מאמר הרה"ק מזלאטשוב זללה"ה (הובא באמרי יהודה פ' בשלח) בטעם מדוע בראש השנה משליכין העוונות למים, ובימי ניסן המים הוא חשיבות ונוטלין ממנו למצות מצוה. כי בתשרי הם ימי דין ועובדים את ה' מיראה ופחד מאימת הדין, ובחודש ניסן שהוא חודש הרחמים עובדי מאהבה, ואמרו חז"ל (יומא פו:) תשובה מיראה זדונות נעשות שגגות תשובה מאהבה זדונות נעשות זכיות, ועל כן בראש השנה שהעונות הוי עדיין כשגגות משליכין אותן למים כי אין בהם צורך, אבל בניסן שעושין תשובה מאהבה והעונות נעשין כזכיות, אז לוקחין את המים ומבקשין העונות בחזרה כי עתה נתהפכו לזכיות, עכ"ד. וכ"כ בדברי יואל (ראש השנה אות עז).

ובזה יתפרש מה שאמר הרה"ק מראפשין ששומעין קול שופר של ראש השנה מתחת הכר של אפיקומן, דהנה במצה של אפיקומן יש בו מים שלנו שלקחו לבקש בחזרה העוונות שעשו עליהם תשובה מיראה בראש השנה על ידי תקיעת שופר, ועל כן היה שומע מתחת

רבינו: יא, ס׳שוין אויסגעקומען צו זאגן אויף דעם, מערערע מאל.

פונעם ראזוואדאוועך רב (הגה״ק רבי משה הורוויץ ז״ל אבד״ק ראזוואדוב בן הגה״ק רבי אליעזר״ל דושיקובער ז״ל וחדב״נ מרן הגה״ק הייטב לב ז״ל) איז אויך דא א רמז, דאם איז שוין א שייכות פון שביעי של פסח צו ראש השנה, ער זאגט אז, א״ז ישי״ר מש״ה ובנ״י ישרא״ל א״ת השיר״ה, איז בגימטריא תקיע״ה שברי״ם תרוע״ה תקיע״ה, אזוי זאגט דער ראזוואדאוועך רב (מובא בשמו בהגדש״פ זרע קודש ראפשיץ).

כ׳האב אמאל געזאגט אזוי, דער חתם סופר אין די דרשות (דרשות לפסח דף רסט.) שטעלט זיך, און ער זאגט דארט פשט וועז מ׳האט געזאגט שירה, רש״י זאגט אויפן פלאץ אין [פרשת] בשלח אז מ׳האט געזאגט שירה שביעי של פסח, און ביי די פרשה פון ציצית (פ׳ שלח) זאגט רש״י אז די אכט פעדימער פון די ציצית איז אנטקעגן וואם מ׳האט געזאגט שירה דעם אכטן טאג פון יציאת מצרים. איז דא וואם פארענטפערן אז מ׳האט צוויי מאל געזאגט שירה, מ׳האט איינמאל געזאגט שביעי של פסח און מ׳האט נאכדעם נאכאמאל געזאגט שירה אחרון של פסח, דעם אכטן טאג, דער פעטער ז״ל אין דברי יואל פארענטפערט אזוי אויף עטליכע אופנים, פארוואם מ׳האט געזאגט צוויי מאל.[14] אבער עכ״פ לויט דעם פארשטייט מען די שייכות, ווייל ביי תקיעת שופר איז דאך אויך תוקעין וחוזרין ותוקעין, מ׳בלאזט צוויי מאל. האב איך אמאל געקלערט אז דאם איז דער רמז א״ז ישי״ר מש״ה ובנ״י ישרא״ל א״ת השיר״ה ס׳איז בגימטריא תקיע״ה שברי״ם תרוע״ה תקיע״ה, מ׳האט צוויי מאל געזאגט שירה, און מ׳בלאזט מען צוויי מאל שופר.

גאב״ד מערדאהעלי: די קדושת מצות מצה איז זייער גרויס, די סגולת המצוה איז מגין אויף יעדן איד א גאנץ יאר.

רבינו: יא, מצה רופט דאך דער זוהר הק׳ אהן (זוה״ק ח״ב דף קפ״ג:) מיכלא דאסוותא, מצה איז משפיע רפואה, מצ״ה איז בגימטריא חיי״ם טובי״ם, פונעם בלאזשובער רב (בספרו צבי לצדיק) שטייט אזוי.

ונפרד רבינו ממנו בברכה: דער אויבערשטער זאל העלפן מ׳זאל קענען דינען דעם הייליגן באשעפער מיט פרישע געזונטע כוחות, דער אויבערשטער זאל העלפן א כתיבה וחתימה טובה בספרן של צדיקים, א שנה טוב ומבורכת אין אלע ענינים, ס׳זאל זיין הוראתו בקדושה, מ׳זאל ניצול ווערן פון יעדע מכשול, ללמד את בני ישראל מיט הצלחה און סיעתא דשמיא און מיט אלעם גוטן תמיד.

גאב״ד מערדאהעלי: אמן, והמתברך יתברך בכפלי כפליים, א גוט געבענטשט יאר, דער רבי זאל קענען משפיע זיין פאר אידישע קינדער און פועל״ן אלעם גוטס, לאורך ימים ושנים עד ביאת הגואל.

וליוחו רבינו בברכה שלימה

בכבוד וידידות

הכר קול השופר, היינו התשובה מיראה, שעכשיו נתהפכו הזדונות לזכיות.

ופ״א ביאר מרן שליט״א מימרא הנ״ל על פי מה שכתב בקרן לדוד (לראש השנה אות יד) בשם אחיו הערוגת הבשם זללה״ה על מה שאנו מבקשים בתפלה לזכור לנו עקיד״ת יצחק, עקידתו דוקא, על פי המבואר במדרש (ב״ר פנ״ו ס״ח) בשעה שבקש אברהם לעקוד את יצחק בנו, אמר לו אבא בחור אני וחוששני שמא יזדעזע גופי מפחד ה של סכין ואצערך, ושמא תפסל השחיטה ולא תעלה לך לקרבן, אלא כפתני יפה יפה, מיד ויעקד את יצחק, הרי שגם בחיר ה׳ אבינו יצחק חשש אולי לא יעמוד בנסיון, ומה יעשו איזובי קיר ומה יפלא עכשיו כשאין ביד אנוש פעוט כה להתגבר על יצרו ונכבוש תחת ידו, והיינו שאנו מתפללין שהוא ית״ש יזכור לנו זכות העקיד״ה, עכ״ד. ובזה פרשתי מאמר הפיטן (זמר אל מספתר) פחד יצחק משפטינו האירה, הכוונה דמפחד יצחק מה שירא בעת העקידה וביקש שיכפתו אותו יפה יפה, משפטינו האירה, שזה יהיה לנו למליצה ישרה אם יצחק נתיירא מיצרו, מכל שכן אנחנו שיש לנו התנצלות בזה.

והנה אפיקומן הוא פרוסה ממצה האמצעי, וידוע (גבורות ה׳ פרק ס׳) מצה האמצעי הוא נגד יצחק, ולכן פורסין אותה, להורות שזכותו של עקידת יצחק עמדה לנו להגאל ממצרים [עיין בתפארת יחזקאל פ׳ ויראא שבני ישראל בארץ מצרים ניצולו מכוחת בכורות בזכות עקידת יצחק], וכן בתקיעת שופר בראש השנה מתעורר זכות עקידת יצחק (ראש השנה טז.), ולכן אם ירבין אדם אזנו כשלוקח האפיקומן ישמע קול שופר של ראש השנה, כי תכלית שניהם שוים כדי לעורר המליצה ישרה מכח עקידת יצחק.

---

14 ועי׳ בדברי יואל פ׳ בשלח דף שפ״ח ועוד, ובדבר״י לחג הפסח שמבאר בכמה אופנים על אמירת ב׳ פעמים שירה.

ברכה לראש משביר

באותות הוקרה וחיבה, נברך בברכה מרובה, ידידינו הנכבדים בונים ומקימים עולה של תורה, עושים ומעשים פעולות כבירים להגדיל תורה ולהאדירה, עומדים תמיד הכן לימינינו בהתמסרות נפלאה תדירא, מוזילים זהב מכיס למען החזקת מוסדותינו הק'

ידידינו הרבני הנגיד הנכבד המפואר, הנש"ק

מוה"ר **מרדכי זיסקינד לאנדא** הי"ו

יו"ר מוסדות יטב לב באייראפע

ואתו עמו ידידינו הנכבד הנגיד המפואר ראשון לכל דבר שבקדושה

מוה"ר **אשר זעליג לעוו** הי"ו

ראה"ק דקהילתינו בק' בעיה"ב לאנדאן

חבר הנהלת מוסדות יטב לב אייראפע

ועמם הנגידים החשובים

משפחת לעוו

המעטירה שיחיו

העסקנים החשובים של מוסדות יטב לב

מו"ה **מנחם מענדל וויינשטיין** הי"ו

ומו"ה **משה אהרן דאסקאל** הי"ו

מו"ה **יחזקאל שווארץ** הי"ו

מנהל האפיס

ומו"ה **געציל פרענקל** הי"ו

אהרון אהרון חביב

מו"ה **חיים אלעזר קליין** הי"ו

רו"ח של מוסדות יטב לב

אשר השקיעו מיטב כוחותם בטירחא דגופא ובמסירות נאמנה לכתת רגלם לעורר לבב אנ"ש היקרים לתרום סכומים נכבדים בעין יפה וברוח נדיבה לטובת מוסדותינו הק' בכדי שנוכל לשלם המשכורת להמרביצי תורה בתוככי מוסדותינו המעטירה

לפיכך אנחנו חייבים להודות

בפרוס ימי חג הפסח, נישא בזה שיר הלל ושבח, ובשער בת רבים נשגר ברכת הודאה, מריחוק מקום וקירוב ליבאה, קדם מע"כ אחינו היקרים ידידים חסידים ואנשי מעשה

אנשי שלומינו מעיר לאנדאן הבירה הע"י

על אשר היטו אוזן קשבת לקול זעקתינו ובקשתינו נוכח המצב הכספי הקשה של מוסדותינו הק', ובנדבת לבבם השתתפו ונטלו חלק

במגבית "קמחא דפסחא"

והודות תרומותיהם הנכבדים זכינו לשמח הכלי קודש ובני ביתם, להכניס אור במושבותם, לשלם להם משכורתם לקראת חג הפסח הבעל"ט

אשריכם גיבורי החיל

אשר זכו להחיות נפש צדיק כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א לקיים פקודת הקודש להנהלת מוסדותינו באייראפע להגביר חיילים לבוא בעזרת מוסדותינו הק' פה בארה"ק. והשליכו עצמם מנגד ואזרו כגבור חלציהם בהתמסרות עצומה בכל נפשם ומאודם ודאגו להאיר בתי הכלי קודש בקרב מוסדותינו הק' שיוכלו לערוך את חג המצות בדיצה ובהרחבה כראוי וכיאות

יה"ר שכאשר זכיתם לעשות רצון צדיק כן תזכו להתברך מפיו בברכה המשולשת בתורה, ובשכר הארת בתי הכלי קודש תתמלא ביתכם כולם אורה, ובוודאי זכותם של מרנן רבותיה"ק מייסדי מוסדותינו בעל דברי יואל ובעל ברך משה זי"ע יעמוד לכם, להתברך באושר ועושר בכל גבולכם, עדי נזכה לאור חדש על ציון משכן כבודינו, בביאת משיח צדקינו, ומלכינו מרן רבינו הגה"ק שליט"א בראשינו, במהרה בימינו אמן

על כן נודה לשמם ונהללם, ישלם ה' פעלם, וישיב להם בראשם גמולם, וזכות החינוך הטהור יעמוד להם להתברך במלוא חפניים, לראות ברכה בפעולותיהם הכבירים והנכונים, ויוכלו להמשיך בעבודת הקודש לאורך ימים ושנים, מתוך רוב הצלחה והרחבת הדעת דקדושה, במידה מרובה וגדושה, וכל ברכאן דנפישא.

החותמים למען שמם ברגשי הודאה והברכה

הנהלת מוסדות סאטמאר בני ברק

לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לְהוֹדוֹת

ואמרתם שב"ח פסח

קול אומר הודו את ה' על רוב חסדו אשר גבר עלינו
רון שיר ושבח נעלה על שפתותינו, להביע רגשי לבבינו
נישא ברכה מרובה וגדושה, בשם דרי ארעא קדישא

להני אנשי שם רמי מעלה, נשואי פנים וראשי קהילה
ברוח מסורה עומדים תמיד לימין כ"ק מרן רבינו שליט"א
אהר"ן עומד ומטיב הנרות להשפיע לנו מטוב נהורא

הלא המה 'דידינו החשובים והנכבדים, מפורסמים לשם ולתהילה רודפי צדקה וגומלי חסדים
מזילים זהב מכיסם לכל דבר קודש, ומסורים לכל מוסדות וקהילות סאטמאר ברוח נדיבה בלב ונפש

הנהלת קרן "לב אהרן"

מו"ה מאיר הירש הי"ו

מו"ה אברהם סופר הי"ו | מו"ה אברהם בראך הי"ו

מו"ה אברהם יהושע גלאנץ הי"ו | מו"ה משה אלי' ווערצבערגער הי"ו

מו"ה יואל בר"ש לאנדא הי"ו

אחרון אחרון חביב
מז"ה **חיים שלמה פישער** הי"ו
משב"ק ז'ד ימינו של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ואיתן מאו
מז"ה **נפתלי הירצקא שטיין** הי"ו
ממקורבי ונאמני כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

יברכך ה' מציון וראו בטוב ירושלים כל ימי חייכם, וישלם ה' פעלכם, ותהי ברכותינו לראשכם עטרת, בשם כל אנשי שלומינו לתעודה ולמזכרת, בזכות מעשי הצדקה והחסד לפרט ולכלל, תתברכו על כל צעד ושעל, וכל מילי דמיטב יושפע לכם משמי מעל, ובזכות הארת בתי בני ישראל לקראת החג, תראו ותרוו רב נחת ותענוג, ותזכו להמשיך בפעולותיכם הכבירים מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת, ולרומם קרנינו למעלה בכל עת, עדי נזכה לביאת משיח צדקינו, ועוד השתא נזכה לאכול מן הזבחים ומן הפסחים בבית מקדשינו, ומלכינו בראשינו, במהרה בימינו, אמן.

החותמים ברגשי הוקרה והערכה, אסירי התודה והברכה
בברכת חג פסח כשר ושמח

ישכר בצלאל יאקאב - יחלקאל האללער - זבי סקיבה בריטשטיין

בשם הנהלת קהילות ומוסדות סאטמאר באה"ק
ירושלים - בני ברק - בית שמש

אשר נענו לקריאת כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

וזכו לשלוח סכומים אדירים עבור מוסדותינו באה"ק

כ-2 מיליאן דאללער

לקראת חג הפסח הבעל"ט
להשלים כל משכורת הכלי קודש
בכל סניפי המוסדות עד פ"א

וזאת בנוסף להנהלת מוסדות ישב לב בארה"ב ובאיראפע אשר שלחו את כל תמיכתם התמידית מדי חודש בחדשו עד היום הזה ועד בכלל

WeissGrefic